

Vesveseden Nasıl Kurtulabilirim?

≈ 2 ≈

İbn Kayyim el-Cevziyye

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM

VESVESECİLERE VERİLEN CEVAPLAR 7

Abdestin bozulup bozulmadığın da şüphe eden vesvesecilere verilen cevaplar	10
Necasetin elbisenin neresine bulaştığında şüphe eden vesvesecilere cevaplar	11
Necis ve temiz elbisenin karıştığında şüphelenen vesvesecilere cevaplar	11
Su kaplarından şüphelenen vesvesecilere verilen cevaplar	13
Kible hakkında şüphe eden vesvesecilere verilen cevaplar	13
Hangi namazı unuttuğunda şüphe eden vesvesecilere verilen cevaplar	14
Av eti hakkında şüphe eden vesvesecilere verilen cevaplar	16
Abdest suyunu iç organlara ulaştırmada şüphelenen vesvesecilere cevaplar	17
İbadetlerde ihtiyat fazilet değil mi, diyen vesvesecilere verilen cevaplar	19

İKİNCİ BÖLÜM

ŞEYTANIN HİLE VE TUZAKLARININ EN BÜYÜKLERİNDEN BİRİ DE PUTÇULUK VE KABİR FİTNESİDİR 21

Şeytanın hile ve tuzaklarından biri de, kabirleri bayram yeri edinmek	33
Kabirleri bayram yerine çevirmenin bazı fitne ve fesatları	39

Şeytanın kurduğu En Büyük tuzaklardan Biri de Ensab'tır!	
Yani; dikilitaşlar, putlar, fal okları.....	70
Kabirlerin tapınak haline getirilmelerinin sebepleri	83
Tevhid ehli müslümanların kabir ziyareti ile şirk ve bidat ehlinin kabir ziyaretleri.....	92
Şefa'at meselesi	95

BİRİNCİ BÖLÜM

VESVESECİLERE VERİLEN CEVAPLAR

Vesvesecilere Yemin Konusunda Verilen Cevaplar:

Cevaplandırılması gereken hususlardan biri de, onların: "Bir kimse bir hususta yemin etse, sonra hangi hususta yemin ettiğini unutsa, hakkında yemin edilen bütün hususlarda keffaret etmesi gerekir" demeleridir. Bu söz şazdır, geçersiz bir sözdür. İmam-ı Malik'in böyle bir sözü yoktur. Bunu, ancak onun mezhebinden bazıları söylemiştir. Diğer ilim ehli ise, bunun karşısındadır. Hangi hususta yemin ettiğini bilmeyen bir kimseye, bunu kesin olarak bilinceye kadar bir şey lazım gelmez.

Nitekim yemin eden bir kimse, sonra: "Ben yemin ettim mi, etmedim mi?" diye şüphe etse, kendisine bir şey lazım gelmediği gibi... Eğer denilirse ki: "Layık olan, yemin keffaretinde bulunmasıdır, çünkü bunun en küçük mertebesi budur." Bunun cevabında: "yeminin gereği çeşitlidir. Hakkında hiçbir şüphe götürmeyecek yemin de yok gibidir" denilmiştir. Üstadımız ise, ona sadece yemin keffareti gerektiğini söylemiştir. Zaten o, bütün yeminlerde sadece yemin keffareti ile hüküm vermiştir.

Vesvesecilere Yemin Konusunda Verilen Diğer Cevaplar:

Bir husus da: "Vallahi şu işi yapacağım" diye yemin eden ve bir vakit tayin etmeyen kimsenin bu yeminiyle ilgilidir. Ulemanın

büyük ekseriyetine göre, bunun hükmü ömrünün sonuna kadar te'hir edilir. Eğer belli bir zamanı niyet etmişse, o zaman ile bağlı kalır. Eğer böyle bir yemin ettiği halde, ebediyen o şeyi yapmaya azmederse, yeminine aykırı bir karar almış ve derhal yeminini de bozmuş olur. İmam-ı Ahmed bunu açıkça söylemiştir.

İmam-ı Malik şöyle der: "Böyle bir yemin eden kimse, yemin ettiği işi yapmadığı müddet içinde, hep yeminine aykırı hareket etmiş olur ve hanımı kendisine yaklaştırılmaz." Onun bu hükmü, kendisinin "*Seddü'z-Zerâî=Sebeb ve vasıtaların kapatılması*" anlamına gelen kaidesine de uygundur. Çünkü böyle bir yemin sahibinin yeminini ömrünün sonuna kadar te'hir etmek, o kimseyi yemin etmemiş saymak olur ve bu sahih değildir. Bu durumda eğer onun belli bir zaman için niyeti de yoksa, örf ve adete göre hüküm vermelidir. Çünkü hiç bir yemin, bu üç ihtimalin dışında kalmaz.

Talâkın (boşamanın) geleceği kesin olan belli bir zamana bağlanmasına gelince: Mesela: Karısına hitaben "bugünün akşamında, aybaşı geldiğinde, yılbaşında boş ol" der, benzeri bir zaman tayininde bulunur. Bununla ilgili hükümde İslam alimlerinin dört gruba ayrıldığını görüyoruz. Şimdi sırasıyla bunları arz edelim.

Birinci Grup:

Bu gruptakiler, ne yeminim ettiği zaman, ne de gelecekte talâkın vukuunu kabul etmezler. Zahiriye mezhebi imamlarından İbn Hazm'ın hükmü böyledir. Şafii Mezhebi alimlerinden Ebu Abdurrahman'ın tercihi de böyledir. Ve kendisi tercih ehli alimlerinin oldukça önemlilerinden biridir. Bunlar diyorlar ki: "Talâk, bir şarta bağlanmayı kabul etmez. Nikâhın, bey'in, icare ve ibranın kabul etmediği gibi. Bu sebeble talâk, ne derhal, ne de gelecek zamanda vukua gelmez. Derhal vukua gelmediği açıktır. Çünkü hanımına bu şekilde talâk veren kişinin kendisi, böyle bir şey istememiştir. Onun tayin ettiği vakit geldiğinde de talâk vukua

gelmez. Çünkü o vakit geldiğinde, onun kendisinden talâk sadır olmamıştır. Tayin edilen zamanın gelmiş olması ile, talâk vukua gelmiş olamaz."

İkinci Gurub:

Onların bu hükmünü ve bu şekilde delil getirmesini, ikinci Grup şöyle karşılamaktadır: "**Talâk derhal vukua gelir.**" Bu, İmam-ı Malik ile tabiinden bir topluluğun mezhebidir. Bunların delil getirmesi de şöyledir: "Talâkın derhal vukua geldiğini kabul etmezsek, muvakkat nikah gibi bir durum meydana gelir. Bu ise Şeriatte caiz değildir. Mut'a Nikâhı'nın haram olması da bundandır."

Diğer gruba dahil olup da, "talâkın, tayin edilen zaman geldiğinde vukua geleceğine" hüküm vermiş olanlar ise şöyle der: "Başlangıca ait hükümden devam hükmünü çıkarmak caiz değildir. Çünkü şeriat, bir çok yerde bu ikisinin farkını meydana koymuştur. Mesela nikâhın ihramda iken başlaması fasit olmakla beraber, devamı fasit değildir. Keza kocasının iddetini çekmekte olan kadının, nikâh akdinin başlaması fasit olduğu halde, nikâhının devamı fasit değildir. Mut'a Nikahı'nın haram olmasının manası ise; akdin aslının muvakkat olmasıdır. Üzerinde ihtilaf ettiğimiz meselede ise nikâh mutlakır, muvakkat değildir. Onu iptal edebilecek sebep ise, kendisine sonradan arız olmuştur. Madem o bunu belli bir şarta bağlamıştır, şart yerine gelmedikçe nikâh da zail olmaz."

Üçüncü Grup:

Bunlar diyor ki: "Eğer talâk, belli bir vaktin gelmesine bağlanmış ve fakat üç talâk birden verilmişse, derhal vukua gelir. Eğer bir talâk olarak verilmişse tayin edilen vakit gelmedikçe talâk vukua gelmez, İmam Ahmed'ten rivayet edilen bir kavil de budur. Münhenna'nın rivayetine göre, o bu hususta şöyle demiştir: "Kişi karısına: "Vefatımdan bir ay önce üç talâk ile boşsun" dese,

derhal hanımı boş olur. Said bin el-Müseyyed ve Zühri, talakta vakit tayini yapmazlardı." Bunun üzerine Mühenna ona sormuş: "Bu durumda hanım, bir başkasıyla evlenebilir mi?" imam bu soruya karşılık: Hayır evlenemez, kocası da ebediyen kendisine yaklaşamaz" demiştir. İşte mühen-na'nın rivayeti böyledir, fakat bu son derece müşkildir. Çünkü hem talâkın vukuuna hüküm veriyor, hem de başkasıyla evlenmesine mani olunuyor. Eğer talâk vaki ise, zevciyet (evlilik) hükümleride sona ermiş demektir. Bizim sözünü ettiğimiz bu müşkili izale bakımından bazı tevcih ve açıklamalar yapanlar da olmuştur. Ve bazan fıkha daha uygun noktalar da belirtilmiştir.

Dördüncü Grup:

Bu grubun sözü şudur: "Bu durumda talâk ancak tayin edilen vakitte vukua gelir." işte cumhur-u ulemanın sözü budur. Bu hükmü verenler arasında görülen ihtilaflar, sadece talâkın vukuu ile şartı arasındaki münasebetle ilgili bulunmaktadır. Bir takdire ve anlayışa göre, talâk hemen vaki olmakta fakat geçerli olması için şartın, yani tayin edilen vaktin gelmesi gerekmektedir. Diğer bir takdir ve anlayışa göre ise, talâkın vukuu, şartın gerçekleşmesi ile birlikte olmaktadır.

Abdestin bozulup bozulmadığında şüphe eden vesvecilere verilen cevaplar:

Bu cevap, abdestinin bozulup bozulmadığı hakkında şüphe edenin, ihtiyaten abdestini yenilemesinin vacib olduğu şekline verilen fetva ile ilgilidir. Bu fetva, Hasan ve İbrahim en-Naha'ye aittir, iki rivayetten birine göre, Malik'in fetvası da böyledir. Ve bu mesele fukaha arasında ihtilaf konusudur. Burada israr geçen zatlara göre, abdestini bozup bozulmadığında şüphe eden kimsenin ihtiyaten abdest alması vaciptir, hakkında şüphe ettiği abdest ile namaza durmamalıdır. Cumhur-u ulema ise bunu gereksiz olduğunu; aldığı kesin, bozduğu şüpheli olan abdest namaza durulacağını söylemiştir. Onların usulü: "Şüphe ile ya

derhal hanımı boş olur. Said bin el-Müseyyed ve Zühri, talakta vakit tayini yapmazlardı." Bunun üzerine Mühenna ona sormuş: "Bu durumda hanım, bir başkasıyla evlenebilir mi?" imam bu soruya karşılık: Hayır evlenemez, kocası da ebediyen kendisine yaklaşamaz" demiştir. İşte mühen-na'nın rivayeti böyledir, fakat bu son derece müşkildir. Çünkü hem talâkın vukuuna hüküm veriyor, hem de başkasıyla evlenmesine mani olunuyor. Eğer talâk vaki ise, zevciyet (evlilik) hükümleride sona ermiş demektir. Bizim sözünü ettiğimiz bu müşkili izale bakımından bazı tevcih ve açıklamalar yapanlar da olmuştur. Ve bazan fıkha daha uygun noktalar da belirtilmiştir.

Dördüncü Grup:

Bu grubun sözü şudur: "Bu durumda talâk ancak tayin edilen vakitte vukua gelir." işte cumhur-u ulemanın sözü budur. Bu hükmü verenler arasında görülen ihtilaflar, sadece talâkın vukuu ile şartı arasındaki münasebetle ilgili bulunmaktadır. Bir takdire ve anlayışa göre, talâk hemen vaki olmakta fakat geçerli olması için şartın, yani tayin edilen vaktin gelmesi gerekmektedir. Diğer bir takdir ve anlayışa göre ise, talâkın vukuu, şartın gerçekleşmesi ile birlikte olmaktadır.

Abdestin bozulup bozulmadığında şüphe eden vesvecilere verilen cevaplar:

Bu cevap, abdestinin bozulup bozulmadığı hakkında şüphe edenin, ihtiyaten abdestini yenilemesinin vacib olduğu şeklinde verilen fetva ile ilgilidir. Bu fetva, Hasan ve İbrahim en-Nahai'ye aittir, iki rivayetten birine göre, Malik'in fetvası da böyledir. Ve bu mesele fukaha arasında ihtilaf konusudur. Burada ismi geçen zatlara göre, abdestini bozup bozulmadığında şüphe eden kimsenin ihtiyaten abdest alması vaciptir, hakkında şüphe ettiği abdest ile namaza durmamalıdır. Cumhur-u ulema ise bunun gereksiz olduğunu; aldığı kesin, bozduğu şüpheli olan abdestle namaza durulacağını söylemiştir. Onların usulü: "Şüphe ile yakın

zail olmaz!" şeklindedir. Delil ve hüccetleri ise, Müslim'in Sahih'i'nde Ebu Hureyre'den rivayet ettiği hadistir. O şöyle demiştir: "Resulullah buyurdu: **"Biriniz karnında bir şey hisseder de şüpheye düşerse, abdestim bozuldu diyerek mescidden çıkmasın! Bir ses işitir veya koku duyarsa başka."** Daha önce de zikredilmiş bulunan bu hadis, namaz içinde olana da, olmayana da şamildir. Yani "bu hadis, namaz kılmakta olana hasır" denilemez.

Birinci fetvanın sahipleri buna itiraz etmişlerse de, cumhur-u ulema onların bu itirazına iltifat etmemiş, **"Yakin şek ile zail olmaz!"** kaidesi üzerinde yürümüşlerdir. Bunun aynen, bedenine bir necaset bulaşıp bulaşmadığında şüphe eden kimse gibi olduğunu, bunun nasıl bu şüphe sebebiyle elbisesini yıkaması vacip değilse, abdestini bozup bozmadığında şüphe eden kimsenin de ihtiyaten abdest almasının vacip olmadığını bildirmişlerdir.

Necasetin Elbisenin Neresine Bulaştığında Şüphe Eden Vesvesecilere Verilen Cevaplar:

Bu, elbisesine necaset bulaştığını kesin olarak bildiği halde, neresine bulaştığını tayin edemeyen kimsenin şüphesiyle ilgilidir. Ki, bu durumda şüphesi ile amel eder ve bu vesvese sayılmaz. Çünkü elbisesine necasetin bulaştığını kesin olarak bilmektedir. Sadece neresine bulaştığını kestirememektedir. Bu durumda elbisenin tamamını yıkar, şüpheden kurtulur. Çünkü bu, "vacibin ancak kendisiyle tamamlandığı şey dahi vaciptir" kaidesine girer.

Necis ve Temiz Elbisenin Karıştığında Şüphelenen Vesvesecilere Verilen Cevaplar:

Bu da, temiz elbisenin temiz olmayanla karışması ve hangisinin temiz olduğunun bilinmemesi meselesiyle ilgilidir. Ve üzerinde ciddi ihtilaf vardır. Ahmed ve bir rivayete göre Mâlik şöyle demiştir: "Temiz olan elbise ile namazımı kıldım, kesin bir netice-

ye varabilmesi için, her iki elbise ile ayrı ayrı namaz kılar. "Cumhur-u ulema ise, hangisinin temiz olduğunu teharri eder, araştırıp inceler, neticede hangisini seçti ise namazını onunla kılar. Kible'nin ne taraf olduğunda şekettiği zaman teharri ettiği gibi. İşte ulemanın büyük bir çoğunluğunun hükmü budur. Ebu Hanife'nin, Şafii'nin, bir rivayete göre Malik'in mezhebi de budur.

El-Müzeni ile Ebu Sevr şöyle demiştir: "Bu elbiselerin hiç biri ile namazını kılmaz, belki çıplak olarak kılar. Çünkü necis olan elbise, Şer'i hükme göre yok hükmündedir. Bununla namaz kılmak haramdır. Temiz elbise ile namazını kılmaktan aciz kaldığı için, çıplak olarak kılar. Çünkü kendisinden tesettür farzı, bu aczi sebebiyle sakıt olmuştur.

Üzerinde ihtilaf edilen bu mesele hakkında söylenen sözlerin en zayıfı budur. Teharri edilmesi hakkındaki cumhurun sözü ise, en kuvvetlisidir. Hakkında şüpheyne düşülen elbiselerin temiz olanlarının sayısı, ister çoğunluk olsun, ister azınlık, farketmez. Üstadımız'ın tercihi de budur. Akıl ise şu açıklamayı getirir: "Eğer, temiz elbiseler ekseriyeti teşkil ediyorsa, meşakkati defetmek kabilinden araştırır, değilse yakın ile amel eyler." Üstadımız ise şu açıklamayı yapar: "Necasetten sakınmak, mahzurlardan sakınmak kabilindendir. Hangisinin temiz olduğunu araştırıp biri üzerinde zan galebe çaldığı zaman, onunla namazını kılar. Bu şüpheden dolayı, onun kıldığı namazın batıl olduğuna hüküm verilemez. Çünkü asıl olan elbisesinin temiz olmasıdır, içinde namaz kıldığı elbisenin temiz olup olmadığı şüphesi, kendisine bir zarar vermez. Nitekim birisinden ödünç aldığı veya bir başkasından satın aldığı elbisenin halini bilmemesinin de kendisine bir zararı olmaz.

İmam Ebu Sevr'in ve onun sözüne katılan el-Müzeni'nin yukarıda geçen sözü ise, gayet fasit bir sözdür! Çünkü bu durumda kişi, sırtındaki elbisenin necis olduğunu kesin olarak bilse ve başka elbiseye de kadir olmadığı için bile bile o elbise ile namazını kılmış olsa, çıplak kılmasından şüphesiz daha hayırlıdır, daha

sevimlidir. Her hal ü kârda, burada zikri geçen mesele, şer'an kötülen vesveseler kabilinden de değildir.

Su Kaplarından Şüphelenen Vesvesecilere Verilen Cevaplar:

Bu cevabımız, su kapları ile ilgili olanıdır.

Su kapları meselesi de, şer'an kötülen vesveseler kabilinden değildir. Ve bunda da fukahanın ciddi ihtilafı vardır. İmam Ahmed, şüphe edilen kaplardaki su ile abdest alınmasının terk edilip teyemmüm edilmesini söylemiştir. Bir rivayete göre: "Önce kaplardaki suyu döker, suyun yokluğu hakkında yakine erer, sonra teyemmüm eder" demiştir. İmamı Ebu Hanife ise şöyle der: "Suyu temiz olan kaplar ekseriyeti teşkil ediyorsa, teharri eder, eğer müsavi ise veya azsa teharri etmez, teyemmüm eder." Hanbeli Mezhebi alimlerinden Ebu Bekir, İbni Şakilla ve Neccad'ın tercihi de böyledir.

İmam Şafii ve bazı Mâlikiler: "Her hal ve durumda temizini araştırması gerekir." demişlerdir. Abdül-Melik bin el-Mâcişûn: "Kaplardan her biri ile ayrı ayrı abdest alır, sonra namazını kılar" der. Mâlikilerden Muhammed bin Mesleme: "Kaplardan biriyle abdest alır, sonra namazını kılar, sonra ilk abdest suyunun değiştiği yerleri yıkar, sonra yine diğer kaptan abdest alıp namazını kılar" der. Şeyhimizin de dahil bulunduğu bir grup alim ise: "Bu kapların hangisinden dilerse abdest alır. Çünkü su, bazulmadıkça necis olmaz" demiştir. Bütün bu farklı görüş ve fetvaların dayandığı delilleri ve bu delillerden hangisinin daha kuvvetli ve tercihe şayan olduğunu burada zikredecek değiliz. Arzu edenler, geniş kaynaklara müracaat ederler.

Kible Hakkındaki Şüphe Eden Vesvesecilere Verilen Cevaplar:

Bu, kible hakkında şüpheyi düşülmesi hakkındadır. Ehl-i ilmin bu hususta ittifak halinde olduğunu görüyoruz. Hepsî: "Te-

harri araştırır ve içtihad eder, zannının galebe çaldığı tarafa dönüp namazını kılar" der. Sadece bazıları bu ittifaka aykırı olarak: "Her dört cihete, ayrı ayrı dört defa namazını kılar" demişse de, bu asla muteber değildir, Sünnet'e de muhaliftir. Buna, ne itibar edilir, ne de iltifat.

Hangi Namazı Unuttuğunda Şüphe Eden Vesvesecilere Verilen Cevaplar:

Bu cevap, günün namazlarından birini unutan, fakat bunun hangi namaz olduğunu kestiremeyen kimseyle ilgilidir. Bunda da fukaha hayli ihtilaf etmiştir. Şimdi bunları görelim:

Birinci mezhep: Günün namazlarının beşini de kılması gerekir.

İmam'ı Ahmed'in açıkça söylediği budur. İmam Malik, Şafii ve Ebu Hanife dahi böyle söylemiştir. İmam İshak bin Raheveyh'in içtihadı da böyledir. Çünkü diyor bu imamlar, başka türlü davranmakla zimmetindeki namaz borcundan kurtulması mümkün değildir.

İkinci Mezhep: Namazını dört rek'at olarak kılar ve bununla zimetindeki namaz borcuna niyet eder. İkinci rekâtın sonunda, üçüncü ve dördüncü rekâtlerde oturuşu yapar

Bu, İmam Evzai'nin, Hanefilerden Züfer'in ve Muhammed bin Mu-katil'in görüşüdür. Onlar bunu, namazda salavat-i şerife okunmasa, namazdan selamsız olarak çıkılmış olsa, caiz olur diye kabul etmişlerdir. Keza: Vakti tayin etmeksizin sadece farza niyet etmiş olmak kâfidir, zekâtta da olduğu gibi, demişlerdir.

Üçüncü Mezhep: Sabah namazı niyetiyle iki, akşam namazı niyetiyle üç, ayrıca üzerindeki namaz borcu niyetiyle dört rek'at kılar.

İmam Süfyan-ı Sevri'nin ve Muhammed bin Hasan'ın sözleri budur. Hangi vaktin farzı olduğunu tayin etmeksizin, sırf farza niyet etmenin yeterli olduğunu kabul ettiğimiz takdirde, bunun

üzerine şu açıklamayı getirmemiz gerekir: Abdullah bin Ahmed şöyle der: Ben babama şöyle sordum: "Bir adam, zimmetinde bir namaz borcu olduğunu biliyor, fakat bunun hangi vaktin namazı olduğunu tayin edemiyor. Şimdi bu kişi: iki rek'at kılıp otursa, teşehhüdde bulunsa ve bununla sabah namazına niyet edip selam vermese, sonra kalkıp bir rek'at daha kılsa, oturup teşehhüdde bulunsa ve bununla akşam namazına niyet edip selam vermeden kalksa, bir rek'at daha kılıp otursa, teşehhüdde bulunup bununla öğle namazına, ikindi veya yatsı namazına niyet etse, böylece kılınmış olan bir namazla üzerindeki namaz borcundan kurtulmuş olur mu?" Babam, kendisine yöneltilen bu soruya karşılık: "Evet, kâfidir, borcundan kurtulur", fakat bu Irak alimlerinin mezhebine göredir. Çünkü onlar teşehhüdden sonra salavat-i şerife okumadan ve selam dahi vermeden namazdan çıkmayı caiz görmüşlerdir dedi.¹ Fakat arkadaşımız Ebu Abdullah el-Şafii'ye göre ve bizim mezhebimize göre bu kâfi değildir, onun üzerindeki namaz borcunu düşürmüş olmaz. Çünkü bizim mezhebimize göre, "Namaza tekbir ile başlanır, selam vermekle son verilir" hadisi esastır.² Keza biz, Resulullah'a salât ü selamın gerekli olduğu görüşündeyiz.

Ebu'l-Berekat şöyle der: "İmam Ahmed'e göre, bir vakit kılmanın yeterli olmayışı, muteber olarak namazdan çıkışın bulunmaması sebebiyledir, yoksa tayin niyetinin bulunmayışından değildir. Fakat İmam Sevri'nin dediği gibi üç ayrı şekilde kılmış olsa, sakınılan mahzur ve mefsedet bertaraf edilmiş olur.

Biz de şunu söyleyelim: İşi vesvese ve evhama dökenlere, şu mezhep ve beyanların hiç birisinde, rahatlatıcı bir şey yoktur! Onlar, bütün bunlara rağmen vesveselerini ihtiyat şeklinde göstermekte ısrar ederler.

1 Ebu Davud, Maalimü's-Sünen: 1/229. Beyhakî: Sünen-i Kübrâ:2/174. Nasbu'r-Râye: 1/424.

2 Ebu Davud: 1/49. Tirmizî: 1/8. İbn-i Mace: 1/101. Müsned: 1/123.

Av Eti Hakkında Şüpheli Edilen Vesvesecilere Verilen Cevaplar:

Namazında şüpheliye düşen kimsenin, zimmetini namaz borcundan kesin olarak kurtarması için nasıl davranacağını bundan önceki cevapta gördük. Burada da av eti hakkında düşülen şüpheliye nasıl davranılacağını göreceğiz.

Evet, avcı, av hayvanının aldığı yara ile mi, yoksa suda boğularak mı öldüğünde şüpheli ettiğinde, keza ava saldıran öğretimli av hayvanları ile başkalarının karıştığında av etinin haram olması gibi meseleler, sünnet ile sabit olan meselelerdendir. Çünkü Peygamberimiz böyle emretmiştir. Ve avcı, avladığı hayvanın helal olmasının sebebi üzerinde şüpheliye düşmüştür. Hayvan etinin hükmünde ise asıl olan haramlıktır, şüpheli üzerine helal olması kabul edilmemiştir. Fakat kendisinde aslolan helal olmak ise, bunun hükmü farklıdır. Sırf şüpheli sebebiyle bunlar haram olmaz. Mesela: Kişi ihtiyacına binaen su veya yiyecek satın almıştır. Veya durumunu bilmediği bir yiyecek almıştır. Satın aldığı su, yiyecek ve yiyecek hakkında aslolan helallik olduğundan, aslını ve halini bilmesede suyu içer, yiyeceği yer, elbiseyi giyer. Bu hususta şüpheli de olsa, zarar vermez, o şüpheliye iltifat edilmez. Çünkü bu gibi şeylerde aslolan helallik ve temizliktir.

Bir de helallik ve temizlik şartının bulunup bulunmadığının bilinmesinin fevkalade zor olduğu meseleler vardır. İşte bu zorluk sebebiyle bu gibi durumlarda da asıl olan helalliktir. Mesela size getirilen bir etin, besmele ile kesilip kesilmediğini bilemiyorsunuz. Besmele ile kesilmiş bile olsa, kesim şartlarına tam uyulup uyulmadığını da bilemiyorsunuz. İşte bu husustaki şüpheli sebebiyle size getirilen bu et, haram değildir. Çünkü bu gibi hususlarda, bütün şüpheleri kaldırmak her zaman mümkün olmaz.

Nitekim Aişe Validemiz bir defasında: **"Ey Allah'ın Resülü, bize bazan et getiriyorlar. Biz ise bunların kesilirken besmele çekilip çekilmediğini bilmiyoruz. Bu hususta ne buyurursunuz!"** diye sormuştur. Paygamber Efendimiz'in verdi-

ği cevap ise: "**Besmeleyi siz çekiniz ve onu yiyiniz**" şeklinde olmuştur.³ Evet, Resulullah Efendimiz, aslında üzerine besmele çekilmeyen hayvanın etinden yenilmesini yasakladığı halde, besmele çekilmediği kesin olarak bilinemediği, sadece şüphe edildiği zaman ise, yenilmesini emretmiştir.

Abdest Suyunu İç Organlara Ulaştırmada Şüphelenen Vesvesecilere Verilen Cevaplar:

Vesvese ehli diyor ki: "İbn-i Ömer abdest alırken gözlerinin içini yıkardı. Hatta bu yüzden gözleri kör olmuştu. Ebu Hureyre ise, dirseklerinin yukarısını ve topuklarının üst kısmını da yıkardı. Onlar bunu, ihtiyat için yapardı." Şimdi de bunun cevabını verelim: Burada gerek İbn-i Ömer, gerek Ebu Hureyre kendi amellerinde tek kalmıştır. Ashabtan hiç biri İbn-i Ömer'e muvafakat etmemiştir. Üstelik İbn-i Ömer kendisi: "Bende bir vesvese vardır. Siz bana uymayınız!" demiştir.

Şafii ve Ahmed'in mezhebinde zahir ve meşhur olan, abdest alırken gözlerin içini yıkamak müstehab değildir, zarar vermeyeceğinden emin olsa bile. Çünkü Resulullah Efendimiz'in böyle yaptığına veya yapılmasını emrettiğine dair asla bir nakil yoktur. Hadis kitaplarında görüldüğü gibi Peygamberimiz'in abdest almasını ashabtan pek çokları ayrı ayrı nakletmiştir ve bu nakillerin hiç birinde, böyle bir haber yoktur. İşte bunun için, müstahab olduğu da söylenememiştir.

Güsül abdesti alınırken gözlerin içini yıkama hususunda İmam Ahmed'ten iki rivayet var ise de, en sahih olanı vacib olmamasıdır. Nitekim cumhurun sözü de budur. Abdestte ve güsüldeki bu hükme göre, necaset sebebiyle gözlerin içinin yıkanmasında vacib olmaması esastır. Çünkü necaset sebebiyle yıkamak daha şiddetli olacağından, zararı da o nisbette olur. Gözlere bu derece zarar verecek bir tatbikat ise, dinen müstehab

3 Buhari: 3/5. İbn-i Mace: 2/1059. hadis no: 3174. Darimî: 1/479.

olmaz. Şafii ve Hanefi mezhebi alimleri ise bunun vacib olduğunu söylemiştir. Bu hususta onlar, "gözlerin içine necaset çok nadir olarak isabet eder, bu ise meşakkat sayılmaz" görüşündedir. Fıkıh ilmine mensup bazıları ise, her abdestte gözlerin içini yıkamayı vacip kılmakla gerçekten aşırı gitmişlerdir. Ve bunlar Hanbeli mezhebine mensuptur. Fakat onların bu sözüne iltifat edilmemelidir. Çünkü sahih olan kavle göre, gözlerin içini yıkamak, ne abdestte, ne gusülde, ne de necaset dolayısıyla vacib değildir.

* * *

Ebu Hureyre'nin sözü edilen hareketine gelince: Ebu Hureyre bunu, kendi şahsi anlayışı ile yapmıştır, başkaları ise kendisine muhalefet etmiştir. Bu mesele, ilim ehli arasında "İtale-i Ğurra = - Abdest Nurunu Artırma Meselesi" adıyla anılmaktadır. Ve aslında abdest nuru, yüz ile ilgili bir husustur. Fukahanın bu husustaki ihtilafı da meşhurdur. İmam Ahmed'ten gelen bir rivayete göre müstehab, diğer bir rivayete göreyse müstehab değildir. Ebu Hanife ile Şafii dahi müstehab olduğunu kabul ederler. İmam Malik ise müstehab olmadığı görüşündedir. Üstadımız Ebu'l-Abbās da bunu tercih etmiştir. Müstehab görenlerin delili, bu hususla ilgili Ebu Hureyre'den rivayet edilen hadistir ve bu hadis aynen şöyledir:

"Aldığınız abdestin eseri kıyamet gününde alnınızda bir nur olarak parlayacaktır! Yüzünün beyazlığını, nurunu artırmaya gücü yeten bunu artırsın!" Bunu Buhari ve Müslim ittifakla rivayet etmiştir.⁴ Bunun müstehab olduğunu kabul etmeyenler ise, Resulullah Efendimizin şu hadisine dayanmaktadırlar: **'Yüce Allah, hududu belli etmiştir, buna uyunuz, hududu geçmeyiniz.'**⁵ İlgili ayeti Yüce Allah, abdest

4 Buhari: 1/43. Müslim: 1/218.

5 Riyazüs-Salihîn :hadis no:1829. (Beyrut:1390). El-Fethu'l-Kebîr Fî Dammiz-ziyade ila el-Camiussağîr: 1/331. (el-Nebhânî). (Bu hadisin mevkuf olduğu söylenmişse de doğru değildir. Hafız Darekutnî'nin dediği gibi, doğru olan, bu hadisin merfu oluşudur.)

alanın kollarını dirseklerine kadar, ayaklarını da topuklarına kadar yıkanmasını hududlandırmıştır. Bu hududun geçilmesi layık olmaz. Resulullah'ın abdestini alırken bu hududu geçip uzattığına dair hiç bir kayıt ve işaret de yoktur. Bunu yapan, ibadet olarak yapmaktadır, ibadetlerde ise aslonan ittibadır.

"Uzatılması müstehabtır" diye kabul edilirse, nereye kadar uzatılacağına dair vesvese de başlamış olur. Kişi böylece Efendimiz'in ve ashabının ömürlerinde bir defacık olsun yapmadıkları bir şeyi, kendisine şiar edinmeye doğru gider, Böylece vesvese ve aşırılık yolu açılmış bulunur." İşte müstehab görmeyenlerin dedikleri de bu merkezdedir.

Rivayet edilen ilgili hadise gelince: Bunu Ebu Hureyre'den rivayet eden Nuaym el-Mücmir şöyle demiştir: "Yüzünün beyazlığını artırmaya gücü yeten, bunu artırsın" sözünün, Resulullah'ın sözünden mi, yoksa Ebu Hureyre'nin sözü mü olduğunu bilemiyorum." Onun böyle söylediğini İmam Ahmed Müsned'inde rivayet etmiştir.

İbadetlerde İhtiyat Fazilet Değil mi Diyen Vesvesecilere Verilen Cevaplar:

Vesvese ehli diyor ki: "Bizim ihtiyat olarak yaptığımız ve sizin vesvese dediğiniz bu davranışlar, dinde gevşek hareket etmekten, rastgele davranmaktan, tefritten (her bakımdan geri kalmaktan) daha hayırlı değil midir?" Evet, onlar kendilerini savunmak için böyle diyorlar. Biz de cevap olarak deriz ki:

Allah'a yemin ederim ki, tefrit kadar ifrat da mezmumdur. Aşırı gitmek de, kusurlu davranmak da, fazlalık da, eksiklik de hep adalet ve makbuliyet dışıdır. Yüce Allah, Kerim kitabının pek çok yerinde ifratı da, tefriti de açıkça kınayıp nehyetmiştir. Bu husustaki daha önce gördüğümüz ayetlere ilaveten şu ayetleri de bir görelim:

"Ellerini boynuna bağlanmış yapma, tamamen de açma, sonra kınanır, hasret içinde kalırsın."⁶

"Akrabalığı olana, yoksula ve yolcuya hakkını ver. Fakat israf etme, saçıp savurma."⁷

"Onlar ki harcadıkları zaman, ne israf ederler, ne de cimrilik ederler, harcamaları bu ikisinin arasında kıvamınca (dengeli) olur."⁸

"Ey Adem oğulları, her mescide gidişinizde zinetinizi (elbisenizi) üzerinize alınız! Yiyip içiniz, fakat israf etmeyiniz. Çünkü Allah israf edenleri sevmez."⁹

"İyi bilinsin ve asla unutulmasın ki, fitratın ta kendisi olan Allah'ın dini, ifrat ile tefritin, gülûv ile taksirin (aşırılık ile geriliğin) tam ortasında ve merkezindedir.¹⁰ İnsanların hayırlısı ve Allah içinde sevgilisi de, dengeli ve orta halli gidenleridir. Ki bunlar, geri kalanları kusurlarından arınmışlar, hududu tecavüz edip aşırı gidenlerin şaşkınlıklarıyla da ilişki kurmamışlardır. Bunlar, gerçekten adalet ve temkin ehlidirler. Ve zaten Yüce Allah hidayet buyurup bu ümmeti "Ümmet-i Vasat" kılmıştır! İşte hayır ve adalet de bundadır. Yani tam merkezde ve dengede olmaktadır, ifrat ve tefrit, gülûv ve taksir ise, birbirine zıt iki taraftır. Her ikisi de merkezden ve adaletten (dengeden) uzaktır. Bütün afetler ise uçlardadır. Merkez, uçları ile korunur. Hayır ise elbette ortadadır.

6 Kur'an-ı Kerim, İsrâ Suresi: 29.

7 Kur'an-ı Kerim, İsrâ Suresi: 26.

8 Kur'an-ı Kerim, Furkan Suresi: 67.

9 Kur'an-ı Kerim, A'raf Suresi: 34.

10 Hakikatin aynı şekilde tesbit ve tebliği, aynı ifadelerle dile getirilişi için bakınız: Hanefî Mezhebi imamlarından İmam Tahâvî Hazretlerinin El-Akîdetül-Tahaviye adlı kitabı ve şerhi, Sh: 585-586. (el-Mektebül-İslami, 1. Baskısı, 1392). (M).

İKİNCİ BÖLÜM

ŞEYTANIN HİLE VE TUZAKLARININ EN BÜYÜKLERİNDEN BİRİ DE PUTÇULUK VE- KABİR FİTNESİDİR¹¹

Bu öyle bir fitnedir ki, Allah'ın kendileri hakkında hidayet dileyip merhamet buyurduğu kullarından başkaları bundan salim kalamazlar. Şeytanın bu husustaki fitnesi o kadar büyük olmuştur ki, zamanla kabirlere ve kabirdekilere tapılır hale gelinmiştir. Önce kabirdekilerin suret ve resimleri yapılmış, sonra bu suretler gölgesi olan cisimler, put ve heykeller haline getirilmiş, daha sonra da bunlara, Allah'a ibadet eder gibi ibadet edip tapılmıştır. Bu büyük fitne ve hastalığın başlangıcı, ilk defa Nuh'un (a.s.) kavminde görülmüştür. Onların bu durumundan bizlere haber vermek üzere Yüce Kur'an'ımız'da şöyle buyurulmaktadır:

"Nuh, Rabbi'ne dönerek, "Rabbim dedi, onlar bana karşı geldiler, malı ve çocuğu kendisinin ziyanını artırmaktan başka işe yaramayan şımarık bir adama uydular. Büyük büyük tuzaklar kurdular. Dediler ki: 'Tanrılarınızı bırakmayınız, ne Vedd'i, ne Suva'ı ne de Yeğus'u, Yeûk'u ve Nesr'i bırakmayınız." Böylece onlar, birçok kimseleri

11 Kitabın bu altı maddelik bölümü, İmam- Birgivi tarafından hülase edilip bir risale halinde neşredilmiştir. Ve Birgivi Hazretleri'nin bu risalesi, Bedir Yayınevi tarafından İSLAMDA KABİR ZİYARETİ adıyla yayımlanmıştır. Bakınız, Bedir Yayınları, No: 31. Çeviren Ahmed Şahin, ist. 1965-1385. 68 sahife. (M).

yoldan çıkardılar. Sen de o zalimlere şaşkınlıktan başka bir şey artırma."¹²

Büyük Müfessir İbni Cerir, bu ayetlerin açıklamasıyla ilgili olarak der ki: "Bize ulaşan habere göre ki bu haber Muhammed bin Kays'tan gelen bir senedle bize ulaşmıştır ve şöyledir: Ayette adları geçen Yeğus, Yeuk, Nesr, Vedd ve Suva; hayatları İslam üzere geçen salih (evliya) kimselerdi. Ve kendilerine uyan birtakım cemaatleri vardı. Bunlar öldükleri zaman, cemaatlerinden bazıları dediler ki: "Bu çok sevdiğimiz zatların resimlerini yapsak, onları hatırlamaya ve daha çok ibadette bulunmaya vesile olur."

İşte bu düşünce ile onların resimlerini yaptılar. Daha sonra gelenlere şeytan vesvese verdi ve dedi ki: "Sizden evvelkiler, bunlara ibadet ederlerdi. Bunların hürmetine kendilerine yağmur verilir. Siz de makbüllerden olmak istiyorsanız bunlara yönelip tapınız." İşte bu sonrakiler, şeytanın vesvesesine kapılıp onlara tapınmaya başladılar. Böylece putatapıcılık da başlamış oldu."

Selefin büyüklerinden Süfyan-ı Sevri, İkrime'nin şöyle söylediğini nakleder: "Adem babamızla Nuh peygamber arasında on asırlık zaman geçmiştir. Bu on asır içindeki insanlar, hep İslam (tevhid) üzere idiler."

Katade'den gelen bir rivayette ise şöyle denilmektedir: "Ayette geçen bu isimler, Nuh kavminin tapındığı putlardır. Daha sonraları bunlara Araplar da tapınmıştır. Her birinin, belli bir Arap kabilesinde belli yerleri vardı. İmam Buhari de, o salih (veli) zatlar adına dikilen bu putların her birinin hangi Arap kabilesine ait olduğunu ve nerelere dikilmiş bulunduklarını ayrı ayrı bildirir ve şöyle buyurur:

"Bu putlara verilen isimler, aslında salibinden olan zatların isimleri (esmaü ricalin salihin) idi ve bu zatlar Nuh kavmine mensub bulunuyorlardı. Fakat daha sonraları şeytan birtakım vesve-

seler verip, "O mübarek zatların meclisine (makamlarına) birer taş dikip, onların hatırlanmasına vesile olsun" dedi. Onlar da böyle yaptılar. Ve bu dikilen taşlara onların isimlerini verdiler. Fakat onlar bunlara tapmadılar. Daha sonraları, onların sırf bir hatıra (hatırlama vesilesi) olarak dikildiği unutuldu ve bunlara tapılır oldu.

Selef büyüklerimizden pek çokları, aslında bu isimlerin, Nuh kavminin salihlerinden bazı zatların isimleri olduklarını, onların önce bu zatların kabirlerinde itikaf yaparcasına ve saygı ile bekleştiklerini, bu bekleyiş sırasında şeytanın kendilerine gelip öyle vesveseler verdiğini, sırf kendilerinin onlara olan sevgileri sebebiyle ve bir hatırlama vesilesi olarak onların resimlerini yaptıklarını, bunun daha sonraları putatapıcılık haline getirildiğini açıkça söylemiş ve bildirmişlerdir.

İşte bu kabir fitnesine kapılanların, böylece iki fitneye birden kapıldıklarını görüyoruz. Biri kabir fitnesi, diğeri de put fitnesidir. Sihatı üzerinde Buhari ve Müslim'in ittifak ettikleri Ümmü Seleme hadisi ile, Resulullah Efendimiz'in işaret buyurdıkları iki büyük fitnede bunlardır. Aişe validemiz'in tebliğ ettiği bu hadis şöyledir: "Ümmü Seleme, Habeşistan'da iken gördüğü bir kili-seyi hikaye ederek suretleri, heykelleri haber verdi. Onun haber verdiği bu kilisenin adı Mariye idi. Resulullah (s.a.v.) ise, onu dinledikten sonra şöyle buyurdu:

"Onlar öyle insanlardır ki, içlerinden salih bir kul, veli bir zat vefat ettiği zaman, onun kabri üzerine mes-cid (mabed) yaparlar, sonra o heykelleri yapıp oraya yerleştirirler. Biliniz ki onlar, Allah indinde insanların en şerlileridir."¹³

Söz götürmez iki Sahihler'in diğer bir rivayetine göre, Mariye adındaki o kilisenin durumunu Ümmü Habibe ile Ümmü Seleme

13 Buhari, Kitabü's-salât:1/110. Müslim, Kitabül-Mesacid: 1/375. hadis no: 16/528.

validelerimiz birlikte anlatmışlardır. İşte bu hadiste de gördüğümüz gibi, Resulullah Efendimiz, kabir fitnesi ile put fitnesini bir arada zikretmiş ve onların "insanların en şerlileri" olduklarını duyurmak suretiyle bundan şiddetle sakındırmıştır. Çünkü puta tapıcılığın sebebi budur.

Araplarda Lat adındaki puta tapınmanın başlangıcı da böyle olmuştur. İbni Cerir'in Mücahid'e dayanan bir senedle anlattığına göre o, **"Gördünüz mü o Lat ve Uzza'yı?"** (Necm, 19) mealindeki ayeti açıklarken şöyle demiştir: "Lat, aslında unu yağ vesaire ile karıştırarak ezme yapan ve bunu hacılara ikram eden bir zat idi. O vefat ettiği zaman, sevenleri kabrini beklemeye başladılar. Ve sonunda Lat, bir put olup çıktı." Bunu, Ebu'l-Cevza da İbni Abbas'tan aynen böyle nakletmiştir. İşte açıkça görülüyor ki, bunların put haline gelmeleri, hep o muhterem zatların kabirlerine gösterilen tazimlerden (saygıdan) kaynaklanmıştır. Resulullah'ın yukarıdaki sözleri ile bildirdikleri de aynen budur!.

Üstadım, bu hususta geniş bir açıklama yaparak dedi ki: Resulullah Efendimiz'in kabirler üzerine mescid yapılmasını yasaklamasının asıl sebebi işte budur. Önceki ümmetlerden pek çoklarını büyük şirke (küfre) veya küçük şirke sürükleyen sebep de yine budur. Çünkü insanlar, gerek hürmet ettikleri iyi zatların timsalleri (heykelleri) veya yıldızlarda bulunan ruhaniyetler (!) adına dikilen heykeller sebebiyle veya benzeri durumlarda şirk yollarına düşmüş bulunuyorlar.

İyilerden (velilerden) olduğuna inanılan zatların kabirleri sebebiyle şirke düşmek tehlikesi ise, diğerlerinden daha büyüktür. Bu, mesela taştan veya ağaçtan yapılmış bir puttan daha kolay bir şekilde şirke düşürmektedir. İşte bu sebebledir ki, nicelerini kabirler yanında büyük bir huşu ve hudu ile (saygı ve teslimiyet içinde) dua ederken görürsün! Hatta onlar oralarda, mescidlerde duymadıkları huşuyu duyarlar ve neticede kabirdekilere teveccüh ederek tapınırlar, kabirlere secdeler ederler. Çoğu da, kabirlerde namaz kılıp dua etmeyi, cami ve mescidlerde namaz kılıp

dua etmekten daha faziletli sayar ve bundan büyük bir feyiz ve bereket umarlar. Ve işte bu yüzdendir ki Resulullah Efendimiz bunu kesip atmış, kabirlerde namaz kılmayı mutlak bir surette yasaklamıştır. Kabirde namaz kılan bir kimse, öyle bir mahzuru niyet ve irtikab etmemiş bile olsa, bu mutlak yasağın içine alınmıştır. Keza güneş doğarken ve batarken namaz kılmayı da bu yüzden ve mutlak şekilde yasaklamıştır. Çünkü bu iki vakit, şirk ehlinin güneşe teveccüh edip tapındıkları vakitlerdir.

Allah için namazını kılan bir müslüman, asla böyle bir şey kasdetmiş olmamakla beraber, yine bu mutlak yasağın içine alınmıştır. İşte Sevgili Peygamberimiz'in bu gibi yasakları; bu gibi fitneleri kesip atmak için alınmış İslami tedbirlerdir. Bu yasaklar; şirkin bütün yollarını kapatmak, tevhidi daima canlı ve ayakta tutmak gibi yüce bir hikmet ve maslahata dayanmaktadır."

Şimdi bir kimse sırf teberrüken kabirler yanında namaz kılmayı murad eylese, işte onun bu kasdı ve hareketi, Allah ve Rasulü'ne karşı koymanın, Allah'ın dinine aykırı gitmenin, Allah'ın izin vermediği yeni bir din icad etmenin ta kendisidir! Çünkü müslümanlar, Resulullah (s.a.v.)'in şeriatinde kabirler yanında namaz kılmanın menhi (yasaklanmış) olduğunu, kesin ve zaruri olarak bilmektedirler. Keza Resulullah Efendimizin kabirleri mes-cid edinenlere lanet ettiği de kesin olarak bilinen hususlardandır. O halde, sonradan icad edilen ve şirke yol açan şeylerin en büyüğü; kabirler yanında namaz kılmak, kabirleri mabed edinmek, kabirler üzerine bina yapmaktır.

Resulullah Efendimiz'in kabirler üzerine bina yapmayı açıkça yasakladığına dair haberler, tevatür derecesindedir. Ve bütün ilmi gruplar, Resulullah Efendimiz'in bu sarih ve sahih sünnetine uyararak bunun yasak olduğunu açıkça söylemişlerdir. Hanbeli, Maliki ve Şafii mezhebi alimleri bunun dinen haramlığını açıkça bildirmişlerdir. Gerçi bazı alimler, haram yerine mekruh lafzını kullanmışlarsa da, onların bununla tahrimi keraheti kasdettiklerini anlamak, daha yerinde olur. Yoksa onların, Resulullah'ın kesin

olarak yasakladığı ve işleyenine lanet ettiği bir şeyi caiz gördükleri şeklindeki bir anlayış, bu kıymetli İslam alimleri için bir su-i zan olur. Müslim'in Sahih'inde, Cündüb bin Abdullah'ın şöyle dediği rivayet edilmektedir: "Ben, Resulullah Efendimiz'in, vefatından beş gün önce şöyle buyurduğunu kendi kulaklarımla işittim:

"Ben, sizden bir halil (biricik dost) edinmiş olmaktan Allah'a sığınırım! Çünkü Allah beni, İbrahim'i halil edindiği gibi halil edinmiştir. Eğer ben, ümmetimden bir halil edinmiş olsaydım, muhakkak Ebu Bekir'i halil edinmiş olurum. Haberinizi olsun ki, sizden öncekiler, peygamberlerin, (salih ve veli zatların) kabirlerini mabed edinirlerdi, siz siz olun sakın kabirleri mabed edinmeyiniz! Ben sizleri bundan nehyediyorum."¹⁴

Aişe ve Abdullah İbni Abbas rivayet ederler: "Resulullah Efendimiz, vefatıyla neticelenen hastalığa yakalandığında, yüzünü örtmekte olan örtüyü açıp şöyle buyurdu: **"Allah'ın laneti, Yahudiler ve Nasraniler üzerine olsun, onlar peygamberlerinin kabirlerini mescid edinmişlerdir."** O, böyle buyurup bundan sakındırıyordu ümmetini." Bunu, Buhari ve Müslim ittifakla rivayet etmiştir.

Yine Buhari ve Müslim'in Ebu Hureyre'den ittifakla rivayetleri şöyledir: "Resulullah (s.a.v.) buyurdu: **"Allah, Yahudi ve nasranileri katletsin. Onlar peygamberlerinin kabirlerini mescid edindiler."**

Müslim'in tek başına yaptığı rivayette ise, "katletsin" tabiri yerine lanet etsin lafzı geçmektedir.¹⁵

Evet, Sevgili Peygamberimiz, hayatının sonlarında kabirle-

14 Müslim, Kitab'ül-Mesacid, 1/377. Buhari, Kitab'ü's-salât, Kitab'ül-Cenaiz, Kitab'ül Mağazi, Kitab'ül-Libas'ta Nesai, 1/43. Müsned: 1/218, Darimi, 1/329

15 Müslim, Kitab'ül-Mesacid: 1/377. hadis no: 23/352. Nesai: 1/41. Müsned: 1/218. Dârimî: 1/329. Buharî: 1/377. Kitab'ül-Mesacid.

rin mescid edinilmesini (tapınak haline getirilmesini) açıkça ve şiddetle yasaklamış, can çekişmekte iken bunu yapanlara lanet okumuş, bu suretle ümmetini bundan sakındırmıştır.

Yine Buhari ve Müslim'in ittifakla rivayetlerine göre, Aişe (r. a) validemiz şöyle demiştir. Peygamberimiz, ölümü ile neticeleşen hastalığı sırasında buyurdu ki: **"Allah, Yahudi ve Nasranilere lanet etsin! Onlar, din büyüklerinin kabirlerini mescid haline getirdiler."** Eğer Peygamberimiz bunu böyle lanetlememiş olsaydı, kendisinin kabri şüphesiz geniş bir meydana yapılırdı! Fakat, O'nun kabrinin bir tapınak haline getirilmesinden korkulmuştur!" İşte Aişe Validemiz durumu böyle anlatıyor! Anlamayanlara ne diyelim?¹⁶

İmam Ahmed de Müsned'inde Abdullah İbni Mes'ud tarikiye ve güzel bir senedle şu hadis-i şerifi rivayet eder.

"İnsanların en şerlilerinden bazıları, kıyametin koptuğu saatte yaşamakta olanlardır! Yine bu en şerlilerden bazıları da, birtakım kabirleri mescid haline getirenlerdir."¹⁷ İmam Ahmed, yukarı da geçen ve Aişe validemizle, İbni Abbas ve Ebu Hureyre tarafından rivayet edilen hadisler mealinde bir hadisi de Zeyd bin Sabit'ten rivayet etmektedir. Yine imam, sünen sahiplerinin de rivayet ettikleri bir hadisi İbni Abbas'tan şöylece rivayet etmektedir: **"Allah, kabirleri ziyaret eden kadınlara, kabirler üzerine bina-mescid yapan kimsele-re, kabirlerde ışık-kandil yakan kimselere lanet etsin."**¹⁸ Sahih-i Buhari'de, ibret ve hikmet dolu şu tarihi olay anlatılır: Bir gün Ömer bin el-Hattab, Enes bin Malik'i bir kabrin yanında namaz kılarken görür ve: **Ey Enes kabir kabir!** diye bağırır.

16 Buharî, Kitabü's-salât... Müslim: 1/376. Ebu Davud: 3/553. Nesai: 4/96. Müsned: 2/284.

17 Buharî, aynı yer. Müslim, aynı yer. Nesai: 4/95. Müsned: 2/246.

18 Tirmizî: 2/136. hadis no: 320. Nesai: 4/95. İbni Mace: 11/502. hadis no:1576. Müsned: 1/229. (İmam Tirmizî, bu hadisin, İbni Abbas tarîkinin hasen, Ebu Hureyre tarîkinin de sahih olduğunu bildirmiştir. M.Afif i.)

İşte bu olay da açıkça gösteriyor ki, ashab-ı kiramın kalblerinde yerleşmiş bulunan itikad: Peygamber Efendimiz'in yasaklamış oldukları gibi, kabrin yanında namaz kılınamayacağıdır! Enes'in fiili, asla bunun zıddına delalet etmez. Çünkü o, kabri görmemiş veya daldırmış olabilir. Fakat Ömer kendisini uyarmış, o da bunun üzerine uyanmıştır.¹⁹

Ashabtan Ebu Said el-Hudri şu hadisi rivayet eder: "Resullullah buyurdu: "Yeryüzünün her tarafı mescidir (namazınızı her yerde kılabilirsiniz), ancak kabirler ve hamamlar hariç!"²⁰

Bu hadisi: imam Ahmed'le birlikte sünen sahiplerinin dördü de rivayet etmiştir. İbni Hıbban da bunun sahih olduğunu söylemiştir. Kabirler hakkında bu hadisten daha şiddetli bir yasağı ihtiva eden diğer bir hadis daha vardır. Buna göre de, kabire karşı asla namaza durulmayacak, namaz kılan ile onun kiblesi arasında kabir bulunmayacaktır. Müslim'in Ebu Mersad el-Gunevi'den rivayet ettiği bu hadis ise şöyledir: "Rasullüllah (s.a.v.) buyurdu: **"Kabirler üzerine oturmayınız, kabirlere karşı namaz kılmayınız."**²¹

İşte yukarıdaki bu hadisle de, kabirlere karşı namaz kılmak açıkça nehyedilmiştir: Bazıları iddia eder ve der ki: "Kabirlerle karşı namaz kılmanın nehyedilmesi, kabirlerin necis olması sebebiyledir! Yani necasete karşı namaza durmayınız, gibi bir mana kastedilmiştir." Evet, bazıları böyle bir iddia ortaya atmış ve bununla ümmet-i Muhammedi kabir fitnesinden sakındırmak isteyen İslam müşidlerinin, irşad ve ikazları önlenilmek istenilmiştir. Biz, bunlara cevap verip iddialarının çürüklüğünü ortaya koymak istiyoruz! Bunu, kısa kısa dokuz madde halinde gözden geçirelim:

19 Buharî, Kitabü's-salât'ta talikan rivayet eder. Hafız Abdürrezzak'ın Musan-nafı 1/404.

20 Ebu Davud: 1/330. İbni Mace: 1/246. Tirmizi: 1/131. hadis no: 317.

21 Müslim: 2/668. hadis no: 97/972. Ebu Davud: 3/554. Tirmizî: 3/376. Nesai: 4/95.

BİR: Bu husustaki hadislerin hiç birinde, bu iddia sahiplerinin iddia ettikleri gibi, yeni kabirler ile eski kabirler arasında herhangi bir fark gözetilmemiştir.

İKİ: Üzerinde ittifak edilen hadislerde, Yahudi ve Nasranilere, Peygamberlerin kabirlerini mescid haline getirdikleri için lanet edilmiştir. Eğer yasaklama sebebi necaset olsaydı, böyle buyurulmazdı. Çünkü peygamberlerin kabirleri yeryüzünün en temiz yerleridir. Onların kabirleri hakkında necasetten söz edilemez. Toprak, onların cesedlerini yemez, onlar kabirlerinde taptaze olarak bulunurlar. O halde, necaset meselesi sebebiyle yasaklanmamış olduğu gayet açıktır.

ÜÇ: Resulullah Efendimiz, yalnız kabirlerde namaz kılmayı değil, kabirlere doğru namaz kılmayı da açıkça yasaklamıştır.

DÖRT: Resulullah Efendimiz, yeryüzünün her tarafı mescittir buyururken, açıkça kabirleri ve hamamları bunun dışında tutmuştur. Eğer mesele, necaset meselesi olsaydı, hamamlardan çok daha pis olan yerleri de zikrederdi.

BEŞ: Tarihen bilinen bir husustur ki, Peygamber Efendimiz'in Mescidi'nin yapıldığı yer vaktiyle müşriklerin kabristanı idi. Peygamberimiz, onların kabirlerini açtırıp temizlettirdi ve düzeltti, sonra buraya mescidin yapılmasını emretti. Fakat oranın toprağını başka yere taşıttırmadı, düzeltmekle iktifa etti.

Nitekim Buhari ve Müslim'in sahihlerinde bu açıkça anılmaktadır. Enes bin Malik bunu şöyle anlatır: "Peygamberimiz Mekke'den hicret edip Medine'ye teşrif buyurduklarında Medine'nin üst tarafındaki Amr bin Avf Oğulları Mahallesine indi. On dört gün orada ikamet etti. Sonra Neccar Oğulları'na haber gönderip çağırttı, onlar da geldiler. Sanki ben, o anı şimdi gözlerimle görür gibi oluyorum: Efendimiz devesi üzerinde idi. Neccar Oğulları da etrafını sarmıştı. Devesi ilerleyip Ebu Eyyub'un evi kenarında durmuştu. Peygamberimiz, namaz vakti nerede gelirse orada namazını kılmayı sever, koyun sürülerinin yataklarında namazını

kılardı. Mescid'in yapılmasını istediğinden Neccar Oğullarını çağırılmış bulunuyordu. Onlara hitaben: **"Ey Neccar Oğulları, şu arsanızın fiyatını söyleyiniz"** buyurdu. Onlar ise: **"Vallahi biz bu yerin parasını almayız! Biz bunun karşılığını ancak Allah'tan talep ederiz"** karşılığını verdiler.

İşte bu arsada (avluda), daha önce de söylediğim gibi, müşriklerin kabirleri, harabe bir bina ve bazı hurma ağaçları vardı. Peygamberimiz burada, kabirlerin eşilip açılmasını, hurma ağaçlarının kesilmesini, harabenin temelli yıkılıp düzlenmesini emretti ve öyle yapıldı. Her taraf bir güzelce temizlenip tesviye yapıldı. kabirden eser ve nişan kalmadı. Kesilen hurma ağaçları Mescid'in kible tarafına dizildi. Etraftan taşlar taşınıp Mescid'i bina ettiler.

ALTI: Kabirler yanında namaz kılmak ile şirke düşme tehlikesi, ikindi ve sabah namazını kıldıktan sonra nafile namaz kılmakla düşülecek fitneden daha fazladır. Daha hafif olmasına ve asla namazını kılan bir müslümanın hiç aklından bile geçirmediği bir müşabehet sebebiyle bunlar yasaklanmış olursa, irtikab edenini daima şirk fitnesine sürüklenme tehlikesi bulunan kabirler yanında namaz kılmak, hiç yasaklanmış olmaz mı? Çünkü kabirlere Şeriatın izin vermediği bir şekilde hürmet etmek, daima en kolay bir şekilde şirke açılan yol olmuştur. Görmez misiniz ki, bunu irtikab edenler, aynı zamanda kabirdekilere dua edip isteklerini onlardan talep eder olmuşlar, onlara sığınmışlar, orada namaz kılmayı, orada dua ve niyazda bulunmayı mescidlerde kılınacak olan namaz ve dualardan daha faziletli saymışlardır. Ve daha neler ve neler irtikab etmişlerdir. Şimdi böylesine şirke ve küfre kadar varan fitne ve mefsedetler nerede, necaset meselesinin mahzuru nerede? Peygamber Efendimiz'in; ümmetini, Nuh kavminin düştüğü akibete düşmekten korumak ve sakındırmak için bu yaşağı getirdiği gayet meydanda değil midir?

YEDİ: Gördük ki Peygamberimiz, kabirleri mescid edinenleri lanetlemiştir. Eğer mesele necaset meselesi olsaydı, kabirlerin

üzerine temiz toprak ve çamur tabakaları yatırmak suretiyle üzerlerine mescid yapılması caiz olurdu. Fakat bu caiz kılınmamıştır.

SEKİZ: Kabirleri mescid haline getirenlerle birlikte, kabirlerde kandil yakanların dahi lanetlenmiş olduğunu gördük. Demekki bu ikisi, lanetlenecek derecede günah olmakta birbirinin aynıdır ve her ikisi de büyük günahıdır. Kabirlerin üzerinde kandil yakmanın büyük günah oluşunun, kabirlere tazim yüzünden olduğu meydandadır. Bunun necaset meselesiyle bir ilgisi olamaz. O halde diğerinin bu yüzden yasaklandığı iddiası da tutarsızdır. Kabirleri mabed haline getirmenin yasaklanmasının sebebi de, onlara tazimdir. Ve bu tazim, şirk fitnesinin sebebidir. Nitekim Rabbimiz Ashab-ı Kehf in işini tartışanlardan, bu hususta galebe çalan kısmın: **"Onların üzerine mutlaka bir mescid yapacağız"** dediklerini anlatır bize.²²

DOKUZ: Peygamber Efendimiz bir hadislerinde:

"Allah'ım benim kabrimi, tapılan bir put haline getirme!" diye duada bulunmuştur. Ve akabinde de: **"Allah'ın gada-bı peygamberlerinin kabirlerini tapınak haline getirenler için elbette çok şiddetlidir"**²³ buyurmak suretiyle, onları niçin lanetlediğini de açıkça belli etmiştir. Elbette bu, kabirlere duyulan aşırı tazim sebebiyle, onları putlaştırmaktan ibarettir.

Özet olarak deriz ki: Şirki, şirkin sebeblerini ve vesilelerini iyi bilen ve Resulullah'ın tebliğ ve talimlerindeki maksadını iyi anlayan bir kimse, hiç bir şüphe ve tereddüde yer vermeden hükmeder ki; Resulullah'ın lanet etmesi, kendi sığısıyla: "Sakin yapmayınız!" "Ben sizi bundan nehyediyorum!" buyurarak nehyetmiş olması, asla necaset meselesi ve sebebiyle değildir! Belki bu yasağa rağmen itaatsizlik edenlere bulaşacak olan şirk necaseti sebebiyledir. Ki bunu irtikab eden, Allah ve Resulullah'a isyan

²² Kur'an-ı Kerim, Kehf Suresi: 21.

²³ Bu hadis sahihtir. Muvatta 1/172. Tabakat-ı İbni Sa'd: 2/240. Abdürrezzak'ın Musannafı, 1/407. (Bezzar ve İbni Abdil-Berr de sahih olduğunu söylemişlerdir.)

etmiş, kendi arzusuna uyarak şirk yoluna sapmış olur. La ilahe illallah tevhidinin hakikatinden nasibi azalmış veya tamamen kesilmiş bulunur. Resulullah Efendimiz ise; müslümanların bu İslami manadaki tevhidten nasibleri kesilmesin, tevhid temeline şirk şaibeleri bulaşmasın istiyor. Müslümanlığın temeli bulunan tevhidin her nevi şirkten tecrid edilmesi, bütün İslami özelliği ve güzelliği ile korunması hedefine yöneliyor. Buna aldırış etmeyenlere kızıp gadap ettiği için, lanet sözünü ağzına alıyor, Allah'ın yarattığı şeylerin Allah'ın yerine konulmasına şiddetle karşı çıkıyor. Her şeye rağmen, şirkin sebep ve vesilelerine suluk eden kimseler ise, ancak O'na isyan ediyorlar. O'nun lanet ederek yasakladığı şeyi irtikab ediyorlar. Şeytanın şu hile ve tuzağına düşüyorlar: Şeytan onlara diyor ki: Bu yaptığınız, evliya ve salih zatlara tazimdir! Siz bu tazim hususunda ne kadar ileri giderseniz, o nisbette onların yakınlığına, kemalet ve saadete erersiniz!" Onlar da, şeytanın bu hileli ve zehirli sözüne (vesvesesine) aldanıp gidiyorlar. Alemlere rahmet (s.a.v) Efendimiz'in emir ve yasaklarına ise kulak asmıyorlar. Tutarsız ve geçersiz yorumlarla, yine kendilerini aldatmış oluyorlar.

* * *

Allah'ın izzet ve kudretine kasem olsun ki, işte aynen bu kapıdan girerek şeytan puta tapanları aldatmıştı! Ve kıyamete kadar da bu kapıdan girerek aldatıp saptırmaya devam edecektir. Yüce Allah'ın hidayette kıldığı tevhid ehli ise, Allah'ın veli ve salih kullarının kadr-ü kıymetlerini hakkıyla tanımakta, onların ahlak ve siretleriyle ahlaklanmak yoluna suluk etmektedirler. Onların da birer kul olduklarını biliyor, asla onlara Allah'ın ulûhiyetinden zerrece bir hisse vermiyor, onlara nasıl tazim ve itaatta bulunmak gerekiyorsa öylece, yani müslümanca tazim ve itaatta bulunuyorlar.

Şirk ehli olanlar ise, hem onlara hakkıyla itaat etmiyor, hem de kendilerine hakkıyla tazimde bulunmuş da olmuyorlar. İmam Şafii bu konuda buyurur ki: "Bir mahlukun, kabrini mescid haline

getirecek derecede tazime tabi tutulmasını, çok çirkin görürüm. Bunda, hem bunu irtikab edenler için, hem de gelecek nesiller için fitneler vardır."

Hadisin Nasihi ve Mensubu adlı kitabın müellifi el-Esram, kabir yanında namaz kılmanın, şirke düşürdüğü için yasaklanmış olduğunu ve bunda Yahudi ve Hristiyanlara benzeyiş bulunduğunu kabul edenlerdendir. Nitekim adı geçen kitabında, ilgili Ebu Said hadisini ve konuyla ilgili Zeyd bin Cübeyr hadisini zikrettikten sonra aynen şöyle der: "Kabiristanda namaz kılmanın mekruh oluşunun sebebi, ehl-i kitaba benzeyiştir. Çünkü onlar, peygamberlerinin ve din büyüklerinin kabirlerini birer tapınak edinmişlerdir.

Şeytanın Hile ve Tuzaklarından Biri de Kabirleri Bayram Yeri Edinmektir

Bu bölümde, kabirleri bayram yeri edinmenin durumu incelenecektir. Çünkü şeytanın hile ve tuzaklarından biri de gerçekten budur. Az ileride, Sevgili Peygamberimiz'in: Ve benin kabrimi, bayram yeri de edinmeyiniz!" buyurarak bunu açıkça yasakladığını göreceğiz.

Bayram; büyük bir ilgi ile tekrarlanan, kendisine yönelinen şey demektir. Ya zamanı olur, ya da mekânı. Şimdi bunları açıklayalım:

Zamanı olan, yani zamanla ilgili bulunan bayramlara, Sünen sahiplerinin rivayet ettikleri hadisi örnek olarak zikredebiliriz. Bu hadislerinde Resulullah şöyle buyurmaktadır: "**Arefe, Nahr günü ve Mina günleri, biz müslümanların bayram günleridir.**"²⁴

24 Tirmizî: 3/143. hadis no: 773. Ebu Davud: hadis no:2419. Nesai, el-Müçteba/Kitabü'l-Menasik. (Tirmizi bu hadis için, Hasendir, Sahihtir demiştir. Ben derim ki: Bu hadis, rivayet edildiği bütün tarikleri ile sahihtir. M. Afifi).

Mekân ile ilgili olanı hakkında da, Ebu Davud'un Sünen'indeki şu rivayeti zikredebiliriz: "Adamın biri Rasulullah Efendimiz'e gelip sordu: "Ey Allah'ın Resulü, ben Büvane'de deve kesmeyi adanmış bulunuyorum. Bu adağımı yerine getirebilir miyim?" Onun bu sorusuna Rasulullah şu karşılığı verdi: "Orada müşriklerin putlarından bir put var mı? Veya onların bayramlarından bir bayram yapılır mı?" Adam "Hayır" dedi. Efendimiz de: "O halde, adağınızı yerine getir" buyurdu.²⁵ Yine bu konuda Rasulullah'ın "Ve benim kabrimi, bayram yeri haline de getirmeyiniz!" hadisini de misal olarak zikretmiş olalım.²⁶

Arapçada "**ıyd**" kelimesi (ki biz onu Türkçede "**bayram**" olarak kullanıyoruz-mütercim), muavede ve itiyad kelimelerinden alınmadır ve bu kelimelerin lügat anlamı da, tekrarlama ve adet edinme demektir. Bu ıyd = Bayram kelimesi, bir mekana isim olarak verildiği zaman, insanların büyük ve ciddi bir ilgi ile gidip toplandıkları, toplanıp nöbet tuttukları (itikaf yaptıkları) şu veya bu şekilde ibadet ettikleri veya eğlenip neşelenmek gibi başka sebeplerle topluluk haline geldikleri yerler, demektir. Nitekim Mescid-i Haram, Mina, Müzdelife, Meş'ar-i Haram, Arafat gibi yerler, Yüce Allah'ın tevhid ehline lütfettiği bayram yerleridir. Ve bu mübarek yerlerde ibadet günleri de tevhid ehlinin bayram günleri olmuştur.

Şirk ehlinin, gerek zamana bağlı, gerek mekana bağlı bir takım bayramları vardır. Fakat Yüce Allah'ın mutlak birliği ve yalnız O'na ibadet edilebileceği temeline dayanan müslümanlık geldikten sonra, müşriklerin her iki manadaki bayramları kaldırılmış Ramazan ve Kurban Bayramları ve Mina Günleri onların yerine ikame edilmiştir. Onların mekâna bağlı bayramlarının yerine de Beytullah olan Kâbe, Arafat, Mina ve Meş'ar-i Haram

25 İbni Mace: 1/688, hadis no: 2130-2131. Müsned: 6/366. Ebu Davud: 3/237. (İbni Ebi Şeybe ve Beğavî'nin de rivayet ettiği bu hadisin aslı, Sahihayn'dedir. Afifi.)

26 Önceki kaynak ve yer.

gibi mekânlar kabul edilmiştir. Kabristanları bayram yeri edinmek ise, müşriklere mahsus bayramlardandır. Onların İslam'dan önce böyle bayramları vardı. Bunun için Resulullah Efendimiz, **"Büvane'de, onların bayramlarından bir bayram yapılır mı?"** diye soruyordu. Böylece gerekli tenbihi yapıyor, hatta bu maksatla kabirlerin kireçle yapılmasını, sıvanmasını bile yasaklıyordu.

Kütüb-i Sitte'den (altı sahih hadis kitabı'ndan) üçüncü sıradakinin sahibi İmam Ebu Davud, senedi Ebu Hureyre'ye dayanan bir hadisi şöyle nakleder: Ebu Hureyre' den O şöyle demiştir: "Resulullah Efendimiz buyurdu:

"Evlerinizi kabir haline getirmeyiniz, benim kabrimi de bayram yeri yapmayınız! Nerede olursanız olunuz, salât-ü selamınız bana ulaşır."²⁷ (Bu hadisin senedi güzeldir, bütün ravileri meşhur ve muteberdirler.)

Ebu Yala el-Musuli şöyle der: Bize Ebu Bekir bin Ebi Şeybe nakletti, ona Zeyd bin Rubab, ona Cafer bin İbrahim, ona da Ali bin Hüseyin rivayet etmiştir. Şöyle ki: Bir gün o, adamın birinin Resulullah'ın kabri yanındaki boşluğa gelerek dua ettiğini görmüş ve onu böyle yapmaktan nehyetmiş, ayrıca kendisine demiştir ki: "Bak kardeşim, ben sana babamdan, babamın da babası (yani dedem) Ali'den, onun da büyük dedem Resulullah'tan duyduğu bir hadis-i şerifi haber vereyim mi? Bak, Resullah ne buyurmuştur:

"Sakın benim kabrimi bayram yeri edinmeyiniz! Evlerinizi de kabir haline çevirmeyiniz! Siz nerede olursanız olunuz, selamlarınız bana ulaşır."²⁸ (Bunu, Ebu Abdullah Muhammed bin Abdul-Vahid el-Makdisi de, el-Muhtara-

27 Ebu Davud: 2/534. hadis no:2042. Müsned:2/367. İbni Mace: Kitabü'l-İkame: 11/438. hadis no:1377. İbni Ebî Şeybe: 2/83. Ebu Yala, Verak: 32/2. Abdürrezzak: 3/577.

28 Önceki kaynak ve yerler...

t'ında rivayet etmiştir.) Said bin Mansur'un Sünen'indeki rivayeti de, az bir ifade farkıyla şöyledir: Resulullah buyurdu: **"Sakın kabrimi bayram yerine çevirmeyiniz, evlerinizi de kabir haline koymayınız! Bulunduğunuz yerden bana salât ü selamlarınızı yollayınız, çünkü siz nerede olsanız oradan selamınız bana ulaşır."**²⁹

Said bin Mansur, Abdül-Aziz bin Muhammed'in Süheyl bin Ebi Süheyl'den naklen kendisine şu bilgiyi verdiğini söyler: Süheyl ona şöyle demiştir: "Ali'nin (r.a) oğlu Hasan'ın oğlu Hasan, bir gün beni kabrin yanında gördü. Bu sırada kendisi Fatıma'nın evinde akşam yemeğini yemekte idi. Beni çağırdı ve akşam yemeğine davet etti. Ben yemek yemeyi arzu etmediğimi bildirdim. O, bana tekrar seslendi ve: "Peki kabrin yanında ne işin var?" dedi. Ben de kendisine: "Hz. Peygamber'e selam verdim" dedim. Bunun üzerine o şöyle konuştu: "Bak kardeşim, Mescid'e girdiğin zaman selamını verirsin. Unutma ki Resulullah şöyle buyurmuştur: "Sakın benim evimi (kabrimi) bayram yerine çevirmeyiniz! Kendi evlerinizi de kabir haline koymayınız!.. Allah, Yahudi ve Nasranilere, peygamberlerin ve din büyüklerinin kabirlerini tapınak haline getirdikleri için lanet etmiştir. Bana, bulunduğunuz yerden salât-u selam veriniz, o bana ulaşır. Sizinle ta Endülüs'te bulunan kimse arasında bir fark yoktur."

İşte, bu iki ayrı yoldan gelen mürsel haberler de bu husustaki hadisin sabit olduğunu gösterir. Kaldı ki, mürsel haberleri delil ve hüccet olarak kabul etmenin dışında, ilgili hadisin ayrıca müsned olarak rivayet edilmiş olduğunu da bundan önce görmüş bulunuyoruz.

Üstadımız Şeyhülislam (r.a), bu husustaki ciddi bir açıklamasında şöyle der: "Hakikat olduğu gibi açıktadır... Resulullah'ın (s.a.v) kabri, şüphesiz yeryüzündeki kabirlerin en faziletlisidir! O, bizzat kendi kabrinin bayram yeri haline getirilmesini açıkça ya-

sakladığına göre, diğer bütün kabirler için bu, elbette yasaklanmış olmaktadır. Sonra Resulullah'ın aynı tebliğinde: **"Evlerinizi kabir haline getirmeyiniz"** buyurmuş olması, biz müslümanları, evlerimizi namaz, dua, Kur'an kıraati gibi ibadetlerden mahrum etmememizi, bu gibi nafil ibadetlerimizi evlerde yapmamızı kılavuzlamakta, özellikle bunların tercihan kabirlerde yapılmasını yasaklamaktadır. Çünkü böyle hareket etmekle tevhid ehli şirk ehline benzemekten uzaklaşmış, onlara muhalefet etmiş olur.

Aynı hadis-i şerifde ayrıca: **"Salât-ü selamınızı bulduğunuz yerden gönderiniz, çünkü siz nerede olsanız o bana ulaşır. Sizinle ta Endülüs'te bulunan kimse arasında fark yoktur"** buyurulmuş olması, ne kadar manalı ve hikmetlidir. Demekki tevhid ehli olanlar, "Resulullah Efendimiz'e salât-ü selam vermem için, O'nun kabri başında olmam ile olmamam fark etmez" diye bilip inanacak, nerede bulunuyorsa oradan selamını gönderecektir.

Fakat kendilerine Hıristiyanların şirkinden ve Yahudilerin tahrif hastalığından biraz bulaştırmış bulunan bazı kimseler, konuyla ilgili hadis-i şerifleri, gayr-i İslami bir şekilde yorumlama çabasına giriyorlar. Mesala diyorlar ki: "Bu hadisleriyle O, "bayramların senede bir iki defa bulunması gibi, kabrime senede bir iki defa değil, sık sık geliniz! Her zaman, her vakit ve saatte kabrime geliniz" demek istemiştir."

Böyle bir iddia, elbette İslami ve Muhammedi hakikatlerin düpedüz tahrifidir! Allah ve Resulullah'a karşı çıkmak, Allah'ın ve Resulullah'ın emir ve iradeleriyle çelişkiye düşmektir. Hakikatleri bile tersine çevirmek ve Resulullah'a üstelik çelişki, hem de aldaticılık isnad etmektir. Böylesine bir Yahudi inadı ve ısrarı ile doğru yoldan ayrılıp dalaletle düşen batıl ehlini Allah katletsin.

* * *

Aklı başında hiç bir kimse zerre kadar şüphe etmez ki, hadislerinde:

"Sakın kabrimi bayram yerine çevirmeyiniz."

"Allah'ım, benim kabrimi tapılan bir put haline getirme."

'Din büyüklerinin kabirlerini mescid (tapınak) haline getirdikleri için Allah, Yahudi ve Nasranilere lanet etmiştir' buyuran sevgili ve şefkatli Peygamberimiz, bu ehl-i batılın kasdettiği gibi bir manayı asla kasdetmiş olamaz! İlahi ve dini gerçekleri bile bile tersine çevirmekle de Yahudilere benzerlik arzeden bu ehl-i batıl ise; Resulullah'ı ve O'nun ashabını töhmet altında bırakmaktan bile sakınmamakta, kendi za'f ve marazlarını (hastalıklarını) onlarda da varmış gibi göstermeye yeltenmektedirler. Bile bile bu duruma düşmek ise, her büyük günahтан daha büyük ve daha tehlikeli bir günahtır. Kademe kademe İslami tevhid'ten ayrılmış olmanın cezası ve akibetidir.

Zaten daha önceki Peygamberlerin getirip tebliğ ettikleri ilahi dinlerin asılları da hep bu mantık ve gidişle bozulmuştur. Tevhid Güneşi apaçık ortada iken, şu veya bu şirk yoluna kayışlar hep böyle olmuştur. Eğer Yüce Allah'ın şu ümmet-i merhumeye bahsettiği İslam müşidleri olmasaydı, önceki dinlerin başına gelenler, güzelim İslam'ın başına da gelmiş olacaktı. Bu sebeble, İslam'ın dili, Sünnet'in bid'at ve dalaletlere çekilmiş kılıcı demek olan İmam Malik, Sevri, Evzai, Leys bin Sa'd İmam Şafii, Ahmed, İshak, Ebu Ubeyd, Ebu Hanife, Ebu Yusuf, Muhammed Şeybani, İmam Buhari ye Müslim, gibi din imamlarının mevcudiyetlerini, Yüce Allah'ın bu Ümmet-i Muhammed'e büyük bir lutfu ve rahmeti olarak bilmeli ve onların birinci elden verdikleri İslami bilgilere hakkıyla sahip olmalıyız. Tahrifçilere, bid'atçılara aldanmamalıyız.³⁰

Eğer Resulullah Efendimiz'in, "Kabrimi bayram yeri yapmayınız! Sık sık geliniz, kabrimin başından ayrılmayınız!" demek ol-

30 Kitab'ül-İman: 344. (Şeyhülislam ibni Teymiye), el-Mekteb'ül-İslami, Dimaşk 381-1961.

saydı, kabirler üzerine mescid yapılmasını yasaklamaz, dua ve niyaz için mezarlıklarda bekleyenlere lanet etmezdi. Hakikatler ortada iken Resulullah kendi kabri hakkında açıkça: "Allah'ım, benim kabrimi tapılan bir put haline getirme, buna izin verme!" diye dua ederken, yine kendi kabrinin sık sık ziyaret edilmesini istediği nasıl iddia edilebilir? Resulullah'ın sözlerini, sözlerindeki manâ ve maksadı, O'nun güzide sahabeleri ve ehl-i beyti anlayamadılar da, bu hurafeci, bid'atçı ve şirkçi sapıklar mı anladılar? İmam Hasan'ın oğlu Ali, Resulullah'ın kabrinde dua eden bir adamı bundan menediyorken, sözü edilen hadisi şerifi delil olarak gösteriyor! O bu hadisi, babası İmam Hasan vasıtasıyla dedesi imam Ali'den naklen veriyordu. Kabirleri tapınak haline getiren, bu sapıklar, İmam Hasan ve İmam Ali'lerden daha mı âlimdirler? Bunların zerre kadar aklı ve ilmi olsa, derhal içinde bulundukları dalaleti bırakır, Resulullah'ın sünnetine O'nun ashabının ve ehl-i beytinin ilmine ve yoluna itibar ve ittiba ederler."

"Bak, Resulullah (s.a.v) Efendimizin ashabı ve ehl-i beyti, kabirler hususunda nasıl davranıyorlar, Resulullah'ın sünnetini nasıl tatbik ediyorlar! Onlar, Resulullah'a arkadaş, komşu ve akraba olmaları bakımından, elbette buna en layık kimselerdir! Yüce İslam Peygamberinin Sünnetini en doğru bir şekilde tesbit ve tatbik ederek başkalarına güzel örnek olmuşlardır. Başkaları ise, onları örnek alma durumundadır. Resulullah'ın ashabını ve ehl-i beytini örnek almaya yanaşmayanlardır ki, şu veya bu şekilde bid'ate ve hattâ şirke düşmekten kendilerini kurtaramazlar."

KABİRLERİ BAYRAM YERİNE ÇEVİRMENİN BAZI FİTNE ve FESATLARI

Bölümün bu maddesinde, kabirleri bayram yerine çevirmenin bazı fitne ve mefsedetleri anlatılacaktır. Gerçekten bu mezar meselesinde, ashab-ı kiramı örnek almayı da kendi bildikleri gibi hareket etmelerinde insanlar için, sayılamayacak kadar fitne ve fesatlar vardır! Evet, bunda o kadar çok fitne ve fesatlar

vardır ki, bunun sayısını ve bütün neticelerini Allah'tan başkası tam manası ile bilemez! Kalbinde Allah'ın birliği inancı sağlam bir şekilde yerleşmiş olan her bir müslüman ise, bu gibi bid'atlerden kesinlikle nefret eder! Zehirli yılanlardan ve akreplerden kaçındığı gibi bunlardan kaçınır. Çünkü onun esas gayreti, imân ve tevhid gayretidir! Buğzu ve nefreti de (daima Allah için olduğundan), her nevî şirk ve bid'atdır. Bid'at ve dalalet denizinde yüzen bir kimseden ise, böyle bir hareket bekleyemezsiniz. Şair, buna işaretle ne güzel söylemiştir: "Fakat ölmüş bir adam, elbette yaranın acısını duymaz!"

Kabirleri bayram yerine çevirmenin büyük fitne ve fesatlarından başlıcaları olarak şunları zikredebiliriz: Onlar kabirlere karşı namaz kılarlar, kabrin etrafını dolaşıp tavaf ederler, öpüp yüz-göz sürerler, yatıp toprağına yanaklarını korlar, kabirdekilere tapınırlar; onlara sığınıp dilek ve muradlarını onlardan isterler, onlardan rızık, zafer, şifa ve afiyet talep ederler, her nevi sıkıntı ve zorluklarının, bela ve musibetlerin giderilmesi için onlardan medet umarlar... Ve daha bunların benzeri çeşitli talep ve isteklerde bulunmak için onlara yönelip sığınır. Tıpkı İslam öncesi cahiliye putperestlerinin putlarına yönelip sığındıkları gibi.

Eğer sen, bizim bu tesbitlerimiz hakkında tam kanaate varmak, durumu kendi gözlerinle görmek istersen ve bir inceleme yaparsan, elbette ibretlerle dolmuş olacaksın. Evet, ibretle müşahede edeceksin ki: Onlar, kabirlere yöneldikleri zaman büyük bir cezbe ve heyecan içindedirler. Ta uzaktan ziyaretine yöneldikleri kabirleri (meşhed ve türbeleri) görür-görmez binitlerinden kendilerini adeta yere atarcasına inip secdeye kapanırlar. (Mukaddes secdeler ederler) Yerin toprağını öptükten sonra ayağa kalkıp başlarını açarlar. Aşkla şevkle bağırıp feryad ederler, hıçkırığa ağlar, elinde ve iktidarında hiç bir şey bulunmayan o fanilere sığınır ve onlardan iştihad ederler. (Henüz onların kabirlerinin yanına gelmemişken bile, "Dahilek ya seyyidi Ahmed Bedevi!" = "işte gelip sana sığındım, ey efendim Ahmed Bedevi"

diyerek bütün kalbleri ve ruhları ile onlara sığınmış bulunurlar.) Kendilerini bir değil, binlerce Hacc-ı Ekber yapmıştan daha kârlı sayarlar. Tam kabrin yanına geldikleri zaman ise, hemen namaza niyetlenip iki rek'at namaz kılarlar. Ve bu iki rek'at ile, iki Kibleli Mescid'te kılınan namazdan daha fazla sevap kazandıklarını zannederler. (İslam'da, kabir ziyareti sırasında, asla namaz kılmak diye bir şeyin bulunmadığını bilmeyecek kadar cahillik ederler.) Kıldıkları bu bid'at namazdan sonra, kabrin etrafında dolanmaya, rükular ve secdeler yapmaya başlarlar.

Bütün ruhları ve kalpleri ile ve aynen bu husustaki felsefecilerin sözlerine ittibâ ile, kabirdekilerden yakınlık, feyiz ve bereket isterler. Bir nevî kabir vakfesi yaparlar. Bizzat kabirdeki zattan himmet ister, ona hitap ederek taleb ve dilekte bulunurlar.

Ben Allah'a yemin ederek söylerim ki, aslında zerre kadar sevap kazanmış, manevî bir şey elde etmiş olmazlar! Zâten yaptıklarının ve istediklerinin çoğunun maneviyât ile bir ilgisi de bulunmamaktadır! Fakat sırf manevi maksat ve niyetlerle gidip böyle yapmış bile olsalar, elleri boş ve kalpleri günahla dönerler! Çünkü Allah için değil de, şeytan için dökülen gözyaşlarının, çekilen mihnet ve çilelerin Allah yanında hiç bir kıymeti yoktur! Bizzat kabirdeki ölüye seslenip ondan istekde bulunan bir kimsenin kazancı, küfür ve şirkten başka ne olabilir? Kalbini şirkten, imanını küfür şaibesinden an ve duru kılmış bir müslüman; bütün kalbi ve ruhu ile bir kula nasıl yönelebilir? Allah'ı bırakarak kullara, kabirlere nasıl sığınabilir? Dileğini, dua ve niyazını Allah'tan başkasına nasıl arz edebilir?

Fakat sen, ey uyanık bir müslümandan beklenen ciddi bir alâka ile bizim bu "İğase" adlı kitabımızı okuyan kardeş, bizim bu söylediklerimizin kabirlerde aynen irtikâp edilmekte olduğunu gözlerinle görebilirsin!³¹ Ziyaretgâh dedikleri o yerleri, Kâbe

31 Bizzat Evliya Çelebi: "Sıtma elemin çektim yok dermanım! Hemen himmet et bana, akyazılı sultanım!" diyerek mahluka sığınmakta, emsali kimseler

gibi takdis ettiklerini,, kabirlerdekilere karşı mukaddes secdeler ettiklerini, hattâ bu ziyaretlerine "Kabir Haccı" dediklerini, ziyaret sonrası, hacıların ihramdan çıktıklarında yaptıkları gibi, başlarını traş ettiklerini, saçlarını kısalttıklarını görebilirsin. Bu kadarla da kalmazlar, bazıları kurbanlarını da getirdikleri için kurbanlar-adaklar keserek orayı Mina'ya çevirirler. Fakat bütün bu yaptıkları, kesinlikle Allah için değil, kul içindir, put içindir, aynen câhiliyede olduğu gibi.

Sonunda, büyük bir sevinçle, büyük bir bayram süruru ve neşesi ile birbirlerini tebrik ederler. Döndüklerinde de, kendileri gibi şeytanın hile ve vesveselerine kapılıp Resulullah'ın Sünneti'nden ayrılmış olanlar tarafından da tebrik edilirler. Hatta bunlar onlara derler ki: "Ey kardeş, gel şu kabir haccı'ndan kazandığın sevabı bana hibe et! Ben de sana müteaddid defalar Kâbe'ye giderek ettiğim hac sevaplarını hibe edeyim!" Kabir Haccı yaptığı inancında olan bu zavallı da ona verdiği cevapta der ki: "Yok kardeşim yok! Sen ne diyorsun? Sen, her sene hacca gitmiş bile olsan, Haccı Ekber bile yapmış olsan, ben kabir haccı'nın sevabını seninle hibeleşmeye yanaşmam!"

Ey uyanık müslüman! Sakın sana anlattığımız bu şeylerde, bizzat vâkî olanların dışında bir şey söylediğimizi sanma! Kesinlikle fazla-artık birşey söylemiş değiliz. Onların irtikâb ettikleri bütün bid'at ve dalaletlerin hepsini söyleyebilmiş de değiliz. Çünkü aslında onların irtikâb ettikleri İslâm dışı şeyler, akla hayâlâ gelmeyecek kadar çoktur. Ve bunlar, Nuh'un (a.s) kavminde başlamış bulunan bir putperestliğin başlangıcıdır, şirke ve küfre açılan kapıdır. Âhiri ve akıbeti İslâm'dan uzaklaşma, İslâmî mânâdaki tevhidden nasibin iyice azalması veya tamamen sona ermesidir. Adına ne derlerse desinler, kesinlikle İslâm dışıdır, İslâm Peygamberi'nin Sünnet'ine aykırı bir gidiştir.

İslam hidâyeti, İslâm fıkı hakkında azıcık bilgisi olanlar, hattâ bunun kokusunu almış bulunanlar kesinlikle itiraf ederler ki, sonu şirke varan, küfre doğru açılan bütün kapı ve yolların, sebep ve vesilelerin sıkıca kapatılması lazımdır! Bizim Peygamberimiz (s.a.v) de, Sünneti ile, o mübarek sözleri ile işte bunu yapmıştır! Allah'ın en son ve en büyük Elçisi olarak, vazifesini tastamam yerine getirmiş, ümmetini gerektiği gibi uyandırıp irşad eylemiştir. Çünkü hangi sebep ve vesilenin, hangi netice ve akıbete doğru yol alacağını, ne ile ve nasıl neticeleneceğini, en iyi bilen, bildiklerinin en iyi mualim ve mürşidliğini yapan ancak O'dur. O; ilâhî hidâyetin, bütün âlemlere şâmil Sübhânî rahmetin tebliğcisi olarak gelmiştir! O'na uyanlar, O'nun Sünneti'ne sınıksız tutunanlar, bu hidayete ermiş, bu rahmete nail olmuşlardır... Evet, bütün hayır ve iyilikler, bütün hidayet ve güzellikler, Alemlere rahmet (s.a.v) Efendimiz'in sünnetine uymakta, bütün sapıklıklar, bütün aldanış ve şaşkınlıklar ise O'nun sünnetinin dışında gitmekte, O'na ve Sünnetine muhalefet etmektedir!

Bu çok önemli hususu böylece noktalarken, Sünnet'in büyük tercümanlarından Allâme Ebu'l-Vefâ İbni Akıl'in, önemli bir tebliğini sunmak istiyorum! O büyük zât, aynen şöyle diyor:

"Cehalet ve aşırılık yolunda bulunanlara, şer'i emir ve yasaklar ağır gelmiş (!) ve bu yüzden onlar, kendi cehalet ve gafletlerine (nefsanî arzularına) uygun âdetler ve kanunlar aramışlardır. Arzu edip de bulamadıklarını, kendileri icât etmiştir. Böylece, kimsenin emri altında olmamak gibi bir hürriyete ermişler, neticede bid'ate ve küfre düşmüşlerdir. İşte şer'iatin yasakladığı şekilde kabirlere tazimde bulunmaları da, onların bu tutum ve gidişinin bir misalidir. Dikkat edilirse, görülür ki onlar şer'iatin bu husustaki bütün yasaklarını irtikâb etmişler, neticede puta tapıcıların durumuna düşmüşlerdir. Kabir rabitası, kabir vakfesi, kabir haccı diye icâd ettikleri şeyler, bunun açık örnekleridir. Onlar, ömründe bir defa olsun Ashab-ı Kehf'i ziyaret etmemiş olana, Dilek Mescidi'nin dilek taşına el sürüp dilekte bulunmayana, dünyanın en nasibsiz insanı gözüyle bakarlar! Ve daha neler."

Resulullah Efendimiz'in ve O'nun güzide ashabının kabirler hakkındaki sünnetini bilen bir kimse, bu husustaki sünnet ile bugünkü insanların birtakım âdetlerini bir araya getirip birbiriyle kıyâs ettiğinde, aradaki farkı ve zıddiyeti derhal görür. Zamanımızdaki bu hususla ilgili pekçok âdet ve tatbikatın, Sünnet'ten ne kadar uzaklaşmış olduğunu ibret ve hayret içinde müşahade eyler.

Gayet açık ve meydandadır ki: Resulullah Efendimiz kabirlerle karşı namaz kılmayı yasaklıyor, bunlar ise ancak kabir yanında namaz kılıyor. Resulullah, kabirlerin mescid edinilmesini yasaklıyor, bunlar ise kabirler üzerine muhteşem binalar yapıp bunlara "meşhed", "ziyaretgâh" gibi isimler veriyorlar. Resulullah kabirler de kandil yakmayı yasaklayıp lanetliyor, bunlar ise bu hususta vakıflar kuruyor. Resulullah kabirlerin tapınak ve bayram yeri edinilmesini yasaklıyor, bunlar ise kabirleri tapınak hâline getiriyor, kabir vakfesi, kabir haccı gibi kendiliklerinden îcâdlarda bulunuyor, bu hususta kitaplar bile yazıyorlar.

Kabirler sebebiyle fitne ve şirke düşmenin yollarını büsbütün kapatmak isteyen Resullullah (s.a.v), aynı zamanda kabirlerin yükseltilmesini de yasaklamış, tesviyesini emretmiştir. Bu hususta Müslim'in rivayet ettiği bir hadis, yeterli bilgi vermektedir. İşte, Ebu'l Heyyâc el-Esedî şöyle diyor: Hz. Ali (r.a), halifeliği zamanında birgün bana şu emri vermişti: Ey Ebul-Heyyâc, vaktiyle Resulullah'ın bana emir verdikleri gibi, ben de sana emir vermek, seni vazifeli olarak göndermek istiyorum: "Git, nerede bir timsâl (put) görürsen onu yık! Nerede bir yükseltilmiş (ihtişamlı ve tantanalı) bir kabir görürsen yık ve düzle! Bu Resulullah'ın emridir. O bana aynen bunu emretmiş ve şöyle demiştir:

'Ya Ali git, nerede bir put görürsen kır. Nerede yükseltilmiş bir kabir görürsen yıkıp düzle.'³²

32 Müslim, Kitâbü'l-Cenaiz: 1/666, hadis no: 969. Ebu Davud: 3/548, hadis no: 3218. Tirimizi: hadis no: 1049. Nesai: 4/88. Müsned: 1/96. Beyhaki:

Yukarıdaki hadîsi Sahîh'inde bu şekilde rivayet eden İmam Müslim, Sümâme bin Şüfeyy'in de şöyle dediğini nakleder: Ben, Fedâle bin Ubeyd'le birlikte Rum Diyarında Rodis denilen yerde bulunuyordum. Arkadaşlarımızdan biri vefat etmişti. Onun namazını kılıp cenazesini defnettığımız sırada Fedâle şu emri verdi: "Merhumun kabrini tesviye ediniz, düzleyiniz! Ben, Resulullah Efendimiz'in kabirlerin düzlenmesi hakkındaki emirlerini, kendi kulağımla işittim."³³

Şimdi bir bu hadîs-i şeriflerin emrettiği şeyi düşün, bir de zamanımızın kabircilerinin neler icâd ettiklerini düşün! Onlar, değil kabirleri biraz yükseltmekle yetinmek, kabirleri yüksek binalarla yırtırmak yoluna girmişlerdir! Kabirleri iyice yükseltiyor, üzerine de muhteşem kubbeler bina ediyorlar. Resulullah ise, kabirler üzerine bina yapılmasını yasakladığı gibi, sıvanmasını bile yasaklıyor! Yine Müslim'in Sahîh'inde, Câbir (r.a) 'in rivayeti şöyledir: "Resulullah (s.a.v), kabirin kireçlenmesini ve üzerine bina yapılmasını yasaklamıştır." Keza kabirlerin üzerine oturulmasını da yasaklamıştır. Müslim'in aynı rivayetini nakleden Tirmizî, Nesaî, ve İbni Mâce'nin Sünen'lerindeki rivayetlerde ise; "Keza kabirler üzerine yazı yazılmasını da yasaklamıştır" kaydı vardır."³⁴

Ebû Davud'un dahi Sünen'inde rivayet ettiği yukarıdaki hadîs hakkında, İmâm-ı Tirmizî: "Bu hadîs, hasender, sahihtir" demiştir. Bid'atçı kabirciler ise, kabirler üzerine büyük levhalar koyup, bu levhalar üzerine Kur'ân'dan sûreler ve ayetler yazıyorlar. Aşırı şekilde övgüleri ihtiva eden başka yazılar da yazıyorlar.

Resulullah Efendimiz'in kabirler hakkındaki bir yasağı da, kabrin toprağına başka toprak ilâve edilmesidir. Ebû Davud'un Câbir'den naklen bildirdiği hadisde, bu kayıt dahî bulunmakta-

4/3. İbni Ebi Şeybe: 47139. Taberani: el-Sağir: 29.

33 Müslim: 1/667. Tirmizi:3/368. İbni Mace: 1/498. Müsned: 3/332.

34 Bir önceki kaynaklar.

dır.³⁵ Binâenaleyh, cenazenin defnedildiği kabre, dışarıdan tuğla, toprak, taş, kireç gibi şeyler ilâve edilmesi doğru değildir. Bâzıları kabrin tuğla ile yapılmasını âdet edinmiştir. Raşid halifelerden Ömer bin Abdül-Azîz bunu açıkça yasaklamış ve kendi kabrine dahî böyle bir şey yapılmaması için vasiyette bulunmuştur.

Bunu açıkça yasaklıyalardan el-Esved bin Yezîd: "Sakın kabrimin üzerine kiremit tuğla gibi şeyler koymayınız!" demiştir, İbrâhîm en-Nahaî de, "Onlar, bunu açıkça kerih görürlerdi!" demiştir. Ebû Hureyre'nin, kabri üzerine çadır kurulmaması hakkındaki vasiyeti de, ilim ehlinin malûmu bulunan bir husustur. Keza İmâm-ı Ahmed, kabir üzerine çadır kurulmasını açıkça kerih görmüştür. Onun mezhebinden ve diğer mezheplerden pekçok İslâm fukahâsı, bunun haram ve büyük günahlardan olduğunu bildirmişlerdir.

Sünnet'i bırakıp bid'ate yönelen kabirciler ise, İslâm'ın izin vermediği şekilde kabirlere tâzîm ediyor, kabirleri bayram yerine ve tapınak hâline getirmek için, hiç bir yasağı dinlemeden bildiklerini yapıyor, kabirlerde kandil ve fenerler yakıyor, ihtişamlı binalar ve kubbeler inşâ ediyorlar. Peygamberimiz'e ve onun getirdiği dîne açıkça karşı çıkıyorlar.

Resullullah Efendimiz'in Sünneti'ne sınıksı sarılmak ve Sünnet'in zıddı olan bid'atlerden kaçınmak mevzuunda kıymetli bilgiler ve nasihatler veren büyüklerimizden Ebû Muhammed el-Makdisî şöyle demektedir: "Kabirlerde kandil, fener yakılması meşru ve mubah olsa idi, bunu yapana lanet okunmazdı. Bunda malı boş yere israf ve zayi etmek olduğu gibi, üstelik kabirleri tazimde ifrat da vardır ve bu ifrat, putperestlerin putlarına gösterdikleri tâzîme benzemektedir İlgili hadis dolayısıyla, kabirlerde ışık yakmak caiz olmadığı gibi, mescid yapmak da caiz olmaz. Çünkü Hz. Peygamber, bundan sakındırmış ve bunu irtikab eden Yahûdî ve Nasranîleri lânetlemiştir. Ve o'nun bu hadîsi ittifakla sabit-

tir. Kabirlerin yanında namaz kılmak ise, kabirlere secde etmek suretiyle yapılan aşırı tazime benzer. Sanki bunda, Allah'a değil de, kabirdekine yaklaşmak istemek gibi bir mânâ bulunmaktadır. Bize ulaşan haberlerden anlaşıldığına göre, putlara tapınmanın başlangıcı da böyle olmuştur.

Önce ölmüşlerini hatırlamaya sebep ve vesile olsun diye onların suretleri yapılmış, sonra dokunup yüz-göz sürmek suretiyle teberrük etmeye (feyiz ve berekete nail olmaya) yönelinmiş, daha sonra ibâdetler tercihen bu kabirlerin başında yapılır olmuş, daha sonra da onlara tapınma devrine girilmiştir.

Durum şimdi o kadar aşırı gitmiştir ki, kabir fitnesine kapılanlar "kabir hacılığı" diye bir şey icâd etmişler. Hatta bazıları "Menâsik-i Hacc" kitaplarına benzeterek, "Manâsik-i Haccı'l-Kubûr Ve'l Meşahid" adında kitaplar bile yazmışlardır. Bunun apaçık müslümanlıktan ayrılmak ve putatapıcıların dinine dönmek olduğu ise, gayet açık ve meydandadır.

İslâm'ın tevhîd esâsına ve O'nun Peygamberi'nin Sünnetine (yoluna) bu derece ters düşen ve onunla çatışan bu adamların irtikâb ettikleri bid'atlerin, o kadar çok mefsetetleri vardır ki, insan bunları birer birer saymaktan âciz kalır. Fakat bazılarını sırasıyla şöyle gözden geçirmiş olalım:

1- Kabirlere fitne ve şirke düşürecek derecede tazimde bulunmak.

2- Kabirleri bayram yerine çevirmek,

3- Kabirlere sefer yapmak,

4- Kabirlerde vakfe yapmak, uzun müddet kalıp mücavir olmak, renk renk örtüler koymak, kabir hizmetçiliği yapmak gibi işlerle putatapıcıların putlarına yaptıklarına benzer şeyler yapmak... Ki onlar, kabir hizmetçiliğini Kâbe hizmetçiliğinden çok üstün tutarlar, eğer herhangi bir kabir bekçisi orada yaktığı kandili söndürüp istirahataya çekilecek, oradaki gece nöbetini bırakacak olursa, dünyanın en yazıklı, en gafil insanı sayılır onlarca!

5- Kabirdekiler, türbe ve yatırlar; orada bekleyen, bekçilik edenler için nezirde bulunmak. Adaklar adayıp sunmak.

6- Dert ve sıkıntılardan kurtulmak, hacet ve isteklerine nail olmak gibi her nevî dileklerinin hâsıl olması için ölmüşlere yönelip yalvarmak, dua ve dileğini gidip tercihen orada yapmak.

7- Kabirleri tapınak haline getirmek, oralarda kandil, mum yakmak suretiyle Allah'ın ve Resulullah'ın lanetine lâayık olmak.

8- Hepsinden kötüsü olarak sonunda "Büyük Şirk" denilen küfre düşmek.

9- Kabirlerinde, yatmakta olan Allah'ın gerçekten sâlih ve mü'min kullarına ezâ-cefâ vermek. Çünkü Allah'ın bu mü'min kulları, putperestlerin putlarına karşı yaptıkları şeylere benzer şeylerin kendi kabirlerinin yanında yapılmasından şiddetle rahatsız olurlar, eza ve cefâ duyarlar. Hristiyanların küfür derecesine varan tazimlerinden Hz. İsa'nın ceza ve cefâ duyduğu gibi, Hristiyanların yaptıklarına benzer şeylerin yapılmasından da Allah'ın bütün enbiya ve evliyası, ulemâ ve meşâyih şiddetle rahatsız olurlar. Yâni kendilerine eza ve cefâ verilmiş olur. Ve yarın âhirette, kendilerini bu derece rahatsız eden ve yollarına aykırı giden kimselere şefaât etmeleri şöyle dursun, onlardan teberrî ederler! Onlarla ve onların yaptıkları ile hiçbir ilgilerinin bulunmadığını ortaya korlar. Nitekim ilgili âyetler, bu hususu da açıkça bildirmişti biz müslümanlara! İşte bazı âyetler, şu mealdedir:

"Rabb'in, onları ve onların Allah'tan başka tapındıklarını topladığı gün, (yâni hesap ve ceza günü) der ki: "Bu kullarımı sizler mi saptırdınız, yoksa kendilerimi yolu sapıttılar?" Derler ki: "Rabbimiz, Senin sânin yücedir! Senden başka evliya edinmek bize yaraşmaz. Fakat sen onları ve onların babalarını nîmet-rızık verip yaşattın, onlar da arzulara dalıp seni anmayı unuttular. (Sen'den gaflet ettiler) Ve helâki hak eden bir kavim oldular."³⁶

'Ve Allah demişti ki: "Ey Meryem Oğlu İsa, sen mi insanlara: "Beni ve anamı Allah'tan başka iki tanrı edinin, dedin?" Hâşâ dedi İsa, Sen çok yücesin, benim için gerçek olmayan bir şeyi söylemek bana yakışmaz. Eğer demiş olsam, Sen bunu bilirsin. Sen benim nefsimde olanı bilirsin. Ben ise senin nefsinde olanı bilmem, çünkü gayipları bilen ancak Sensin, Sen!"³⁷

"Allah, o gün onların hepsini mahşere toplar, sonra meleklerle: "Bunlar size mi tapıyorlardı? buyurur. Melekler derler ki: Sen yücesin, bizim velimiz ancak Sensin, onlar değil! Onlar cinlere tapıyorlardı. Evet onların çoğu, cinlere iman etmiş(onların yalanlarına inanıp kanmış) kimselerdir." (*)³⁸

10- Kabirleri tapınak hâline getirmekle Yahudî ve Nasranîlere benzer hâle gelmek.

11-Allah ve Resulü ile çekişip zıdlaşmak, Allah'ın dînine aykırı gitmek.

12- Büyük günahlar kazanma pahasına büyük sıkıntı ve meşakkatlere katlanmak,

Resulullah'ın sünnetlerini öldürüp bid'atleri icâd ve ihya etmek.

Allah'ın evleri bulunan mescidlerde ve hattâ Mescid-i Haram'da (Kâbe Mescidinde) duymadığı huzuru buralarda bulmak veya bulmaya çalışmak süreytiyle buraları, Kabe'den daha üstün tutmak, (kabir veya türbe haccının, Hacc-ı Ekber'den yüz bilmem kaç defa daha faziletli olduğuna inanmak ve böyle iddialarda bulunmak)

Bütün bu yapılanlarla, Allah'ın evleri bulunan ve yeryüzü-

37 Kur'an'ı Kerim, Maide Suresi: 116.

38 Kur'an'ı Kerim, Sebe¹ Suresi: 40-41.

nün cennet köşeleri olan cami ve mescidlerin alâka ve himmetten uzak tutularak harâb edilmesi, garîb ve mahrum bırakılması.

Resulullah'ın sünnetinin nurundan ve bereketinden mahrum kılınması. Zaten bütün bu irtikâb edilen bid'atlerin, şirke kadar varan fitnelerin temelinde yatan, Resulullah'ın sünnetine ve Allah Elçiliği'ne râzî ve tabî olmamak yatmaktadır? Kabirlerin bayram yerine çevrilip mescidlerin ilgi ve himmetten uzak tutulmasının İslâm tarihinde bilinen öncüleri, ehl-i sünnet'in dışındaki gruplar değil midir? Elbette Resulullah'ın sünnetine razı ve tabî olmamanın, pek çok fitne ve mefsedetleri olacaktır. Resulullah Efendimizin kabir ziyaretiyle ilgili bulunan sünnetinin ise, ziyaret edilen için dua ediverip ona iyilikte bulunmak, bu vesile ile ölümü ve âhireti hatırlamaktan ibarettir. Bunda, yâni İslâm'da var olan şekliyle ve sünnet vechiyle kabir ziyaretinde, hem ziyaret eden için, hem de ziyaret edilen için iyilik ve güzellik bulunmaktadır. Kabir başlarında irtikâb ettikleri bid'at ve fitnelerle şirke kadar varan kabirciler ise, bütün bunları tersine çevirmiş bulunmaktadır! Onlar kabirdeki için dua ediverecekleri yerde, kabirdekine dua eder, adetâ ona tapınır, dileğini ondan ister, yardımı, feyiz ve bereketi, nusret ve himmeti kabirdekilerden talep ederler. Böylece hem kendilerine kötülük etmekte, hem de kabirlerinde rahat uyumakta olan Allah'ın sâlih kullarına eza ve cefâ vermekte, hem de Allah'ın dînini tepetaklak edercesine tersine çevirip dinde inkılâp yapmaktadırlar. Bunda yani: İslâm'ın dışındaki çeşitli din ve mezhep mensublarından aldıkları şu veya bu şekildeki bid'atlar ile, Allah'a değil de, cinlere ve şeytanlara tapınır hâle gelmiş olmaktan daha kötü ne olabilir? Bundan daha büyük manevî iflâs düşünülebilir mi? Fakat onlar, bu yolda müşahede ettikleri bazı şeytanî tecellileri de, Rahmânî tecelliler zannederler, İslâm müşidlerinin nasihat ve irşadlarına kulaklarını tamamen tıkamış bulunurlar.³⁹

39 Büyük ilim ve sünnet adamı müellifimizin burada temas ettiği bu çok önemli noktada, müslüman evladlarının ibret alacakları ve gerçek uyanışlarına vesile kılacakları tarihi bir olayı zikretmek yerinde olacaktır. Şöyleki: Vaktiyle

Ey akli başında olan ve bu satırlarda bizi tâkîb eden muhterem müslüman evlâdı, her konu ve meselede olduğu gibi, burada anlattığımız konu ve meselelerle ilgili olarak da yeterli bir bilgiye ve kıyaslama imkânına sahip olmak isetersen, bizi yine takibe devam et! Sözlerimize, vereceğimiz esaslı bilgilere dikkat ve itibâr eyle! Neticede yine kendi irâdenle seçimini yap, karârını ver! İşte, terkedilip uzaklaştığından samîmi olarak dert yandığımız, Allah rızâsı için, dünyâ ve âhiret saadetimiz için ihyasını temenni eylediğimiz Sünnet! İşte gerçekten ehl-i iman ve ehl-i tevhîd olanların sımsıkı sarılıp kendisiyle saadete erdikleri Resulullah'ın nurlu ve feyizli yolu! Bu husustaki Sünnet-i Seniyyeleri! Tatbik ve talîm bu-yurdıkları İslâmî hükümler, güzellik ve iyilikler! Gör, kıyasla ve seç! Doğru, gerçek, ve güzel olanı al, bâtil, çirkin ve bid'at olanından vazgeç!

Erkek-kadın nice müslümanların, ilmine ve hakemliğine güvenip ihtiyaç duydukları Hz. Aîşe (r. a) Validemiz! İmam-ı Müslim'in Sahihî'nde, senediyle ve vesîkasıyla bildirdiğine göre, aynen şöyle demiştir: "Benim yanımda bulunduğu gecelerde

Anadolu şehir ve kasabalarını yakıp yıkarak batıya doğru ilerleyen Timur Han; zamanın İslam büyüklerinden Şeyh Kutbud-din İznîkî ile bir araya gelir. Bu büyük mürşid, Timur'a hitaben der ki: "Bu hareketi bırakman lazım! Haram yere kan döküyor, Allah'ın kullarını katlediyorsun!". Timur ise şu karşılığı verir: "Ben kendiliğimden hareket etmiyorum! Ben her konakladığım yerde, çadırımın kapısını doğruya doğru kurdururum. Sabah bakarım ki, yine batıya doğru çevrilmiştir. Hazırlanıp hareketime devam ederim. Bakarım ki, önümde yine Ricâl-i Gayb'tan elli kişi bana yol gösteriyor. Atları üzerinde bana yol gösteren ve yardım eden bu elli adet manevî zatlar, böyle davrandıkları müddetçe, benim batıya doğru bu hareketim de devam edecektir..." Timur gibi büyük bir komutan ve devlet adamından aldığı bu cevap karşısında hayrette kalan Şeyh İznîkî hazretleri der ki: "Ben senin akıllı, dahî bir adam olduğunu işitirdim. Meğer sen, akılsızın biriymişsin! Emirlerine uyup izlerini takip ettiğin ve "Manevî Zâtlar" dediğin varlıkların, şeytanlar olduğunu bilemeyecek kadar cahilsin! Tevbe edeceğin yerde, üstelik şeytanların izini takip etmekle bir de övünüyorsun." (Bakınız, Şakâik-ı Nûmaniye-Vefeyâtü'l-Âyân, C.1, S. 38. (Şeyh İznîkî'ye ait bölümde.) (M.).

Resulullah (s.a.v), gecenin sonuna doğru Bakî'a (Medine Kabristanına) gider, kabir ziyaretinde bulunurdu. Kabre vardığında aynen şöyle derdi:

"Selâm size, ey mü'minler yurdundaki ehl-i imân! Yarın âhirette Allah'ın sizlere vâdettiğine (O'nun cennet ve cemâline) elbette kavuşacaksınız! İnşâallah biz de sizin peşinizden geleceğiz (Vefat edip sizler gibi kabir hayatına kavuşacağız.) Ey Allah'ım, bu kabristandakilere mağfiret buyur."⁴⁰

Yine Müslim'in Sahih'inde ondan rivayet edilir: Yani o şöyle demiştir. "Cebrail gelip: "Ey Allah'ın Resulü, Rabbin sana, Medîne Kabristanı'ndakileri ziyaret edip istiğfarda bulunmanı emretmiş bulunuyor dedi. (Yâni Resulullah, kabir ziyaretini Allah'ın kendisine olan emriyle yaptı) Bu vesile ile ben kendisine sordum ve dedim ki: "Ey Allah'ın Resulü, ben kabir ziyareti sırasında ne diyeyim?" O şöyle buyurdu: "Selam size, ey şu kabristandaki mü'minler, müslümünlar! Allah'ın rahmeti, sizlerin ve sizlerden sonra sizlerin yanına gelecek olanların üzerine olsun! İnşaallah, günün birinde biz de sizin yanınıza geleceğiz!" dersin. (Yâni böyle diyerek ziyaretini yaparsın!)"⁴¹

Yine Müslim'in Sahih'inde, Süleyman bin Büreyde babasından naklen şöyle demiştir: "Resulullah bizlere, kabir ziyaretine gittiğimiz zaman şöyle dememizi öğretmiş bulunuyor: "Selam size ey Allah'ın kulları! Ey mü'min ve müslim kimseler! İnşaallah yakında bizler de sizlerin yanına geleceğiz. Biz, kendimiz ve sizler için Allah'tan aff ve afiyet isteriz!⁴² Bizzat Büreyde'nin kendisi şöyle demiştir: "Resulullah buyurdu: "Ey müslümanlar! Ben sizi kabir ziyaretinden nehyetmişim. Artık kabirleri ziyaret edebilirsiniz-

40 Müslim: 2/669, hadis no: 974. Ebu Davud: 3/558. İbni Mace: 2/1439. hadis no: 4306.

41 Müslim, aynı yer.

42 Müslim, 2/671.

niz, isteyen ziyaret etsin, fakat sakın günah olan birşey söylemeyiniz, yapmayınız."⁴³

Evet, Peygamberimiz önceleri kabir ziyaretini yasaklamıştı. O bununla, şirke götüren bütün sebep ve vesileleri kesmek istiyordu. Fakat İslam'ın temeli olan tevhid inancı kalplere iyice yerleşince, meşru bir şekilde kabirleri ziyaret etmeye müsâade ettiler. Yine de günah olan bir şeyin söylenmemesi, yapılmaması için tenbihte bulundular. Şimdi kim kabirleri izin verilmemiş bir şekilde ziyaret etmeye kalkışacak olursa, elbette şer'î hududun dışına çıkmış ve günaha girmiş olur. Allah ve Resulü'nün sevip razı olacağı ziyaret şekli sâdece dînen izin verilmiş bulunan hududun içinde kalmak olur. Kabirler sebebiyle Allah'a ortak koşmak ise, hiç şüphesiz irtikâb olunan günahların en büyüğüdür. Resulullah Efendimiz; "Kabirleri ziyaret ediniz, çünkü bu, ölümü (ahireti) hatırlatır" buyurmakla, kabir ziyaretinin hikmet ve maslahatını da açıklamış bulunmaktadır.⁴⁴ Hz. Ali'nin (r.a) rivayetine göre, Resulullah Efendimiz bu hususta aynen şöyle buyurmuştur:

"Ben sizleri kabirleri ziyaretten men etmiştim, artık ziyaret edebilirsiniz!! Çünkü kabir ziyareti, sizlere ahireti hatırlatacaktır."⁴⁵

İbni Abbâs'ın rivayet ettiği hadîs-i şerif de şöyledir: Bir gün peygamberimiz Medine kabristanına uğramıştı. Bu sırada yüzünü o tarafa çevirip şöyle selâm verdiler: "Ey ehl-i kubur, Allah'ın selâmı üzerinize olsun! Allah, bizlere de, sizlere de mağfiret ihsan buyursun! Nihayet peşinizden biz de geleceğiz."⁴⁶

İbni Mes'ud da şöyle diyor: "Resulullah Efendimiz bu hususta şöyle buyurdular: "Ben sizleri kabir ziyaretinden menet-

43 Müslim, 2/672. Ebu Davud: 3/558. Tirmizî: 3/370. Nesaî: 4/ 89. İbni Mace: 1/500.

44 Önceki kaynaklar ve yerler

45 Önceki kaynaklar ve yerler

46 Önceki kaynaklar ve yerler

miştım. Artık ziyaret edebilirsiniz. Çünkü kabir ziyareti, dünya hakkında zahit olmaya ve âhireti esaslı bir şekilde hatırlamaya vesile olacaktır."⁴⁷ Ebû Saîd el-Hudrî'nin rivayet ettiği hadîs de böyledir. Sâdece onda: "Çünkü kabir ziyaretinde ibret vardır!" buyurulmuştur.⁴⁸

İşte, Resulullah Efendimizin müsâade edip meşru kıldıkları kabir ziyareti, bütün hikmeti ve maslahatı ile meydandadır! Hiç bunda, bid'at ve şirk ehlinin âdet haline getirdikleri şeylerden eser var mıdır? Onların iddia ve îtimâd ettikleri şeylerden bir teki olsun, Resulullah'ın Sünnetinde mevcut mudur?

İmâm Mâlik bin Enes hazretleri, ne kadar da güzel buyurmuşlar! O, aynen şöyle demiştir: **"Bu ümmetin sonunu, önünü islâh eden şeyden başkası islâh edemez! Yâni ümmet-i Muhammed, Muhammed (s.a.v)'in Sünneti'ne sarılmaktan başka bir şeyle, salâh ve felaha eremez!"**

Fakat ne çare ki, zaman ilerledikçe müslümanların sünnete olan temessükleri ve imanları zayıflamakta, eksilmektedir. Ve neticede insanlar, kendiliklerinden îcâd ettikleri bid'at ve şirk olan şeyleri, Resulullah'ın Sünneti yerine koymakta, iman ve tevhîdlerinin za'fi nisbetinde, bu bid'at ve şirk olan şeyleri kuvvetlendirmektedirler. Kıyamete kadar gelecek müslüman nesillere örnek olan Selef-i Sâlihîn efendilerimiz ise, tevhîd ve imanlarını, her nevî bid'at ve şirk şaibesinden uzak tuttular! Bu hususta o kadar titizdiler ki, Resulullah Efendimiz'in kabrini ziyarete geldiklerinde selamlarını O'na dönerek verirlerken, sıra dua etmeye gelince hemen kible'ye teveccüh eder, sırtlarını Resulullah'ın kabrine dönmüş olarak dua ve niyazlarını yaparlardı.

Bu konuda Seleme bin Verdân şöyle der: "Bir gün ben, Enes bin Mâlik'i Resulullah'ın kabrini ziyaret ederken gördüm: Selâmını verirken kabre dönüyor, sonra duâ edeceği zaman sırtını kab-

47 Önceki kaynaklar ve yerler

48 Önceki kaynaklar ve yerler

rin duvarına dayıyor, böylece duasını ediyordu. İşte dört mezheb imamının açıkça söyledikleri de budur. Onların dördü de bu hususta: "dua vaktinde (yani Resulullah'ı selamlamayı bitirdikten sonra) Kible'ye dönerek duasını eder, böylece kabir yanında dua etmiş olmaz, çünkü dua ibâdetten ibarettir" demişlerdir. Nitekim İmam'ı Tirmizî ve daha başkaları, senedi Resulullah'a kadar varan bir rivayette: **"Dua, ibadetin ta kendisidir"** buyurulmuştur.⁴⁹

İşte açıkça görüldüğü gibi, Selef-i Salihin hazerâtı, tevhîdi tam mânâsı ile tecrid ediyor (ona en küçük bir leke bulaştırmamak için büyük titizlik gösteriyor), kabir ziyareti hakkında Resulullah'ın izin verdiğinden başkasını yapmıyor, Resulullah'ın kabrini ziyarette ancak salât ü selâm ile iktifa ediyorlar. Herhangi bir kabri ziyaret ettiklerinde de, yine Resulullah'ın öğretip izin verdiği şekilde: Selâm veriyor, kabirdeki için acıyıp istiğfar edi-

49 Aslında ashab-ı kiramın böyle davrandıklarında herhangi bir şüphe ve ihtilaf yoktur. Bazı ihtilaflar, Resulullah'ın kabrini ziyaret sırasında, ziyaret edenin dua haliyle, selam verme halini birbirine karıştırmaktan gelmektedir. Hatta bu dikkatsizlik sebebiyle, İmam Azam Ebu Hanîfe'nin, selam verme sırasında bile kibleye dönülmesini tercih ettiği şeklinde nakiller yapılmıştır. Fakat bu doğru olamaz. Ashab-ı kiramın tatbikatı vechiyle, selam esnasında ziyaretçi Resulullah'a dönerek selamını verir, duasını ise, Kible'ye dönerek yapar. Bu husustaki tesbitlerinde, İbni Kusayt ve Utbî aynen şöyle demiştir: "Peygamber (s.a.v.) 'in ashabı, mescid tenhalaştığı zaman kalkıp minber-i şerifin kabir tarafındaki topunu meseder, sonra Kible'ye dönüp dualarını yaparlardı." Muhammed İbni Şîrîn de şöyle demiştir: "Ashab, mescide girdikleri zaman: "Allah ve melekleri Muhammed'in üzerine salât etsin! Allah'ın selamı, rahmeti ve berekatı senin üzerine olsun ey Peygamber!" diyerek salât ü selamda bulunurlardı." imam Malik Hazretleri de bu husustaki bir beyanında: "Sefer çıkana veya seferden dönen birinin, Resulullah'ın kabrine gelip: O'na salât ve O'nun için dua etmesinde bir beis yoktur" buyurmuştur. Yani O'na edilecek salât ile, verilecek selamı bile ayrı ayrı zikretmiştir. O'na salât ü selam verildikten sonra, ayrıca yapılacak olan dua ise elbette farklıdır ve kibleye dönülerek yapılır. (eş-Şifa bi-Tarîki Hukukî'l-Mustafa: 2/76-78, 1312 baskısı.) (M.).

yor, kendileri ve onlar için Allah'tan af ve afiyet istiyorlar. Başka-
ca yaptıkları bir şey yok.

Çünkü onlar biliyor ve bildiriyorlar ki, vefat edip kabrine defnedilen bir kimsenin, ilmi ve ameli kesilmiştir. Dua ve zikirler yaparak makam ve mertebesini artırmak için de fırsatları sona ermiştir. O halde, kendileri için dua ve istiğfar edilmesine muhtaç durumdadırlar. İşte bu sebebledir ki, vefat ettikleri sırada cenaze-
lerinin üzerine cenaze namazı kılındığında da kendileri için du-
alar adılmış, şefaathçi olunmuştur. Ve zaten kılınmakta bulunan
cenaze namazları da bunun için meşru kılınmıştır. Bunun böyle
olduğu dahî şer'an sabit bulunmaktadır. Nitekim Avf bin Mâlik'-
in rivayetinde ve benzeri rivayetlerde alınacak dersler vardır. O
aynen şöyle diyor: Peygamber (s.a.v) Efendimiz, bir cenazenin
namazını kıldırıldı. O'nun o sırada yaptığı duasından aklımda kal-
dığına göre, şöyle diyordu: "Allah'ım, bu kulunu başışla ve ona
acı! Onu affet, kendisine iyilikler ver! Kendisine ihsan ve ikram-
da bulun, kabrini rahat ve geniş eyle! Onu, su ile, kar ve dolu
ile yıka! Beyaz elbisenin bütün kirlerinden tertemiz yıkandığı
gibi, bu kulunu bütün hatalarından tertemiz temizle! Yurdundan
daha iyi bir yurda, ailesinden daha iyi bir aileye kavuştur! Onu
cennetlik kıl, cehenneminden âzâd eyle! Ateş azabından, kabir
azabından kendisini koru!" İşte ben Resulullah Efendimiz'in du-
asının güzelliğinden, keşke ölen kimsenin yerinde ben olsaydım
da, O'nun bu duası benim için yapılmış bulunsa idi, diye temenni
ettim.⁵⁰

Ebü Hureyre de şöyle der: Ben, Peygamber Efendimiz'in ce-
naze namazı duasında aynen şöyle dediğini işittim:

**"Allah'ım, onun Rabbi Sensin, onu Sen yarattın! Onu
müslümanlığa Sen hidâyet eyledin! Ruhunu kabzedenden
de Sensin! Onun açığını, gizlisini ancak Sen bilirsin. Biz**

ise, bu kuluna şefaathiler olarak geldik. Bu kulunu bağışla Allah'ım!"⁵¹

*Yine Ebû Hureyre, Resulullah Efendimiz'in şu hadislerini rivayet eder: "Sizler, bir cenaze üzerine namaz kıldığınız zaman, onun için olan şefaath ve duanızı çok hâlis kılmaz."*⁵²

*Âişe validemiz ile Enes de şöyle rivayet ederler: Peygamberimiz buyurdu: "Bir müslüman vefat ettiği zaman, Müslümanlardan sayıları yüz kişiyi bulan bir topluluk onun üzerine namaz kılar, dua ve şefaath eder ise; Yüce Allah onların bu şefaathini mutlaka kabul buyurur."*⁵³

*İbni Abbâs'ın da şöyle dediğini görüyoruz: Peygamber Efendimiz buyurdu: "Bir müslüman öldüğü zaman, hiçbir şekilde Allah'a ortak koşmamış kırk kişi onun cenaze namazına durup kendisine duacı ve şefaathçi olursa, yüce Allah onların o müslüman hakkındaki şefaathlerini mutlaka kabul eder!"*⁵⁴

Zâten vefat eden bir müslüman üzerine cenaze namazını kılmaktan maksat da budur! Çünkü cenaze namazı, o vefat eden müslüman için dua edivermektir, onun Allah tarafından mağfirret buyurulmasını istemek, onun hakkında şefaathçi olmaktır. İşte hakkında böyle şefaath ve dua ettiğimiz bir müslümanı götürüp kabrine koyduğumuz zaman, o kendisi hakkında dua edivermimize yine muhtaçtır! Hattâ bu sıradaki ihtiyacı daha da fazladır. Çünkü bu sırada kendisi hesaba çekilmektedir. Ve daha başka sıkıntıları bulunmaktadır.

Cenazeyi defnettikten sonra, hakkında Tesbit Duası yapmanın meşru kılınmış olmasının hikmeti de işte budur. Ve sevgili

51 Ebû Davud: 3/538. Müsned: 2/256.

52 Ebû Davud: 3/538. İbni Mace: 1/480.

53 Müslim: 2/654. İbni Mace: 1/477. Tirmizi: 3/348. Nesai: 4/75-76.

54 Müslim: 2/655. Ebû Davud: 3/517. İbni Mace, hadis no:1489.

Peygamberimiz, hem kendileri böyle yapar, hem de böyle yapılmasını tavsiye buyururlardı. Yani cenazeyi defnettikten sonra kabrin yambaşında durur ve tesbît duası yapardı. Nitekim Ebu Davud'un ve "sahih" kaydıyla Hâkim'in rivayet ettikleri hadiste şöyle buyurulmuştur: "Şimdi bu merhum için tesbît duasında bulununuz! (Onun, kendisine yöneltilen sorular karşısında sabit kalmasını Cenâb-ı Hak'tan isteyiveriniz! Çünkü o, şimdi suâle çekilmektedir!"⁵⁵

Gayet açık olarak görüldü ve bilindi ki, vefat eden bir müslüman, gerek musallaya konulduğunda, gerekse kabre konulduğu sırada mü'minlerin kendisi hakkında duacı ve şefaatçi olmalarına şiddetle muhtaçtır. Defnettikten sonraki zamanlarda da onun bu ihtiyacı elbette devam etmektedir. Nitekim bu hususta da Resulullah Efendimiz şöyle buyurmuşlardır: "Vefat eden kimsenin kabrindeki durumu, denize düşüp de boğulmak üzere bulunan ve durmadan "İmdâd" diye bağırarak birinin durumu gibidir. Yakın akrabasından veya sâdık bir dostundan gelecek olan duayı bekler durur ve beklediği dua geldiğinde, sanki bütün dünyâlar kendisinin olmuş gibi sevinir!

İyi biliniz ki, yüce Allah, yaşayanların duaları sebebiyle kabirdekilere dağlar misâli sevaplar lütfeder! Yine iyi biliniz ki dünya da yaşamakta olanların ölmüşlere hediyesi, yâ istiğfar ve hayır duadır, yâ da onlar adına yapılacak olan sadakadır."⁵⁶

İşte Resulullah'ın sünneti ve hadisleri! Biz müslümanlar, Rasûlullâh'ın sünnetine uyarak, cenaze için Allah'a duacı ve şefaatçi oluruz, onun için dua ediveririz. Fakat ona dua etmeyiz!

55 Ebu Davud: 3/550, hadis no: 3221. Müstedrek: 1/370. (Hadisin, ravileri arasında bulunan Abdullah bin Yahya el-San'ânî sebebiyle zayıf olduğu söylenmiş ise de, Hakim'in "sahih" hükmüne Hafız Zehebî de katılmıştır. M. Affi).

56 Ramuze'l-Ehadis: S:368 (Matbaa-i Hulusi, 1326 baskısı), Tenvîr-ül-Kulûb Fî Muameleti Allami'l-Ğuyûb, S: 217. Şeyh Muhammed Emin el-Erbîlî, Beyrut, dokuzuncu baskısı, sene: 1372. (M.).

Ona şefaathçi oluruz, ondan şefaath istemeyiz, defnettikten sonra da, onun için duacı ve şefaathçi oluruz, ondan şefaath istemeyiz. Onun adına hayırlar ve sadaka yaparak, ona yardımcı olmaya çalışırız, fakat ondan yardım dilenmeyiz.

Bid'at ve şirk ehlinin ise nasıl davrandıklarını gördük! Onlar bu husustaki bütün sünnetleri tersine çevirmiş durumdadırlar. Evet onlar, kabirdekiler için, dua ediverme sünnetini, onlara dua etmek şeklinde, onlar için yapılan şefaathi, onlardan şefaath talebinde bulunma şeklinde değiştirmişlerdir! Resulullah Efendimiz'in; gerek kabri ziyaret edene, gerekse kebirdekilere fayda vermek, iyilikte bulunmak üzere meşru kıldığı kabir ziyaretini, kabirdekilere sığınıp onlardan yardım istemek şekline sokmuşlardır.

Resulullah, "kabir ziyareti ölümü ve âhireti hatırlatır" buyururken, onlar kabir başlarını; kabirdekiler ile Allah'a karşı and verme, adaklarda bulunma hâline getirmişlerdir. "İbâdetin ta kendisi ve özü" bulunan duayı, tercihen ve tahsîsen kabir başlarında yapmayı, huzur ve huşûa oralarda ermeyi, oraları ihya edip şenlendirmeyi, Allah'ın evleri bulunan mescidleri ise himmet ve alâkalarından uzak tutmayı, bir şiar hâline getirmiş bulunmaktadırlar. Resulullah Efendimiz'in, O'nun güzide ashabı, tabiîn ve tebeutâbiînin asla yapmadığı ve yapılmasına da izin vermediği bu bid'atlerin, meşru ameller olduğunu zannetmek ise, din ve mâviyât adına düşülen gafletlerin en büyüğü ve koyusudur!

İşte Resulullah Efendimiz'in, yirmi küsur peygamberlik hayâtında ehl-i kabir ile ilgili olarak sünnetleri! İşte Hulefay-i Râşidîn'in bu husustaki tatbikatı işte mübarek ve örnek ilk üç neslin bu husustaki halleri. Bugün, hiç bir kimse ortaya çıkıp da onlardan herhangi birinin, bir haceti olduğu zaman herhangi bir kabrin yanına gidip de duasını tercihen orada yaptığına dâir, sahih veya zayıf hiç bir haber ortaya koyamaz! Böyle bir şey mevcut değildir ki, bunun ortaya konulması mümkün olsun! Onlar kat'iyyen

böyle bir şey yapmadıkları gibi, teberrüken kabirlere dokunup yüz-göz de sürmezler, kabirlere karşı asla namaz da kılmazlardı.

Nerde kaldı ki, bundan daha fecî olmak üzere, bizzat kabir-dekilere yönelsinler, bizzat onlardan dilekte bulunsunlar! Hatta onlar, onların yüzüsuyu hürmetine bile dua etmezlerdi. Eğer, herhangi bir iddiacı selefi sâlihîn efendilerimizin hayatında böyle bir şey olduğunu iddiaya kalkışacak olursa, kendisinin bu iddiasını destekleyecek birtek eser veya haberi ortaya koysun da görelim! Evet, seleften değil de, haleften (yani seleften sonra gelenlerden) pekçok şey getirmesi, bunları ortaya koyması mümkündür! Nitekim zaman ilerledikçe bu husustaki iddia ve tatbikat da, sünnetten uzaklaşarak ve de çoğalarak gelmektedir. Ve bu hususta, aslı astarı olmayan iddialarla dolu kitaplar bile yazılmıştır. Fakat onların bu kitaplarında yazdıkları, Resulullah'tan, O'nun ashabından, ashabın izinde giden tabiîn ve tebeu tabiînden herhangi bir şey ihtiva etmemektedir. Bilakis bunlar, Resulullah'ın ve ashabının sünnetine (yoluna) aykırı olan şeylerdir. Sahîh ve merfû hadislerle taban tabana zıt olan şeylerin, İslâm maneviyâtı bakımından ne önemi olabilir ki? Sahîh ve merfû hadislerle çelişen bu bid'atlerin neler olduğunu ise, bundan önceki satırlarda görmüş bulunuyoruz.

Yine görmüştük ki, Ömer (r.a), Enes'in kabir yakınında kıldığını gördüğünde, onun bu işini inkâr edip: "Kabir, kabir, yâ Enes!" diyerek kendisini uyarıyordu!... Burada çok çarpıcı ve uyarıcı şu târîhi olayı da zikretmiş olalım! İnşaaallah nicelerinin uyanışına sebep ve vesîle olur.

Büyük siyer âlimi ve imamı Muhammed İbni İshâk, Meğazi'sinde Yunus bin Bükeyr'in Ziyâdât adlı eserinden naklen şu bilgiyi veriyor: Ebû Halde Hâlid bin Dînâr dedi ki: Bana Ebu'l-Âliye haber verdi. Kendisi bizzat içinde bulunduğu ve yaşadığı ibretli bir olayı aynen şu sözlerle anlattı:

"Biz, Allah için yaptığımız gazayı kazanıp Tüster'i fethettik. Hürmüzan'ın Beytü'l-Mâl'ine girdiğimiz zaman, üzerinde bir er-

kek cenazesi bulunan bir sedir bulduk. Cenazenin başucunda bir kitap vardı. Hemen onu alıp Ömer bin el-Hattâb'a ulaştırdık. O da Ka'b'ı çağırıp bu kitabın Arapçaya çevirilmesini istedi. Arapçaya çevirildikten sonra ben bu kitabı bir solukta okuyup bitirdim."

Ben bu sırada ona (yani Ebu'l Aliye'ye sordum: "Peki bu kitapta neler varmış?" O cevap verdi: "Dünyevî-uhrevî birtakım işlerle ilgili bazı sözler, kelimeler."

Ben yine sordum: "Peki, sedirin üzerindeki cenazeyi ne yaptınız?" O, o hususta ne yaptıklarını şöyle anlattı: "Gündüzleyin ayrı ayrı on üç kabir kazdık. Gece geç vakit olunca da o cenazeyi bunların birine defnettik. Sonra bunu ve öteki kabirlerin hepsini kapatıp dümdüz ettik. Böylece o zâtın kabrini, insanlardan gizlemiş olduk.

Ben yine sordum: "Onlar, niçin o cenazeyi sedir üzerinde bulunduruyorlarmış?"

O cevap verdi: "Semâdan yağmurlar düşmez olup kuraklık âfeti yüz gösterdiği zaman bu cenazeyi bir meydana çıkarıp etrafında toplanıyorlar, onun yüzüsuyu hürmetine Allah'tan yağmur istiyorlarmış.

Ben yine sordum: "Peki, bu cenaze kime aitmiş, kimmiş?"

O cevap verdi: "Bu cenaze, adına Danyâl dedikleri bir zâta aitmiş."

Yine sordum: "O, vefat edeli ne kadar zaman olmuş?"

O cevap verdi: "Üç yüz sene kadar olmuş"

Ben, "Bedeni hiç bozulmamış mı?" dedim. O da: "Hayır! Sâ-dece başının arka tarafındaki saçlarından bazıları dökülmüş. Bilsin ki Peygamberlerin bedenlerini toprak çürütmez, yırtıcı hayvanlar da yemez."

İşte Hâlid bin Dînâr ile Ebu'l-Aliye arasında bu şekilde geçen

bu târihi olay, büyük ibretler, derslerle doludur! İşte Hz. Ömerler, muhacirin ve ansâr-ı kiram efendilerimiz, bir peygamberin cenazesine nasıl bir muamele yapıyorlar! Onun kabrini, birtakım fitnelere vesile olmasın diye insanlardan nasıl gizliyorlar! Asla onu, yanında dua edilmesi ve kendisiyle teberrükte bulunulması için bir ziyaretgâh hâline getirmiyorlar. Seleften sonra gelen ve kendilerine müteahhırın dediğimiz şu sonraki bid'atçı müslümanların eline böyle bir fırsat geçmiş olsaydı, elbette kılıçlarını çekip böyle bir cenazenin defnedildiği kabri, büyük bir ziyaretgâh edinmek için savaşırlardı! Onu, Allah'tan başka kendisine tapılan bir tapınak hâline korlardı. Onların, nicelerinin kabirlerini ne hâle getirdiklerini bilin ve müşahade eden kimseler olarak, herhalde bizim bu sözümüzün isabetine katılırsınız.

Biz, büyük önemine binaen tekrar ediyoruz ki: Kabir yanında dua etmek, namaz kılmak eğer bir fazilet olsaydı veya mubah bulunsaydı herhalde ahab-ı kiram efendilerimiz, Danyâl (a.s.)'in kabrine işaret ve âlâmet olsun korlardı. Onlardan biri kalkar böyle bir şey yapardı. Fakat onlar, Allah'ı ve O'nun Resulü'nü, Resulullah'ın getirdiği İslâm'ın ruh ve hakikatini, bu sonrakilerden çok iyi bildikleri içindir ki, böyle bir şey yapmadılar! Sonrakiler böyle bir şey yapmasın diye de, öylesine tedbîr aldılar! Keza Resulullah'ın güzide arkadaşlarının izini doğru ve güzel bir şekilde izlemiş bulunan tabiîn hazarâtı da, hep bu yolda gittiler. Onlar için, şu veya bu İslâm merkezinde ashâb-ı kirama ait pek çok sayıda mezar da vardı. İçlerinden hiç biri, bir sahâbinin kabrine giderek, duasını tercihen orada yapmak, onun yüzüsuyuna duada bulunmak, onun hürmetine yağmur istemek, düşmanlara karşı zafer talebinde bulunmak, gibi bir şey yapmamıştır!

Nerde kaldı ki, bunlardan daha beter olmak üzere, kabirdekine yönelip bizzat ondan bir şey istemiş, (hâşâ) ona sığınmış olsunlar! Böyle bir şey olsa idi, hiç şüphesiz büyük bir ilgi ve dikkatle bunu sonrakilere naklederlerdi. Bunun çok gerisinde bulunan fazla (önemi bulunmayan) nice şeyleri nakleden zâtlar,

böyle bir şey olsaydı, önemine binâen hiç bunu nakletmezler mi idi? Elbette naklederlerdi. Böyle bir nakil de olmadığına göre, sırf kendi akıl ve arzuları ile hareket edenler bakımından, şöyle bir kıyaslamaya da yer verebiliriz: Diyelim ki; duayı, gidip kabir başında yapmak, namazı orada kılmak gibi bir amel; başka yerlerde yapmaktan yâ daha faziletlidir, ya da değildir, ikisinden birini kabul etmek zarureti vardır. Eğer daha faziletli ise, bu takdirde burada esas sorulacak ve düşünülecek olan husus şudur: Peki, daha faziletli de, böyle bir şey, o ilim ve faziletleri ile dünyâyı aydınlatan koskoca ashaba ve tabîine nasıl gizli kalmış, nasıl olmuş da onlar bu büyük faziletten haberdar olamamışlardır?

"Biliyorlardı, fakat bildikleri halde bunu yapmıyorlardı!" da denilemez! Çünkü onların duaya olan hırsı, verdikleri önem herkeşçe malumdur. Özellikle zorda kalan bir insanın, meşru her sebebe başvuracağı da bilinen bir husustur. Sahabe ve tabîinden de niceleri dua etmek zorunda kalmış ve dua etmiştir. Peki, dua etmek zorunda kaldığı ve kabir yanında dua etmenin daha faziletli olduğunu da bildiği halde, niçin onlar bunu yapmamışlardır? "Biliyorlardı, fakat yapmıyorlardı" demek, kesin olarak hem akla, hem de dîne aykırı bir şeydir! O halde ikinci şık, kesinleşmiş olur. Yani duayı tercihen kabir yanında yapmanın bir fazileti, meşruiyet ve me'zuniyeti olmadığı için, tersine nice mahzurları olduğu için bunu yapmıyorlardı. Tâ şirke kadar varan fitne ve mefsedetlerini bildikleri için bundan kaçınıyor ve gerektiğinde tedbir alıyorlardı. Onların böyle fitne ve mefsedetleri çok olan bir şeyi, Allah'ın ve Reselü'nün meşru kılmayacağı hususundaki bilgi ve mârifetleri tam idi. Biz de, onların bu gidişini esas alıyor ve diyoruz ki: duayı tercihen kabir yanında yapmanın "müstehab" olduğuna hüküm vermek bile, Allah'ın izin vermediği, meşru kılmadığı bir ibâdeti icâd etmek olur! Allah'ın dîninde, kat'iyyen buna izin yoktur.

Bundan daha hafif olan nice şeyleri, ashâb-ı kiram efendilerimiz, hiç tereddüd etmeden menetmiş, karşı çıkıp tedbir almıştır. Ashâbtan herhangi birinin benzeri bir istekte bulunması karşı-

sında da, Resul'i Ekrem (s.a.v), şiddetle bunu inkâr buyurup red etmiştir. İşte, bunun daîf ibret ve hikmet dolu târîhi, manevî ve Muhammedi bâzı örnekleri şimdi de bunları görelim:

Pek çokları el-Ma'rûr bin Süveyd'ten, onun şöyle anlattığını nakletmiştir: "Ben, hacc vesîlesi ile çıktığımız yolculuk sırasında, Mekke yolu üzerinde sabah namazını halife ile birlikte kıldım. Hz. Ömer, farzın birinci rekâtinde "Elem Tera" sûresini, ikinci rek'atında de "Lîlafi Kureyşin" sûresini okudu. Namazdan sonra insanların hızlı hızlı bir tarafa doğru gittiklerini gördü ve bunun sebebini sordu. "Ey mü'minlerin emîri, bunlar, Peygamberimiz'in vaktiyle namaz kıldığı bir yerde namaz kılmak için gidiyorlar" denildi. Bunun üzerine o, "böyle yapmayınız! İyi biliniz ki, sizden önceki ümmetlerin sapıtıp helak olmalarının sebebi, sâdece bu gibi şeyler olmuştur. Evet önceki ümmetler, kendi peygamberlerine ait iz ve hatıralara tabî olmak, onların eserlerini mâbed edinmek suretiyle helaki boylamışlardır. Şimdi müslümanlar olarak sizden herhangi biri, namaz vaktini mescidlerden hangisinde idrâk etmiş olursa, orada namazını kılsın! Değilse yoluna devam edip gitsin. Kasden ve tercihen orada namaz kılmaya özenmesin."⁵⁷

Yine böyle bir sebeple Ömer (r.a), Rıdvan biati'nin alındığı yerdeki Bîatü'r-Rıdvân Ağacı'nı kestirdiği, târihen bilinen ve meşhur olan bir olaydır.⁵⁸

Yine Peygember Efendimiz, ashabın kendisinden, tercihen silâhlarını asmak üzere bir ağaç göstermesini istedikleri zaman, bunu şiddetle red ve inkâr eylemiştir! Bu ibretler dolusu târihi ve Muhammedi olayı, İmam Buhârî hazretleri Sahih'inde şöyle verir: Ebû Vâkid-el-Leysî nakleder: O şöyle demiştir: "Biz, Resu-

57 Musannaf (İbni Ebî Şeybe), 2/1/84. (Senedi sahihtir, Buhârî ve Müslim'in şartlarına uygundur. M.Afifi).

58 Musannaf (İbni Ebî Şeybe), 2/2/73 (Bütün ricali, ravileri sikadır. Ömer ile Nafi arasında kesinti varsa da, bunun Abdullah İbni Ömer olması muhtemeldir.M.A.).

lullah ile birlikte Huneyn seferine çıkmıştık. Henüz, küfür ve şirk-ten yeni çıkmış bulunuyorduk. O sıralarda müşriklerin, silahlarını tercihen astıkları ve etrafında toplandıkları bir Sidre, askı ağaçları vardı, buna Zâtü Envât deniliyordu. Yola devam ederken bir sidre (ağaç) gördük ve Resulullah'a mürâcâtla dedik ki: "Ey Allah'ın Resulü, onların tercihen silahlarını astıkları ağaçları gibi, bize de bir askı ağacı göster!" Peygamberimiz bizim bu teklifimizi hayretle karşıladı ve: "Allahü Ekber!" demek zorunda kaldı. Sonra şöyle buyurdu: "Sizin bu teklifiniz, vaktiyle İsrail oğullarının Musa peygambere hitaben: "Ey Musa, şu kavmin tanrıları gibi, bize de bir tanrı yapıver!" demelerine benzer! Musa da onlara demişti ki: "Siz, gerçekten çok câhil bir topluluksunuz!" Demekki sizler de, herşeye gağmen, sizden öncekilerin yolunu ve âdetini takip edeceksiniz."⁵⁹

Simde, insaf ve iz'anla düşünüp hakkıyla anlamaya ve uyanmaya çalışalım! Sırf silahlarını tercihen asmak ve etrafında toplanmak üzere, bir askı ağacı gösterivermesini Hz. Peygamber'den istemiş olmak; böyle Allah'la beraber tapılacak bir tanrı gösterilmesi teklifine benzemiş olur ve bunun buna benzediğini beyân buyuran da bizzat Hz. Peygamber olursa; bundan kat kat daha feci olan şeylerin durumu ne olur? Varın insafla siz karar veriniz!

Halbuki ashâb, kendilerine gösterilecek olan askı ağacına, sâdece tercihen ve teberrüken silahlarını asacak ve etrafında toplanıp istirahat edeceklerdi. Fakat, "Onların askı ağacı gibi bir askı ağacı diye düşünülmüş olması, meselenin mâhiyetini ne kadar değiştirmiş oluyor. Yanı ashabın teklifi, sırf tercihen silahlarını asmak içindi. Asla o ağaca tapmaları, o ağacın yanında dilekte bulunmaları söz konusu değildi. Şimdi insaf edelim, sırf dilekte bulunmak üzere "Dilek Ağacı", "Ağaç Âna" tâyin edenler, sırf dilekte bulunmak veya tercihen dua ve niyazlarını oralarda yap-

59 Buhari'nin Sahih'inde naklettiği bu haberi, İmam-I Ahmed de Müsned'inin müteaddid yerlerinde rivayet etmiştir. Bakınız, Müsned: 2/327, 3/84, 5/218-219.

mak üzere kabirleri ziyâretgâh edinenler, "kabirleri mâbed haline getirenler" ne durumda kalmış ve kimlere benzemiş olurlar? Mahzur ve mefsedetleri bu kadar çok olan kabir fitnesi yanında, ağaç fitnesinin ne kadar küçüldüğünü göz önüne alacak olursanız, insaflı olmaya ve daha sıhhatli bir hüküm vermeye yaklaşmış olursunuz. Allah, cümlemize ve "ben müslümanım!" diyen bütün ehli-i imana insaf ve tevfik nasîb buyursun, âmin!

İlimde ve mezhepte İmâm-ı Malik hazretlerine arkadaşlık eden âlimlerden bazıları demiştir ki: "Ey, hep Allah'ın rahmetinde ve hidâyetinde kalasica müslümanlar! Dikkatli, basiretli ve tedbirli olunuz, nerede insanların yönelip ilgi duydukları (ziyaret ettikleri), tazimde bulundukları, kendisinden iyilik ve şifâ umdukları, üzerine çivi çaktıkları veya bez bağladıkları bir ağaç veya ona benzer bir şey görürseniz, hiç şüphe etmeyiniz ki bu şey, müşriklerin Zâtü Envât dedikleri şeyin aynısıdır! Ve derhal onu kesmeli, bertaraf etmelisiniz."⁶⁰

Allah'ın Resulü ile gönderdiği yüce İslâm'ın ne olduğunu iyi bilen, tevhidin ve şirkin ne olduğunu güzelce tanımış bulunan birisi, ilk müslümanlar ile şu bid'atçilerin doğu ile batı kadar birbirinden ayrı ve uzak olduğunda hiç şüphe etmez. Nitekim şâirin şu ibretli sözüde, bu hâli gayet güzel temsil etmektedir: "Sevgili, doğruya doğru gitti! Ben ise batıya doğru yönelip boyuna ondan uzaklaşıyorum! Doğru ile batı, birbirine ne kadar uzaktır."

Zamammızdaki müslümanların hâl ve gidişinin ne kadar acı ve fecî olduğunu biz ancak bu kadarı ile zikredip dile getirmiş bulunuyoruz. Aslında durumun bizim tasvir etmeye çalıştığımızdan çok daha fecî olduğunda şüphe yoktur! Çünkü bu fitne ve bid'atlerin zehirli tohumları, tâ ashâb zamanında atılmış ve o günden bu güne doğru da artarak, kuvvetlenerek devam edip gelmiştir. İbret alanlar için bunun, yani fitnenin tohumlarının tâ

60 Bu zat, Maliki Mezhebi alimlerinden Ebu Bekir Muhammed bin el-Velid el-Tartuşi'dir. Bu, az ileride de gelecektir. (M.Hamid el-Faki).

Hız. Enes'ler, Ebu'd-Derdâ'lar zamanında atılmış bulunduğunun da pekçok acıklı ve ibretli örnekleri vardır! İşte, yine Buhârî'nin Sahîh'indeki bir rivayet aynen şöyledir: Ebu'd-Derdâ'nın hanımı Ümmü'd-Derdâ der ki: "Birgün ben, ashab-ı kiramın üzerinde bulundukları hâl ve gidişten, okunan ezan ve kılınan namaz hâriç, hiç bir şey kalmadığına şahit olmuştayım!"

İmam Mâlik'in el-Muvatta'ında amcası Ebû Süheyl bin Mâlik'ten naklettiği şu olay da ne kadar ibretlidir! Evet, Süheyl bin Mâlik şöyle diyor: "Bu gün ben, ashâb-ı kiramın üzerinde bulundukları hâl ve gidişten, okunan ezan ve kılınan namaz hariç, hiç bir şey kalmadığına şahit olmuştayım."

İmam'ı Zührî şöyle demiştir: Şam'a vardığımda, Hız. Enes'i ziyarete gittim. Fakat onu ağlar bir vaziyette gördüm ve niçin ağladığını kendisinden sorduğumda, o şu cevabı verdi: "Niçin ağlamıyayım? Vallahi ben, bildiğim sünnetlerden, cemaatla kılınan şu namaz hâriç, bir şey kalmadığına şahit olmuştayım! Bu namazın dahî zayı edildiğini görüyorum." Bunu rivayet eden de, İmâm-ı Buhârî hazretleridir. Buhârî'nin diğer rivayetinin ifâdesi ise, biraz farklıdır ve şöyledir: "Ben, Resulullah'ın zamanında bilip tanıdığım şeylerin, bugün tanınmaz hâle geldiğine şahid olmuştayım."⁶¹

61 Buhârî bunu, "namazın vaktinin zayı edilmesi" bölümünde zikretmiştir. (1/ 134). Buhârî Haşiyesi Rûhu't-Tevşih'te, İbn-i Sa'd'ın Tabakât'ından naklen şöyle denilmiştir: "Sabit anlatıyor: Biz Enes'le birlikte idik. Namaz vakti geldiği halde, Haccac bunu geciktiriyordu. Enes, kalkıp Haccac'a bu hususta söylenmek istedi. Arkadaşları ise, rica edip onu bundan vazgeçirdiler. Çünkü Haccac'ın kendisine bir kötülük yapmasından korkuyorlardı. Enes bunun üzerine kalkıp dışarı çıktı. Binitine binerek yola koyuldu. Giderken: "Vallahi ben, Resulullah zamanındaki müslümanlıktan, la ilahe illallah'a getirilen şehadet hariç, hiçbir şey kalmadığını görüyorum!" dedi. Arkadaşlardan birinin: "Namaz da mı?" demesi üzerine: öğle 'yi güneş batarken kılıyorsunuz! Resulullah'ın (s.a.v.) namazı bu mudur?" diye konuştu." (Rûhu't-Tevşih, 87). (M.).

İmam Hasan el-Basrî, bir nasihat ve tebliğinde şöyle demiştir: "Adamın biri, Ebu'd-Derda'ya bir soru sordu ve dedi ki:

"Efendim, Allah sizlerden razı olsun, eğer Resulullah bugün aramızda bulunsaydı, hâl ve gidişimizden herhangi bir şeyi yadırgayıp inkâr eder miydi?" Ebu'd-Derda şiddetle öfkeleni ve şu karşılığı verdi:

"Sen ne diyorsun! Acaba sizin hâl ve gidişinizden herhangi birini kabul eder miydi?"

* * *

Mubâret bin Fedâle şöyle anlatır: "Hasan el-Basrî, Cuma namazını kıldıktan sonra oturup uzun müddet ağladı. Çok ağladığına bakarak kendisine sordular: "Niçin bu kadar ağlıyorsun?" dediler. O, onlara şu karşılığı verdi: "Beni, ağladığımdan dolayı kınıyor musunuz? Ben niçin ağlamayayım? Çünkü ashâb-ı kiramdan birisi sizin şu mescidinizden içeri baksaydı, Resulullah'ın zamanındaki sünnetlerden hiç birini göremeyecekti! Evet, kibliyenin aynı kible olduğuna dâir, bir itirazı olmazdı!"

Evet, muhterem müslümanlar! İçinde bulunduğumuz fitne, öylesine büyük bir fitnedir ki, bunun dehşeti ve endişesiyle titreyip sarsılan Hz. Enesler, Ebu'd-Derda'lar, Hasan el-Basrîler... Böyle dert yanıyor ve böyle göz yaşları döküyorlardı. Yine o ilk ve örnek müslüman neslin büyüklerinden olan Abdullah İbni Mes'ud hazretleri de şöyle diyordu: "Söyleyin bakalım: Belinizi bükecek ve sizleri kocaltacak derecede fitnelere mâruz kaldığınızda hâliniz nice olacak? Tabii sonra gençler, fitne ve bid'atten başka bir şey olmayan bazı tatbikatları alıp kendilerine sünnet edinecekler! Onların sünnet edildiği ve aslında fitneden başka birşey olmayan bu yanlış tatbikattan bir tanesine dokunulduğu zaman; "Sünnet kaldırılmak isteniyor!" diye feryâd edecekler. Asıl sünnet'e dönmeyi (fitne ve bid'ati bırakmayı) asla iyi karşılamayacaklar."

Bu büyük sahâbî'nin şu büyük sözü de delâlet eder ki, as-

İninda sünnet'e muhalif olan birtakım âdet ve tatbikatların, Allah'ın dîninde hiçbir değeri yoktur. Bunlara îtibâr ve iltifat edilmemesi lâzımdır. Resulullah'ın sünnetine muhalif hâl ve gidişlerin, âdet ve tatpikatların ise, tâ Hz. Enes, Hz. Ebu'd-Derda'ların zamanında başladığı sabit bulunmaktadır. Yukarıda bunun açık delillerini vermiş bulunuyoruz.

Bugün müslümanların ibret alacakları bir olayı da Ebu'l-Abbâs Ahmed bin Yahya, sened ve vesikaları ile birlikte anlatıyor: Verdiği haber, sened ve vesikaları da şöyledir: "Bana, Muhammed bin Ubeyd haber, verdi, ona Abdullah bin İshâk el-Ca'ferî söylemiş ve aynen şöyle demiştir, "İmam Abdullah bin Hasan, vaktinin büyük müctehidlerinden olan Rabîa'nın ilim meclisine çokça giderdi. Birgün, bizler onun ilim meclisinde idik. Söz, Rasulullah'ın sünneti üzerinde cerayân ediyordu.

Toplantıda bulunanlardan biri, "Yâ İmam, bugün insanların ameli, sizin Sünnet olarak anlattığınız ölçü üzerinde cereyan etmemektedir!" dedi.

Rabîa'nın ilim meclisinde hazır bulunan İmam Abdullah bin Hasan, o kimseye karşılık olarak hemen buyurdu ki: "Ey adam, söyle bakalım! Cehalet ve câhiller iyice çoğalsa ve hakemlik onların eline geçse, bu durumda câhiller haklı, Sünnet ise haksız mı olacak?" Onun bu sözüne bütün dikkatiyle kulak vermiş bulunan büyük âlim Rabîa da, bunun üzerine şu kıymetli sözleri söyledi: "Ben şehâdet ederim ki yâ İmam, söylediğiniz mahz-ı hakikat ve hikmettir! Peygamber soyundan gelen, ehl-i beytin imamlarından olan sizin gibi bir zâta yakışan da budur!"⁶²

62 Evet, müslümanların ibret alacakları olaylar, hikmet ve hakikatler o kadar çoktur ki, sıralayıp söylemekle bitmez. Bu cümleden olarak şunu da ilave edelim: Bir Hikmetli sözünde, "Biz, Resulullah'ın sünnetini merkez ve hareket noktası edinmiş, hep onun etrafında dolaşıp pervane kesilen kimsele-
riz!" buyuran İmam Azam Ebu Hanife (r.a.) ki, bütün ilmî hayatı, sünnetin önderliğini ve kılavuzluğunu yapmakla geçmiş ve hakkıyla "Reis-iEhl-i Sün-
net" olmuştur. Şu fani dünyamızdan ayrılışı, 2. Hicrî asrın ortasına rastlar.

Şeytanın İnsanlar İçin Kurduğu En Büyük Tuzaklardan Biri de Ensâb'tır! Yani: Dikili Taşlar,

Putlar, Fal Okları...

Gerek ensâb, gerek ezlâm dinimizce kesin olarak haram kılınmış ve insanların saadete ulaşmaları bundan sakınmaya bağlanmıştır. Yüce Allah'ın, Kerîm Kitabındaki ilgili âyet, açıkça bunu ortaya koymakta ve şu mealde dir: **"Ey imân edenler, şarap, kumar, ensâb ve ezlâm (yani dikili taşlar, putlar, fal okları), şeytan işi birer pisliktir, Bunlardan kaçınız ki felaha eresiniz."**⁶³

Ensâb, dikilen şeyler demektir ve "nusub" kelimesinin çoğuludur. Dikilen ve kendisine tapılan her şeye şâmildir. Bu şeylerin taş, ağaç, put veya kabir olması farketmez. Kendisi sebebiyle Allah'a ortak koşulan her şey, Allah'ın yukarıdaki âyetiyle açıkça nehyettiği "ensâb"a dâhildir. Mücâhîd, Katâde ve İbni Güreye gibi Kur'ân âlimlerinin şöyle dediklerini görüyoruz: Kabe'nin etrafında dikilmiş birtakım taşlar vardı. Câhiliye Devri müşrikleri bunların yanında kurbanlar keser, bunlara adaklar sunarlardı. Sonra kesdikleri bu hayvanların etlerini bunların üzerine sererler, bu taşlara hürmet ve tazimde bulunurlardı. Bunlar, insanlar veya canlı varlıklar suretinde değildi. Yâni sanem değil, vesen idi. Sanem, insan suretinde düzülen put demektir. Zeccâc ve Ferrâ'nın sözleri de bu merkezdir.

Vefatından önce birgün, zamanın alimlerinden İbni Mu'temir ile mescidde bir araya gelmiş, umumi hal ve gidişat üzerinde görüşüp konuşmuşlar. Sonra uzun müddet ağlaşmışlar. Çıktıkları zaman, bunun sebebini soranlara imam rahmetullahi aleyhin verdiği cevap şöyle olmuştur: "İbni Mu'temir ile müzakeremiz, zamanın fitne ve fesadına intikal etti. Özellikle ehl-i batılın ehli hakka galebesi üzerinde önemle durduk. Dolayısıyla üzüлüp uzun müddet ağlaştık." (Bakınız, el-Hayratü'l-Hisan Fî Menakıb-ı Ebî Hanîfî'n-Nûmân, Varak, 33/b-34/a. İbni Hacer el-Heytemî, istinsah 1128. (M.).

İbni Abbâs ise bunların sanem olduğunu söylemiştir. Ensâb kelimesi ile esas kesdedilen ise, görenin kendisine yönelip ilgi gösterdiği şeydir. Bâzan bu, bir hedef, nişan, alem şeklinde de olabilir. Nitekim şu âyette de buna temas edilmiştir: **"O gün kabirlerden hızlı hızlı çıkarlar, dikilen hedeflere doğru koşar gibi koşarlar."**⁶⁴

İşte bu âyette, dikilen hedef ve nişana doğru koşmaktan söz edilmiştir. Kur'an müfessirlerinin çoğunluğunun sözü budur. Zec-câc bunu açıklarken, "buradaki ensâb da, müşriklerin kendileri için bir maksad ve gaye olarak diktikleri sanemlerdir" demiştir. Hızlı hızlı gitmeleri hakkında da, putlarına doğru yönelip bir an önce ona ulaşip el sürebilmek üzere koşmalarıdır, denilmiştir. Hasan el-Basrî'nin ifadesi de böyledir.

Ezlâm'a gelince: İbni Abbâs'ında açıkladığı gibi, müşriklerin kendileri için takdir ve taksim olunan şeyleri bilmek üzere çektikleri kader, şans ve fal oklarıdır. Güya işlerini ve işlerinin nasıl netice vereceğini bu fal okları ile tayin etmek isterlerdi. Bu oklardan birinin üzerinde: "Rabbim bana emretti" diye, diğerinde, "Rabbim beni nehyetti" diye yazılı idi. Oklardan birini çektikleri zaman, onun üzerinde ne yazılı ise ona göre hareket ederlerdi.

İslâm bunu kesin olarak yasaklayıp haram kılmıştır. Müşriklerin bu fal-kader okları ile, yıldız falına bakıp da: "Şimdi yola çıkılacak vakit değildir, çünkü falan yıldız doğdu" demelerinin arasında bir fark da yoktur. Bâzan da Yıldıznâmeciler, "şimdi tam yola çıkılacak, işe başlanacak vakittir! Çünkü falan yıldız doğdu" derler ki, hepsi haram ve bâtıldır. Çünkü Yüce Allah Kitâb'ında şöyle buyurmaktadır: **"Hiç kimse yarın ne kazanacağını (ne olacağını) bilemez! Ve kimse hangi yerde öleceğini de bilemez."**⁶⁵

Bâtıl ve fâsid olmasına rağmen, birçok kimseler ensâb ve

64 Kur'an-ı Kerim, Meâric Suresi: 43.

65 Kur'an-ı Kerim, Lokman Suresi: 34.

ezlâm ile mübtelâdır. Şeytanın vesvesesiyle bunlara kapılmış ve aldanmıştır. Dikilen nesneler, tapınmak ve Allah'a şirk koşmak içindir. Ezlâm ise, fala bakıp kehânette bulunmak, gayip taşlamak içindir. Allah'ın dînine her ikisi de aykırı olduğu için, İslâm gelmiş, bütün bunları red ve ibtâl eylemiştir.

Allah'ın ve Resulullah'ın bu husustaki emir ve irşadlarına uyarak ensâb kabilinden şeyleri bertaraf etmek gerekir. Bunlar ister taş, ağaç, put olsun; ister kabir, odun direk, kapı veya çeşme gibi şeyler olsun. Şirke vesile olmaları hasebiyle, hepsinin bertaraf edilmesi lâzımdır.

Nitekim Sevgili Peygamberimiz'in, Ali'ye (r.a) hitaben: **"Git, gördüğün her putu kır! Rastladığın her yüksek kabri de yıkıp dümdüz eyle"** diye emir verdiklerini, bundan önce zikretmiştik.⁶⁶ Keza şirke vesile olur korkusuyla Hz. Ömer'in, Danyâl'in (a.s) cenazesini on üç kabirden birine defnettirip hangisine gömüldüğünü gizlettirmek üzere emir verdiğini ve ashabın onun bu emrine göre hareket ettiklerini de görmüştük Keza onun, Bîatü'r-Ridvân Ağacı'nı niçin kestirmiş olduğunu da gördük. O ağaç ki, Yüce Allah onu Kur'ân'ında zikretmişti. Sevgili Peygamberimiz de o ağacın altında, ashabından o târihî biatini almıştı. Hz. Ömer ise bunu, sırf bâzılarının gidip orada namaz kılmaya başladıklarını gördüğü ve bunun fitnesinden korktuğu için kestirmiştir. Bazılarının Rıdvân Ağacı'nın yanında namaz kılmaları nerede, nice büyük fitne ve fesadlara vesile kılınan ve birer tapmak hâline getirilmiş bulunan kabirler nerede?⁶⁷

Son derece belîğ olan, göz önünde bulunduranlar için pek çok şeyler ifâde eden bir olay ise, şüphesiz Peygamber Efendimiz'in, Mescid-i Dırâr'ı yıktırmış olmasıdır. Bir şey ki, onun fitnesi

66 Müslim: 1/666, hadis no: 969.

67 İbni Vaddah: Kitâbü'l-Bida' Ve'n-Nehyü Anhâ, 42,43. İmam Ebu Bekir et-Tartûşî, el-Havadis Ve'l-Bida', 137, Ebu Şame, İnkârü'l-Bida' Ve'l-Havadis: 24.

Mescid-i Dırâr'ın fitnesinden daha büyüktür, elbette onun yıkılması daha gereklidir. Kabirler üzerine yapılan mescidler, kubbeli binalar, tapınak hâline getirilmiş makber ve meşhedler işte böyledir. Çünkü bunların yapılışı, Allah Resulü'nün emirlerine isyan temeli üzerinedir. Çünkü O, açıkça bunu yasaklamış bulunmaktadır.

Resulullah'a isyan ve muhalefet üzerine yapılmış bulunan bir şeyin, hiç bir hürmeti, dokunulmazlığı yoktur. Bunu bu şekilde yasaklayan da, yapıldığı takdirde yıkılmasını emretmiş bulunan da Allah Resulü'dür. O'nun bu yasağı ve emri karşısında, kabircilerin şu veya bu şekilde ileri sürdükleri indî ve şahsî tevillerinin; şirkin her çeşidini ortadan kaldırmayı hedeflemiş bulunan İslâm karşısında, hiç bir değeri yoktur. İslâm'ın Peygamberi tarafından lanetlenmiş şeylerin, İslâm karşısında ne değeri olabilir?⁶⁸ Hiç bir değeri ve hürmeti (dokunulmazlığı) olmadığından bunların izâlesi için çalışıp cihâd eden uyanık mü'minlerin yardımcısı Allah, yarın âhirette şefaathçileri de Resulullah'tır. Yalnız ve desteksiz kalmalarına bakmaksızın, bu yolda cihâda devam etsinler. Çünkü bu vaciptir. Keza kabirlerde yakılan kandilleri, mum veya fenerleri söndürmek, izale etmekte vacibdir. Bunları yakmak için vasiyette bulunmak, vakfiyeler te'sis etmek de batıldır.⁶⁹

İmam Ebu Bekir et-Tartûşî bu konuda demiştir ki: "Ey Allah-

68 Keza: Zadü'l-Meâd: 3/22.

69 Keza: Reddül-Muhtâr-Dürrü'l-Muhtar: 2/175.

Bu fıkıh kitabımızın tebliğ ve açıklaması aynen şöyledir: "Halktan pekçok kimselerin yaptıkları gibi, evliyanın kabir ve türbelerine para, mum ve zeytinyağı gibi şeyler adamak ve bu kabil adaklar ile onların yakınlığını istemek, icma ve ittifak ile batıl ve haramdır. Maalesef, zamanımızda buna mübtela olanlar pek çoktur. Türbelere adakta bulunmanın batıl oluşunun birkaç sebebi vardır: Biri, mahluk için adağın meşru olmaması, bir diğer sebebi: adanan varlığın mahluk ve ölmüş olmasıdır. Eğer, Allah'tan başka, ölmüş bir kimsenin tasarruf ettiğine itikad edecek olursa, onun bu itikadı küfürdür." (M.)

'in rahmetine, lütuf ve inayetine mazhar olasıca Müslümanlar! Dikkat ediniz, nerede kendisine insanlann yöneldiği ve tazimde bulunduğu, kendisinden şifâ ve iyilik umduğu, üzerine çivi çaktığı, bez bağladığı bir ağaç (veya benzeri bir şey) görürseniz; biliniz ki bu, müşriklerin Zâtü Envât'ıdır, hemen onu kesip bertaraf ediniz!"

Ebû Şame diye anılan Hafız Ebu Muhammed Abdurrâhmân bin İsmâil de, el-Havâdis Ve'l-Bida adlı kitabında şöyle demektedir: "Yine müşriklerin Zâtü Envât'ı gibidir, şeytanın hile ve vesvesesiyle irtikâp edilen şu işler ki: Bâzı duvarları ve direkleri itina ile kokulayıp tütsülerler, bazı özel yerlerde kandil veya mum yakarlar veya fener asarlar. Gidip o özel yerlerde dualar eder, dileklerde bulunurlar. Buna o kadar önem verirler ki, bu yüzden Allah'ın farzlarını, Peygamber'in sünnetlerini terk ederler. Bazân da yalancıkdan hikâyeler anlatılır ve derler ki: "Zamanımızın evliyasından olduğunda şüphe etmediğimiz falan zât, oraya gidip böyle yapmıştır. Ona uyararak bizim de öyle yapmamız lâzımdır. Orası, son derece feyizli ve bereketli bir makam imiş!"

İşte bu kabil hikâyeler de anlatılarak, özel bir yeri tercih ve tahsis ederler. O yere, son derece tazimde bulunurlar. Adaklar adayıp kurbanlar sunarlar. Dertlerinin devasını, belaların defini, şu veya bu şekildeki dileklerinin hasıl olmasını oraya sundukları bu adaklarla beklerler. Fakat, usulünce, müslümanca dua edip Allah'a yalvarmak ve yakarmak akıllarına gelmez. Onların, "çok mübarek bir makamdır!" diye gidip tercih ettikleri, kokular sürüp süsledikleri ve büyük bir ilgi ile gidip nöbet tuttukları bu yerler, bâzan bir duvardan ibarettir, bazan bir çeşmedir, bâzan da bir ağaç veya taşır.

Nitekim zamanımızda herkesin bildiği gibi, Şam'da bunlardan sayılmayacak kadar makamlar vardır. Meselâ: Torna Kapısı'nın dışındaki "Uveynetü'l-Hummâ = Sıtma Çeşmesi", Küçük Kapı'nın iç kısmındaki "Umûd-i Muhallak = Kokulu Direk", Nasr Kapısı'nın dışında ve yakınındaki "Şecere-i Yâbise = Kuru Kü-

tük" dedikleri lânetli ağaç ve daha niceleri, bunlara örnek olarak zikredilebilir. Şu son zikrettiğimiz lânetli kütük ise, malûm herkesin gelip geçtiği yol üzerindedir. Sanki herkes bunun yanından saygı ile gelip geçmekte, buna ilişmemektedir.

Yüce Allah bir kolayını ve imkânını bahşetsin de, O'nun mücâhid kullarından biri çıksın ve bu lânetli kütüğü devirerek Müslümanların onun fitne ve lanetinden halâs buyursun!"

"İşte burada zikrettiğimiz bu lânetli yerlerin hepsi, müşrikleri Zâtü Envât dedikleri lânetli ağacın aynısıdır! Ebû Vâkîd'in anlattığı ilgili hadîsde ise bunun durumunu görmüştük. Bâzılarının cahillik ederek o Zâtü Envât'ı gördükleri zaman Resulullah'a: "Bize de bir Zâtü Envât gösteriver! demeleri üzerine, Resulullah'ın ne kadar ağır söylediği, herhalde kulaklarımızdadır. Evet Ö, onlara verdiği cevapta: "Sizin bu teklifiniz, vaktiyle İsrâîl Oğullannının Musa'ya "Bu kavmin ilahları gibi bize de bir ilâh yapiver" demelerine benzer! Musa da kendilerine: "Sizler ne kadar câhil insanlarsınız!" diye karşılık vermişti! Demek ki sizler de öncekilerin izini tâkîb edeceksiniz!" buyurmuştu. Bunu Sünen'inde rivayet eden İmam Tirmizî, "bu hadis, hasendir, sahihtir" demektedir.⁷⁰

Hafız Ebû Muhammed Abdurrahmân bin İsmâîl (Ebû Şâme), bundan sonra sözü Afrika ülkesindeki bâzı ehl-i ilimden naklen, şöyle devam ettiriyor: "Benim bulunduğum yerin yakınında, insanların "Aynü'l-Afiyet = Şifâ ve Afiyet Çeşmesi" dedikleri bir çeşme vardır, insanlar bu çeşme yüzünden manen hasta duruma düşmüşlerdir. Çünkü çok uzak yerlerden bile bu çeşmeye şifâ ve afiyete kavuşabilmek inancıyla gelirler, dilek dilerler. Hastalığı iyileşmeyenler, evlenemeyenler, evlenip de çocuğu olmayanlar, gelip burada dileklerini sunarlar, başı iyice daralmış birisi, "haydi beni afiyet çeşmesine götürünüz! Başka çâremiz kalmamıştır!" diyerek çâreyi ve devayı burada bilir. Ben baktım, durumun böyle sürüp gitmesini vicdanım ve imanım ile bağdaştıramadım. Bir

seher vakti Allah'a sığınarak niyetimi gerçekleştirmek üzere oraya gittim. O çeşmeyi yıkıp altüst ettim! Ondan bir iz ve eser bırakmadım. Derhal şafak attı. Ben de kılacağım sabah namazının ezanını, o çeşmenin enkazı üzerinde yüksek sesle okudum. Yine Rabbime sığınarak dua eyledim. Dedim ki duamda: "Ey Allah'ım, ben bu putu, senin rızân ve emrin için yıkıp berterâf eyledim! Bunun, bir daha eski hâline gelmesine izin ve imkân verme Rabbim!" Aradan hayli zaman geçmiş olmasına rağmen, zaman zaman oraya uğradığımda, bir daha onun eski hâline getirilmemiş olduğunu da gördüm. Allah'a hamd ü senalar ettim."⁷¹

Kur'ân'ın kesinlikle haram kıldığı Ensâb kabilinden dikili nesneler, Dımaşk'ta da çok idi. Bunların kırılıp bertaraf edilmesini de Yüce Allah, bizim şeyhimiz Şeyhu'l-İslâm'a nasip eyledi. Gerçekten tevhîd ehli ve Hizbullah olan müslümanların liderlerinden bulunan üstad Ebu Şame'nin sözünü ettiği Umûd-i Muhallak = Kokulu Direk'i ve daha onun benzeri birçok tapılan nesneleri, biz-zat kendi eliyle kırıp bertaraf etti. İnsanlar o dikili nesnelere gidip onlar ile teberrük ediyor, oralarda bekliyor, adetâ onlara tapıyorlardı. Allah'a çok şükür, Şeyhimiz bunların hepsini olmasa bile, pek çoğunu ortadan kaldırmıştır. İnşaaallah, kalanlarının da kısa zamanda ortadan kaldırılması gerçekleşir.

Daha önce de söylediğimiz gibi, insanlar esas itibariyle ve yaratılışlarındaki za'f sebebiyle, dâima şirke doğru meyletmeye hazır ve müsaittirler. Cehalet ve gaflete ilâveten araya şeytanın da vesveseleri girince, çok kolay bahanelerle şirke düşmektedirler, işte onlar, içinde bulundukları bu şartlar ve tabii zaafı sebebiyle derler ki: "Kim ne derse desin, şu taş, şu ağaç, şu su kaynağı, şu çeşme bile bir varlık olarak insanın kendisine sunacağı adağın, güzel kalbi teveccühünü kabul eder ve mutlaka karşılık verir. Sunacağın hiçbir şeyin olmasa bile, iyi niyetle yaklaşıp ona el sürmen, ona yönelmen dahî sana bir feyiz ve fayda sağlar,

İşte onlar böyle bir düşünce ile, veya kendilerine bu şekilde yapılan telkinlerin te'siri altında kalarak, böyle inarak bir taşın veya ağacın karşısına geçer, ona taveccühte bulunur, el-yüz sürer, onu Allah ile kendisi arasında bir sebep ve vâsita kılar. Ondan ister, ona sığınır ve tapınır.

İslâm sayesinde gerçek hidâyete ve tevhîd inancına erenler ise, kesinlikle böyle şeylere itibâr ve iltifat etmezler. Nitekim ilk ve örnek müslüman nesiller bulunan selef-i salîhin hazerâtı; yüce Allah'ın Kur'an'da namazgâh edinilmesini emir buyurduğu Makâm-ı İbrahim'in bile meshedilmesini (teberrüken el sürülüp öpülmesini) red ve inkâr eylemişlerdir. Nitekim bu hususta kıymetli bilgiler veren Allame el-Ezrakî, Târîh-i Mekke adlı kitabında şöyle anlatır: "Yüce Allah, Kerîm Kitâbı'nda şöyle buyurmuştur: **"Ve siz, İbrahim'in makamından bir namaz yeri edininiz."**⁷²

Evet, bu âyet-i celîle, Hz. İbrahim'in makamından bir namaz yeri edinmeyi emretmektedir ki, müslümanlar orada namaz kılacaklar demektir. Yoksa müslümanlar, Makâm-ı İbrahim'e meshe-decek (teberrüken dokunup el-yüz serecek) değildirler. Çünkü kendilerine emredilmiş bulunan bu değildir. Nitekim Kur'ân âlimlerimizden Katâde'nin dahî, bu âyetin tefsîriyle ilgili olarak söylediği, aynen budur. Ne yazıktır ki müslümanlar, kendilerine emredilmemiş olmasına rağmen, daha önceki ümmetlerde bile görülmemiş bir şekilde, bu mübarek yerlerde birtakım tekellüfâtın (kendiliklerinden yaptıkları bazı bid'at ve özentilerin) içine girmişlerdir. Bizlere bazıları, burada (yâni Makâm-ı İbrahim'de), İbrahim (a.s)'a ait ayak ve izine teberrüken meshedeceğim (dokunacağım) diye tekellüfte bulunmasına sebep ve bahane olmuştur. Buna o kadar özentî gösterilmiş ve devam edilmiştir ki, bu yüzden Makâm-ı İbrahim eskitilmiştir."

İşte, Allâme el-Ezrakî'nin verdiği bu kıymetli bilginin de ifâdesi vechiyle, insanlar şu veya bu bahane ile her zaman kolayın-

dan ve s r'atle şirke d  eabilme za'fında bulunmaktadırlar. Bir de buna, dîni bilgilerin yetersizliği, İslâm'ın ruh ve temelini neden ibaret bulunduğu gibi en ciddi ve zarur  bir konudaki ilgisizlik ve himmetsizlik eklenince,  eytanlar da durmadan insan oğluna tuzaklar kurup vesveseler vermeye devam ettikçe,  irk tehlikesi daha da yaygınla makta ve kuvvetlenmektedir. Özellikle kabir fitnessi, bunda en ön sırayı almakta, sahabe ve tabi nin buyurdukları, gibi, bütün aldanı  noktasını te k l etmektedir. Şöyle ki: Şeytan, kendi evliyasına, fısıldad  ı fitnelere kalblerinde yer veren dostlarına diyor ki: "karşınıza din imamı ve İslâm m r  i olarak çıkan adamların, bu kabirler ve ziy retg hlar hakkında söyledikleri, Allah'ın vel  kullarının gerçek, büyüklüğünü, yüksek mertebe ve makamlarını anlayamamaktır. Hatta onların bu hususta söyledikleri; Allah'ın evliyasına saygısızlık, onları küçük düşürmektir! Allah'ın evliyası, sizinle Allah arasında gerçek birer sebep ve v sıtaadırlar! Onlara ne kadar isterseniz o kadar tazimde bulunabilirsiniz! Bu hususta, İslâm  limlerinden gelen red ve ink rlara sakın kulak asmayınız! Hatta gerekirse onların ic bına bakınız!

İ te  eytanın bu husustaki vesvese ve telkinleri, hep bu istik amette olmuştur. Ve  eytanın vesvesesiyle nice İslâm b y    de, bu hususta tekfir edilmiş, (kafir sayılmış), cezalandırılmış, hatta katledilmi tir.

Halbuki, çeşitli i kencelere tabî tutulan, "katli vaciptir!" denilen bu İslâm âlimlerinin suçu, sâdece Allah'ın emrettiklerini emretmeleri, nehyettiklerini de nehyetmelerinden ibarettir. Allah Resulü'n n sünnetini, rahmet ve saadet dolu yolunu göstermektedir. Fakat kalbleri bid'at ve  irkle dolu hâle gelmiş, Kur'ân'ın haber verdiği vechiyle "**Evliyay-ı  ey t n**" (Al-i İmran, 175 - Enam, 121) olmuş kimseler; kabir üzerine yapılmış bir tapınağın yıkılmasını, d n ve imanın yıkılması gibi kar ırlar. Keza bir müslüman, kabirde yandırılmı  bulunan bir kandili veya mumu s nd rm   bulunsa, bütün cihanın hidâyet ı klarının s nd r ld    zehabına kapılırlar.

Ne kadar aşırı olursa olsun, kabirlere karşı olan tâzîmleri için hiç bir had ve ölçü kabul etmezler. Allah'a sığınıp tapınircasına, kabirdekilere sığınır ve bizzat onlardan himmet ve meded beklerler. Onların isimlerine hitapla yemin ve and içerler, yine onların isimlerine hitapla dilek ve istekte bulunurlar. Müslümanlığın temeli ve her şeyi demek olan tevhîd ile taban tabana zıtlasrlar, aykırı giderler. Bir İslâm âlimi ortaya çıkıp kendilerine Allah için nasîhatta ve tevhîd tebligatında bulunsa, bundan adetâ tiksiniş öğrenirler! Hemen derler ki: "Bu zavallılar, Allah'ın evliyasının yüksek mertebe ve makamlarını ne bilsinler! Üstelik evliyaya dil uzatıp onlara saygısızlık ediyorlar!" İşte onların, kendilerine karşı yapılacak olan nâsîhatlara verecekleri hazır cevapları hep böyledir.

Bu zihniyet, şeytanî hile ve vesveselerle câhillerin zihnine iyice yerleşmiş bulunmaktadır. Hattâ maalesef, dinde ve ilimde hayli ilerlemiş kabul edilen nice okumuş-câhiller de bu zihniyete kalplerinde yer vermiş bulunmaktadırlar. Bu sebeple onlar hem âlim geçinirler, hem de bu gibi meselelerde dâima câhil halkı destekler dururlar. İşte bunların da desteği sayesinde ki, gerçekten ehl-i ilim, ehl-i sünnet ve ehl-i tevhîd bulunan İslâm büyüklerine karşı, büyük bir iftira kampanyası açılmış durumdadır.

İnsanları bu büyük zatlardan soğutmak ve uzaklaştırmak için, ne büyük suçlamalar yaparlar. Ve netîcede müslümanların umûmî efkârını o kadar karıştırmışlardır ki, şimdi niceleri Allah'ın gerçek evliyasının "kâfir", şeytan dostlarının da gerçek evliya olduğunu sanmaktadırlar. Halbuki Allah'ın Kitabı'nda ve Resulü'nün Sünnetinde, gerçek Allah evliyasının bütün nitelikleri bildirilmiş bulunmaktadır. (Ve bunlar, İmam-ı Tahâvî'ler gibi ehl-i sünnet büyüklerinin buyurdıkları ve açıkça bildirdikleri gibi, gerçek müslümanlardan başkası da değildir.)

Şüphesiz Allah'ın evliyası (sevdiği ve dost edindiği kulları), Allah'ın Kitabı'na ve Allah Elçisi'nin yoluna tabî olanlardır! Allah'ın ve Resulullah'ın emirleri istikâmetinde giden, Allah'ın dînine sım-

sıkı sarılan, yasaklarından da samimiyetle kaçınan kullardır.  şte gerçek evliya da bunlardır,  rifler-ermi ler de bunlardır. Ve bunlar, Allah'ın kullarını, Allah'ın dînine davet ederler! Bütün ehl-i sünnet büyüklerinin buyurdıkları gibi, d n ve maneviyatlarının yegâne aslı  l leri: Allah'ın Kitabı, Ras l 'n n Sünneti'dir! Onlar, hiç bir kimseyi, Kitab ve Sünnet'e muhalif bir şeye davet etmezler! Yalancıktan evliyalık taslamazlar! Kat'iyyen Kit bullah'ın ve Resulullah'ın gösterdiği yoldan başka yola delâlet ve kılavuzluk etmezler, Allah'ın dînine asla aykırı gitmezler!..

Ey, Allah'ın kendisine hidâyet verip de, ehl-i ilim ve ehl-i kerametın dosdoğru yoluna tabi olmak bahtiyarlığına erdirdiği kul! Sakın, yüce d nimizin kabirler üzerine bin -mescid yapılmasını, kabirlerin putla tırılmasını, şiddetle yasaklamış olmasını yanlış anlama! Bunun, o kabirlerde yatmakta bulunan mübarek zatların kadir ve s nlarının hafife alınması m n sına geldiğini düşünme! Bu düşünce ve zihniyet, daha öncede söylediğimiz gibi, sâdece şeytanın bâzı bid'at ve  irk ehlinin kalplerine soktuğu ve onlara propagandasını yaptırdığı bir düşüncedir. Onların bu iddialarının hilafına, bu  er'i yasaklar, onlara hürmet ve ikramın t  kendisidir. Aynı zamanda onlara, onların sevdikleri ve inandıkları şekilde t bi olmak, onların kerih gördükleri şeylerden uzak durmaktır. Ve yeminle söylerim ki, onlara t zimde bulunmak hususunda  er'i ölçüler dahilinde hareket etmek, hem onların yolunda bulunmak, hem de onlara gerçekten dost olmaktır! Gerçek mânâda onları sevmenin ve onların halleriyle hallenmi  olmanın ifadesidir.

Kendilerini  eriatın izin vermediği birtakım bid'at ve hurafelere kaptırarak t  şirke kadar giden insanlar ise, asla Allah'ın evliyasının sevenleri ve dostları olamazlar. Nasıl Hz.  s  hakkında, "Mesih  s  Allah'ın oğludur veya Allah'tır" diyenler, asla Hz.  sa'nın sevenleri ve gerçek dostları olamazlarsa, Ali ilahiler denilen ve Hz. Ali'nin uluhiyetine kail R fiziler de Hz. Ali'nin (r.a) gerçek sevenleri ve dostları olamazlarsa; Allah'ın evliyası hakkında Allah'ın ve Resulullah'm izin vermediği şeyleri yapanlar da, hakikatte ev-

liyâullâh'ın gerçek sevenleri ve dostları olmazlar. Bunda senin hiç bir şüpheden olmaması gerekir. Ehl-i hak olanların iş ve hareketleri gibi, sevgi ve dostlukları da hak ölçüler içinde cereyan eder. Ve işte ehl-i hak olanları, ehl-i bâtil olanlardan ayıran önemli bir hususta budur. Elbette yüce Kur'ân'ımızın fermanı veçhile, müminler dâima mü'minlerin sevenleri ve dostları olacaktır. Münafıklar da münafıkların suyunda ve huyunda olacaklardır.

İyi bilmelisin ki, kalbler bid'atle iştilal edince, sünnetten soğumaya ve uzaklaşmaya başlar. Kabirlerden feyz ve meded umarak oralarda bekleyenlerin ise, sünnetten uzaklaşmış kimseler olduğunda şüphe yoktur. Allah'ın enbiyâ ve evliyasına tazimde bulunmak, ancak onların izinde olmak ve halleriyle hallenmekle olur. Bunda ise ilm-i nâfi ile amel-i sâlih esastır. İlimsiz ve amelsiz cehalet ve taklîd karanlığı içinde bir yere gidilemez! Olsa olsa peygamberlerin ve büyük zâtların kabirlerini putlaştırmaya gidilmiş olur. Allah'ın enbiyâsının, evliyasının yolunda olmak ise, elbette bu değildir! Onların dâvetine ve sünnetine uymadan, onlara tazimde bulunmuş olmak da elbette mümkün değildir. Bu olsa olsa, şeytanın bir aldatmacasından ibarettir.

Son zamanlarda insanların pek çoğunun ya bid'at olan şeylere, ya da emredilenlerin hakikat ve hikmetlerini bir tarafa bırakıp sadece şekli ve görünüşleriyle iktifa etmek gibi bir hedefe yöneldikleri bir gerçektir. Meselâ adamcağız, namazını kılmıyor değil, kılıyordur; fakat namazın şekliyle iktifa etmektedir. Eğer beş vakit namazına yüzünü döndüğü gibi, bütün kalbiyle de dönmüş olsa, namazın, ne büyük bir ibâdet olduğunu, onun hakikat ve hikmetlerini hakkıyla bilmiş olsa, kalbini bu sayede tam mânâsı ile itmi'nâne erdirmiş olur ve asla hiçbir bid'ate ihtiyâç duymaz.

İşte nice müslümanlarm, kendileri namaz ehli oldukları halde, namaz gibi yüce bir ibâdetle kalplerini itmi'nâme erdiremediklerini, namaz ehli oldukları halde şu veya bu bid'ate himmet edip itinâ ile yöneldiklerini, görürsünüz. Zavallı, namazda ve namaz gibi dînin emrettiği büyük ibâdetlerde bulamadığı Kalb

huzurunu, birtakım bid'atlerde ve hattâ Allah'a ortak koşmakta arar. Kul, gerçekten Allah'ın Kelâmı'na kulak ve kalp verse, bütün dikkat ve himmetiyle onu anlamaya çalışsa, hiç onun, kendisini şeytani semâ ve eğlencelere vermesine imkân mı kalır? Elbette o, Kelâmullâh ile kalbi dipdiri ve doygun (mut'main) olduğu için, kendisini Allah'ın zikrinden ve en büyük zikir olan namazdan alı-koyacak şeylerden nefret eder. Onlara itibâr ve iltifat etmez.

Resulullah Efendimizin hikmet ve hakikat dolu hadislerine kulak ve gönül verenlerin hâli da şüphesiz böyle olur. ilmini ve ilhamını, bu iki aslî kaynaktan alan bir müslümanın, kesinlikle hiç bir bid'ate, hiç bir şahsî ve indî mütâlâya, hiç bir şatahât ve hayâlata îtibar ve iltifatı olamaz! Asla böyle şeylere ihtiyâç duymaz! Bid'at ve hayâletin peşinde gidinler ne kadar çok olurlarsa olsunlar, bunlar ne kadar câzib bulunurlarsa bulunsunlar, asla gerçek bir müslümânı kendisine çekemezler.

Fakat bir kimse ki, Kitap ve Sünnet gibi İslâm'ın iki aslî kaynağından uzak kalmıştır, faydalı ilimden ve sâlih amelden yeterince nasiblenememiştir; elbette böylesi bir kimse de, kendisini te-sellî edecek birtakım şeylerin arayışı içindedir. O, önüne çıkan bir bid'at ve hurafeye, sanki can kurtaran simidi gibi sarılır, onunla tatmîn olur. Hattâ ona iyice kapılır, adetâ aşık olur. Kalbinin manevi gıdasını Kitap ve Sünnet gibi iki aslî kaynaktan alan bir müslüman ise, kalbinin tamâmı ve bütünü ile Allah'tan başka bir şeye yönelemez! Onun kalbi, marifetullah, mahabbetullah ve aşkıllâh ile dolu ve doygundur! O, Allah'tan başka hiçbir şeyin âşığı ve esîri değildir. Bid'at ve hurafecilerin hâli ise, şüphesiz bunun hilâfıdır.

Şüphesiz tevhîdden yüz çeviren müşrik, sünnetten yüz çeviren de ehl-i bid'at ehl-i dalâlet olur! Böyle olmasını kendisi istesin veya istemesin, bunu niyet etsin veya etmesin, netîce mutlaka böyledir ve böyle tecellî edecektir. Aynen bunun gibi, Allah'ın mahabbetinden ve zikrinden yüz çeviren kimse de, şüphesiz sûrî ve maddî birtakım şeylerin âşığı ve esîri olacaktır, istesin veya is-

temesin, netice böyle olacaktır. Şüphesiz her hâl ü kârda, dâima ve mutlaka müsteân olan Allah'tır! Sığınma ve güvenmemiz yalnız O'nadır. Bütün güç ve kuvvet de sâdece O'nun iledir!

SORU:

Kabirlerinde yatmakta olanların ölmüş oldukları, diriler ve onların dilekleri için herhangi bir tasarrufta bulunmaları mümkün olmadığı halde, kabirleri tapınak hâline getirenlerin böyle bir fitneye kapılmalarının eses sebebi nedir?

CEVAP:

Onları buhale düşüren sebep, bir değil birçoktur. Bunların başlıcalarını burada zikredebiliriz:

Kabirlerin Tapınak Haline Getirilmelerinin Birinci Sebebi:

Yüce Allah'ın Âdem'den hâtem'e kadar bütün peygamberler ile gönderdiği yüce İslâmın câhili olmalarıdır! Allah indinde yegâne din olan İslâm'ın bütününün mânâ ve ifâdesi; "Tevhîd'in Tahkiki" ile, şirkin ve şirke götüren bütün sebep ve vesilelerin kesilip atılmasıdır. İşte bunun câhili olanlar, bundan yana nasip-leri kıt olanlar, kolaylıkla şeytanın vesvese ve dâvetine kapılıp aldanabilmektedirler. Onlar, şeytanın şu veya bu şekilde ki, vesvese ve davetini, nasıl red ve iptal edeceklerini bilemezler. Çünkü İslâm'ın câhilidirler. İşte onlar, İslâm'ın ruhu ve temeli bulunan tevhid hakkında bilgileri kadar müslüman kalmakta, cehaletleri nisbetinde de şeytanın vesvese ve dâvetine kapılıp İslâm'dan uzaklaşmaktadırlar.

Kabirlerin Tapınak Haline Getirilmelerinin İkinci Sebebi:

İkinci sebep de, kendilerinin içinde yaşadıkları muhitte ve umûmi efkârda hayli yer işgal etmiş bulunan " uydurma hadisler"

denilen yalan ve iftiralar. Bu uydurma ve iftira sözler, güya, ve hâşâ Resulullah Efendimiz'in hadisleri imiş gibi kendilerine intikâl ettirilmektedir. Onlar bunları, Hz. Peygamber'in söylediğini sanmaktadırlar. Halbuki bu sözler aslında, kabirleri putlaştırmak isteyen putperestlerin uydurmalarından başka birşey değildir. Bunlar, yüce İslâm peygamberinin dînine ve sünnetine açıkça aykırıdır, kesin olarak O'nunla çelişki halindedir. Buna misâl olarak şu iki metni zikredebiliriz.

"İşler ağır basıp bunaldığınız ve hayrette kaldığınız zaman, kabirdekilere gidip onlardan yardım dileyiniz!"

"Sizden biri, her hangi bir taşla iyi niyetle yaklaşp teveccüh etse, o taş kendisine mutlaka fayda verir (iyi niyetle bir taşla yönelmek bile, insana nice feyiz ve bereketler getirir)."73 (587).

Ve daha bunlara benzer pekçok yalan ve uydurma, Sevgili Peygamberimize yakıştırılıp iftira edilmiştir! Bunlar, İslâm dîni ile kesin olarak çelişmektedir. Yüzde yüz bâtil olan, müslüman ile kesin olarak çelişen bir söz, hiç İslâm Peygamberi'nin sözü olabilir mi? Apaçık mezara ve taşla teveccühde bulunmayı emreden bir söz, kesin olarak şirkin yolunu göstermiyor mu? Nitekim bu sözleri de aslında uydurup İslâm efkâr-i umûmiyesine "hadîs" kisvesinde sürenler de, müşriklerden başka cehalet ve gaflet, onlara yardımcı olmuş, cehalet ve sapıklığın şiddeti ve kuvveti nisbetinde bu uydurmalar revaç bulmuştur. Halbuki;

Yüce Allah, Resulü Muhammed Mustafâ'yı, taşlara karşı iyi niyet gösterip teveccüh edenleri öldürüp bertaraf etmek için göndermiştir. Ve O ahir zaman peygamberi, her vesile ile ümmetini

73 Bu sözlerin yalan ve uydurma olduğu hakkında, ayrıca bakınız:

a- Mecmuatü'r-Rasail Ve'l-Mesali, Şeyhülislam İbni Teymiye: 1/23.

b- İslâm'da Kabir Ziyaret (İmam Birgivi, Ter. A. Şahin), 61-62. (Bedir Y. İst. 1965.)

c- Şeyh Bedreddin Simavenî (B.N.Kaygusuz), 103. İzmir, 1957.

d- İslâm Hidayeti ve Kelime-i Tevhid, ö. Temizel, 54, Sönmez Y. İst.1969.

kabir fitnesinden sakındırıp korumuştur. Nitekim bunu, daha önce geniş bir şekilde anlatmış bulunuyoruz.

Kabirlerin Tapınak Haline Getirilmelerinin Üçüncü Sebebi:

Üçüncü sebep olarak da, bazı yalandan hikâyeleri gösterebiliriz. Şöyleki: Birisinin şiddetli bir ihtiyâcı ve sıkıntısı sebebiyle falanca kabre veya türbeye gidip oradaki yatan zâta sığındığı ve dileğinin kabul olunduğu şeklinde hikâyeler, masallar anlatılır ve câhiller de derhal buna inanır. Hele kadınlar, çeşitli ihtiyâç ve sıkıntıları sebebiyle derhal oraya koşarlar, kısa zamanda orasını, kendisine sığınan, kendisinden yardım ve himmet istenilen bir ziyâretgâh hâline getirirler. Artık haberler, hikâyeler birbirini takib eyler. Falanca gidip orada dilek dilemiş de, derhal dileği yerine gelmiş! Artık orası, hizmetçisi, bekçisi, yetkilisi bulunan bir makam haline gelmiştir.

İşte dünyânın en yalancı insanları da, böyle makamların hizmetçileri arasından çıkar. Ateşe düşen kılıca sarılır kabilinden, nice ihtiyaç, dert ve dilek sahibi insanlar, akın akın oraya yönelirler. Tâ uzaklardan hayvanlar ve arabalar üzerinde oraya teveccüh ederler. Ve artık orası, her dertlinin uğrak yeridir. Ve onların nazarında orası, "Tiryâk-ı Mücerrebtar" yüzlerce, binlerce defa tecrübe edilmiş bir şifâ ve feyiz kaynağıdır. Ve sonunda, Sevgili Peygamberimiz'in şiddetle yasakladığı husus, yani: "Kabirleri mescid edinme" tapınak hâline getirme mahzuru aynen vukua gelmiş olur.

Şeytanın bundaki rolünün ne kadar büyük, hile ve tuzağının ne kadar korkunç olduğunu iyi anlayabilmek için, esas itibariyle onun davetinin ne kadar gizli olduğunu anlamak lâzımdır. Bundan dolayıdır ki o, ilk önce bir kabre veya taşâ teveccühde bulunmayı emretmez. Davetini doğrudan doğruya böyle yapmaz. Bilakis o, önce insana, duasını gidip tercihen kabir yanında yapmasını, bunun daha iyi ve faziletli olduğunu fısıldar. Yani insanın

kalbine böyle bir fikir ve mânâ atar. O kişi de eğer İslâm'ın câhili bulunanlardan birisi ise, onun bu çok sinsi vesvesesini kabul eder. Kabir başına gidip duasını tercihen orada yapmaya başlar, derken öyle bir hale gelir ki, orada duasını ederken bütün kalbi, his ve heyecan ile dolar! Öylesine büyük bir sarsıntı, büyük bir huzur ve huşu içinde dua eder ki, asla onun bu duası boşa gitmez. Hatta onun böyle büyük bir kalp huzuru ve aşkıyla yaptığı dua, kerhanede veya meyhanede yapılmış bile olsa, asla boşa gitmez. Çünkü kul bu duasını, varlığının bütün zerrelerini saran ve yakan bir aşkla yapmıştır. İşte onun bu kadar samîmi ve sıcak duası, duaların kabul edicisi bulunan Yüce Allah tarafından geri çevrilmeyip kabul buyrulur. Kabrin yanında yaptığı için değil. Kabrin bunun ile aslında hiç bir alâkası bulunmamaktadır. Fakat câhil bunu bilmez. Zâten böyle şeyleri idrâk edebilecek kadar akli ve ilmi bulunsaydı, duasını gidip kabir başında yapmazdı. Evet o bunu idrâk edemediği için, duasının kabulünü, kabirden bilir. Öyle zannedip inanır. Duaların kabul olunmasında, kabirlerin büyük bir tesiri olduğunu iddiaya başlar. Başkalarını da inandırır. Halbuki Yüce Allah, büyük bir aşk ve ıztırap hâlinde yapılan duayı geri çevirmez, isterse bu duayı yapan kul, bir kâfir veya müşrik olsun! O câhil kişi ise, hâlâ duasının kabulünü, o kabirde yatan zâtın evliyadan ve tasarruf sahiplerinden olmasına bağlar. Halbuki Yüce Allah, öbür tarafta evliyalık şöyle dursun, müslümanlık diye bir şey dahî olmadığı halde, kulunun duasını kabul buyurmaktadır. Şimdi câhil, cehaleti sebebiyle hemen itiraz geçip: Bir kâfir veya müşrikin duası nasıl kabul olunur? der. Biz buna, hemen Allah'ın kelâmı ile cevap verelim. Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: **"Hepsine, onlara da, onlara da (dünyayı isteyenlere de, âhireti isteyenlere de, mü'minlere de kâfirlere de) imdâd ve ihsan ederiz. Rabbinin imdâd ve ihsanı, isteyen hiç kimseden kesilmiş değildir."**⁷⁴

Birçokları duanın kabulü meselesinde de yanılmaktadırlar.

Zennediyorlar ki, Allah her kimin duasını kabul buyurursa, o kullundan razıdır. Halbuki durum böyle değildir. Yâni Yüce Allah, sevmediği razı olmadığı kulunun dahi duasını kabul eder. Çünkü Allah, iyinin de kötünün de, mü'minin de kâfirin de duasını kabul buyurur. Yukarıdaki âyet-i celîlede de geçtiği gibi, ona da ihsan ve imdâd eyler. Bazı kimseler vardır, dualarını yaparken haddi tecâvüz ettiği veya Allah'a ortak koştuğu halde, hattâ Allah'tan istenmesi caiz olmadığı halde ister ve istediği hâsıl olur. O da zanneder ki, yaptığı meşrudur, ameli amel-i sâlihtir. Tıpkı Allah'a yarar bir işi olmadığı halde, kişinin dünyevi mal ve zenginliklere gark olduğu gibi. O zavallı ise bütün bunları, Yüce Allah'ın kendisi için hayır murâd ettiğine yorar, yanılır ve aldanır. İşte şu âyet-i celîle de bunu ifade etmektedir: **"Kendilerine yapılan uyarıları unuttunca, üzerlerine her şeyin kapılarını açtık! Kendilerine verilenle sevince daldıkları sırada da, ansızın onları yakaladık. Birdenbire bütün umutlarını yitirdiler."**⁷⁵

Dualar aslında iki kısımdır: Yâ dua-i ibâdet olur, ya da dua-i mes'ele yani; sual olur. Dua, eğer dua-i ibadet olursa, hem Allah'ın rızasını kazandırır, hem de kula sevap ve mükafat kazandırır. Tıpkı diğer ibadetler gibi. Eğer dua, dua-i mesele olursa, bu sırf kulun bir isteği ve dileği demektir, istediği ve dilediği şey kendisine verilmesiyle, bu nevî dua da kabul edilmiş olur. Fakat kendisine verilen şey, haddi zâtında kendisi için zararlı olabilir. Yâ âhirette ceza görecektir şekilde olur, ya da kazandığı sevap ve mertebelerinden kaybedecek mâhiyette olur. Öyle da olsa, böylede olsa, kendisi için zararlı olmuştur. Dileği yerine gelmiştir ve fakat aynı zamanda günah kazanmış bulunur. Fakat şeytan o kadar sinsi ve gizli hareket ve davette bulunur ki, bütün vesvese gücünü, kabirler yanında dua etmenin meşru ve çok güzel bir şey olduğu üzerinde teksif eder. Var gücüyle bunu böyle gösterir ve kabul ettirmeye çalışır. Artık adamcağız değil evinde veya herhangi bir

verde, Allah'ın evleri bulunan mescidlerde bile dua yapmaz olur. Yapsa da âdet kabilinden yapar ve onu dua yerine bile koymaz. Kabir yanında dua etmeyi, artık seher vaktinde dua etmekten bile afdal sayar.

İşte şeytan bir insanı bu hâle getirdi mi, bundan sonra da onu; bizzat kabirde yatana dua etmeye sevkeder. Bütün şeytanî güç ve maharetini kullanarak kula bunu kabul ettirmeye çalışır ve kabul ettirir. Artık o kul, doğrudan doğruya kabrinde yatanın kendisinden istemeye başlar. Derken şeytan onu, bir derece daha ileri iterek, onunla Allah'a kasem vermeye kadar sürükler. Artık bu durumdaki bir kul; Allah ile kasem edeceğine, Allah ile kasem vereceğine, o fani ile Allah'a karşı kasem vermekte bir mahzur görmez olur. Bu ise şeytanın kulu sürüklemek istediği en son merhaledir. Yâni bunun vebali öncekilerden daha büyüktür. Çünkü yüceler yücesi Allah, herhangi bir faninin adı veya zâtı ile kendisine kasem verilmekten çok yücedir. Keza herhangi bir kulun adı veya zâtı ile kendisinden istemekde, O'nun sâninin yüceliğine uygun değildir.⁷⁶

Allah'a karşı kasem vermek ve herhangi bir kulun adı veya zâtı ile kendisinden istemek, Allah'ın ulûhiyet şânına yakışmayan şeyler olup İslâm imamları bunu red ve inkâr etmiştir. Bunun isbâtı sadedinde bazı misaller verelim:

Hanefî mezhebi imamlarından: İmam Ebu'l-Hasen el-Kudûrî, Kitâb-ı Kerh-i üzerine yazdığı şerhte aynen şöyle der: Bîşr bin Velîd dedi ki: Ben, imam Ebu Yusuf un şöyle dediğini işittim: İmamımız Ebu Hanîfe şöyle buyurdu: "Herhangi bir kimsenin, Allah'a Allah'tan başkası ile dua etmesi lâıyk değildir! Ben, bir

76 Burada müellifin ve diğer ehl-i sünnet imamlarının red ve iptal ettikleri; bazı bidatçilerin iddia ettikleri gibi, iksâm Alellâh değil, iksâm Bihî Alellah'tır. Bu merdud olan şekline pekçok misal vardır. Mesela derler ki: "Aksemtü aleyke eyyühes-seyyid el-Kendiyâs ecibnî... = Ey Seyyid Kendiyâs, ben senin üzerine kasem ettim (seninle Allah'a kasem verdim), bana yardım et!" işte bu, batıl ve şirkir. (Bakınız, Hazînetü'l-Esrar, 153, Mısır, 1321) (M.)

kimsenin dua ederken: "Ey Allah'ım, ben senden, senin yüce arşının izzet mak'adı hürmetine diliyorum!" demesini veya: "Ey Rabbim, ben senden falan kulun hürmetine, demesini veya, Allah'ım, ben senden enbiya ve rasullerin hürmetine, Beyt-i Haram (Kâbe) hürmetine" diye söylemesini kerih görürüm.

İmâm-ı Kudûri, bunu böyle naklettikten sonra şu açıklamayı da verir: "Evet, Allah'a Allah'tan başkası sebebiyle duada bulunmak (falan kulunun hakkı için, hurmetiçün demek), imamlarımızın mezhebine göre münkerdir. Çünkü hiçbir kulun Allah üzerinde hakkı yoktur ki, böyle söylenilmesine sebep teşkil etsin. Ancak, Allah'ın kulları üzerinde hakkı vardır. Fakat İmâm-ı Âzam'ın: "Allah'ım, Senin yüce arşının izzet mak'adı hürmetine" demeyi dahî kerih görmesine imam Ebu Yusuf katılmamıştır. Bu husustaki bir rivayete dayanarak o buna ruhsat vermiştir. Bu rivayete göre, Peygamberimiz, duası esnasında bu tâbiri kullanmıştır. Bu durumda, "Arşın izzet mak'adı hürmetine" tâbiri ile Allah'ın kudreti ile tevessül edilmiş olur. Yâni Allah'a, yine Allah'ın sıfatlarından biri ile tevessül ederek duada bulunulmuş olur."⁷⁷

İbni Beldecî'nin El-Muhtâr Şerhi'nde verdiği bilgi de aynen şöyledir: "Allah'a, Allah'tan başkası ile dua etmek, meselâ: "Ey Allah'ım, ben senden falan kulun hürmetine veya meleklerin hürmetine, enbiyanın hürmetine isterim" gibi tâbirler ile duada bulunmak mekruhtur. Çünkü herhangi bir mahlukun, halik üzerinde bir hakkı olamaz!"

İmâm Ebu Hanife'nin ve onun mezhebindeki diğer imamların, bir meseleyle ilgili olarak, "Ben bunu kerih görürüm" demelerinin mânâsı; İmâm Muhammed'e göre, bunun haramlığının ifadesidir. Bizzat İmâm Âzam ile Ebu Yusuf a göre, bunun haramlığının ifadesidir. Haram olma tarafı, daha galiptir.

77 İmâm Kudûrî'nin Hanefî Fıkhi'na dair yazdığı Muhtasar-ı Kudûrî adlı eseri, 18-47'de Delhi'de, 1870'de Lahor'da, 1880'de Kazan'da, 1909'da Bombay'da, 1310'da, İstanbul'da ve diğer değişik tarihlerde başka yerlerde basılmıştır. Kitabü'l-Cihad'ı, Kitab Fî'n-Nikah adlı eserleri de çeşitli baskılar yapmıştır. *

Ebu Muhammed bin Abdüsselâm'ın bir fetvası da şöyledir: "Mahlukat'tan herhangi birinin adı ile yüce Allah'a karşı istekte bulunmak, caiz değildir. Bu başkası, ister peygamberlerden biri olsun, isterse bir başkası, caiz olmamakta aynıdır." Evet İbni Abdisselâm'ın fetvası böyledir. Fakat o, bu hususta Peygamberimiz'in bir istisna teşkil edip etmediğinde tevakkuf etmiştir, ilgili rivayetin sıhhat durumunu bilemediği için, bir şey söylemekten çekinmiştir.⁷⁸

Şeytan bu hususta bir insanı kandırıp ona, kabirde yatan falanca ile Allah'a kasem, vermek veya o kimsenin adı ile tevesülde bulunmak suretiyle yapılan duanın çok mübarek ve müstecâb olduğunu kabul ettirdikten sonradır ki, onu bu noktadan alıp daha ilerisine götürmeye çalışır. Yani ona, bu sefer de, doğrudan doğruya kabirdekine hitâb ederek dileğini bizzat ondan dilemesini kabul ettirmeye çalışır. Bunun vesvesesini onun kalbine sokar. Derken o da bunu kabul eder. Daha sonra da, o kabri büsbütün putlaştırma merhalesine geçilmiş olur. Artık bu safhada o kimse, yalnız o kabre kandil yakmak, üzerine rengârenk elbiseler örtmekle kalmaz, ona adaklar adayıp kurbanlar sunar. Orada onun adına yeminler eder, ona secde bulunur. Onu, etrafını dolaşmak suretiyle tavaf eyler, ona yüz-göz sürerek teberrükte bulunur. Tâ uzak yerlerden oraya özel seferler düzenler. Artık o, orasını bir tapınak hâline getirmiştir. Orası onun artık mescidi, mabedi olmuştur. Orayı bayram yeri de edinmiştir. Oraya o kadar bağlıdır ki, şimdi başka insanları da kendisi gibi yapmak için, telkin ve davette bulunma devresindedir. Bunun için, önüne ge-

78 Bu hususta, çeşitli ihtimallerden birini esas alıp ona göre tevcihte bulunanlar olmuştur. Fakat Reddül-Muhtar müellifi İbni Abidin'in açıklaması şöyledir: "Bir tabirin, sırf caiz olmayan bir şeyi düşündürüyor olması, yasaklanması için yeter sebep teşkil eder. Bunun için bizim imamlarımız, ittifakla ve mutlak olarak bu tabiri yasaklamışlardır. Üstelik bu tabirde, Allah'a Allah'tan başkası ile kasem vermek de vardır. Bu da ayrı bir yasaklama sebebidir." (Reddül-Muhtar, 5/350. Amire, tarihsiz). (M).

leni buna davet eder durur. Artık onun ve onun gibilerin indinde, dünyânın ve âhiretin bütün saadet ve iyilikleri bu yoldadır. Böyle olmaktadır.

Şeyhimiz (r.a), bu hususla ilgili bir nasihatında şöyle demiştir: "Kabirler yanında irtikâb olunan bu bid'atler, birkaç mertebeye ayrılır. Fakat bu mertebelerin İslâm şeriatine en uzak olanı: "Kişinin bizzat kabirdekinin kendisinden dilekte bulunması, ona sığınması"dır. Nitekim esefle belirtelim ki, kabir ziyareti diye gidenlerin pekçoğu, bunu irtikâb etmektedirler. Ve yüzlerce binlerce esef olunur ki, bunlar bu suretle bir nevî puta tapmış olurlar! Ve bazan şeytan, o kabrin adıyla anıldığı zât suretinde kendilerine görülür, kendileriyle konuşur, bu hususta kendilerine telkinde bulunur ve itimâd kazanmak için de bazı gaybi haberler verir. Onlar da buna inanıp aldanırlar.⁷⁹ Bu, vaktiyle putatapıcı müşriklerde de çok görülmüştür.

Kabirlere secde etmek de, keza bu mertebeye dahil olup, İslâm'a en uzak bulunan fitne ve bid'atlerdendir. Bazı bid'at ehli buna üstelik, "Secde-i Mukaddes"der, buradaki fâninin adıyla yaptığı yemine de, "Yemîn-i Ekber", "İsmi Âzam Yemini" gibi isimler verir. Ve fakat İslâm'dan ne kadar uzaklaştığının hiç farkında değildir. Zaten böylelerinin nazarında, İslâm bir mesele-gaye olmaktan da çok uzaklaşmıştır. Bazıları, kabirlerin öpülmesini, onlara dokunup, el-göz sürülmesini hafife alıp küçük görmek isterler. Ben ise bunu, yine İslâm'dan uzak olan bid'atlar arasında görmekte ve saymaktayım.

İkinci Mertebe: Allah'a kabirdekinin adı ile teberrük ve tevessül ederek duada bulunmasıdır. Müteahhırinden (son asırların müslümanlarından) pekçokları bunu caiz sayar ve yapar. Halbuki bu, müslümanların ittifakı ile bid'attir.

Üçüncü Mertebe: Bu, bizzat onun kendisini istemesidir.

79 Koskoca Timur'un, önüne düşen elli adet şeytana aldanıp, onları manevî zatlar zannettiği gibi ki, bunu daha önce görmüş bulunuyoruz. (M)

Dördüncü Mertebe: Kabirde yapılan duanın, mutlaka kabul edileceğine inanıp duasını tercihen orada yapması, orada yapılan duanın, mescidde yapılan duadan efdal olduğunu düşünmesidir. Bu sebeble kabri ziyarete gider, kabir yanında namaz kılar, orada dua edip istekde bulunur. İşte bu dahi, müslümanların ittifakı ile haram, bid'at ve münker olan bir iştir. Din imamları arasında bu hususta herhangi bir ihtilâf bulunduğu, bizce malum değildir. Evet sonrakilerin pekçoğu böyle yapmakta, hatta bunlar: "Falan zâtın kabri, tiryâk-ı mücerrebtir!" diyerek bu fitnenin içinde yaşamaktadırlar. Bir de bir hikâye anlatırlar bu hikâyeye göre: Güya İmam Şafîî hazretleri: "Ben dua etmek istediğim zaman, gidip tercihen Ebu Hanife'nin kabri yanında yaparım!" demiş. Bu hikaye tamamen yalandır. Yalan ve bâtil olduğu da apaçıktır! Fakat ne yazık ki, bazıları bu gibi yalanlardan bile meded ummaktadırlar.

Tevhid Ehli Müslümanların Kabir Ziyareti ile Şirk ve Bid'at Ehlinin Kabir Ziyaretleri:

Bu maddede biz, tevhîd ehli olan müslümanların kabir ziyareti ile, şirk ve Bid'at ehlinin kabir ziyaretlerini, belli başlı özelliklerini açıklamak suretiyle ele almak istiyoruz. Şimdi önce tevhid ehlinin kabir ziyaretini ele alalım:

Allah'ın mutlak birliğine inanan, bu inançlarında samîmi ve şuurlu bulunan müslümanların kabir ziyaretinden maksatları, umdukları ve hâsıl olmasını istedikleri şeyler, şu üç husustur:

Birincisi: Ölümü daha iyi hatırlayıp, âhiret hazırlığını iyi yapmak, kalbini yumuşatıp ibret almak. Zâten Sevgili Peygamberimizin kabir ziyareti ile ilgili hadisleri de bunu göstermektedir. Daha önce de gördüğümüz gibi, o hadislerinde şöyle buyurmuştur: "Kabirleri ziyaret ediniz, çünkü bu size âhireti hatırlatır."

İkincisi: Kabirdeki müslümana iyilikte bulunmaktır. Onu büsbütün unutmamak, yalnız bırakmamak için, kabir ziyareti buna güzel bir vesîle teşkil eder. Nitekim insan sevdiği ve hâ-

len yaşamakta bulunan birisine de böyle davranır. Arasıra onu ziyaret eder. Yaşayan kimse, dostunun ve kendisini seven birinin ziyareti sebebiyle nasıl sevinirse, kabirdeki de ziyaret edilmesi sebebiyle böyle sevinir. Üstelik onun kabrinde yapayalnız bırakılmış olması, bu ziyaretin lüzumunu ve sevindiriciliğini daha da artırmış olur. Müslüman bir kişi, bir din kardeşinin kabrine gider, onu müslümanca ziyaret eder, ona; dua, sadaka gibi bir şey hediye ederse şüphesiz bundan çok sevinir. Sürura gark olur. İşte bunun içindir ki Sevgili Peygamberimiz, kabirleri ziyaret edenlere; önce selâm vermelerini ve bu suretle onlara selâmet ve esenlik duasında bulunmalarını, daha sonra da onlar için dua ve istiğfar etmelerini, onlara acıyıp af ve afiyet istemelerini emir ve meşru buyurmuştur. Yani yalnız bunları meşru buyurmuştur. Yoksa ve hâşâ onlara dua etmeyi, dilekte bulunmayı, onların adı ile teberük ederek dua edilmesini veya o sırada orada namaz kılınmasını asla meşru kılmış değildir. Bunların hiç birisi, Hz. Peygamber'in kabir ziyareti hakkında emir buyurduğu, meşru kıldığı şeylerden değildir.

Üçüncüsü: Kabir ziyaretinde bulunan kimsenin, kendisi için sevap ve iyilik kazanmasıdır. Çünkü usulünce ve sünnet vechiyle kabir ziyaretinde bulunan bir kimse, bununla sevap kazanmayı niyet etmese bile sevap kazanmış olur. Çünkü kabir ziyareti de bir ameldir ve o, bu ameli sünnete uygun olarak yapmıştır. Sünnet'e uygun olarak yapılan her amel gibi, kabir ziyareti dahi onun için hayırlı ve sevaplı olmuştur. İşte bu müslümanlar da sünnet hududu içinde kalmak şartıyla, hem kendisi için, hem de ziyaretinde bulunduğu müslüman için faydalı olmuştur. İşte bunlar, tevhid ehli olan müslümanların, kabir ziyareti dediğimiz amel ile güttükleri maksatlardır. Meşru kılınmış murâd ve niyetlerdir.

Bid'at ve Şirk Ehlinin Ziyaretine Geline:

Bu, dînin izin vermediği batıl bir ziyaret şeklidir. Onların bu husustaki zihniyet ve felsefeleri şöyledir: Onlar derler ki: "Kabrine, ruhuna tazim edilen büyük bir zât; Allah'ın yanında yakınlığı

ve özelliği olan bir kimsedir. Allah'tan feyiz ve lütuflar, onun ruhuna dâima gelir durur. Onun ruhu, ilâhî füyûzât ve eltâfın bir hazinesidir. Onu ziyarete gelen kimse, bu zâta hakkıyla teveccüh edip ruhunu onun ruhu ile ilgilendirirse, o zâtın ruhundaki ilâhî füyûzât bu ziyaretçinin ruhuna akar. İşte bu suretle o muhterem zât, Allah'ın feyiz ve ilhamlarının bu ziyaretçinin ruhuna böylece akması için bir sebep ve vâsıta olur. Tıpkı ışığın aynadan veya şeffaf ve saf bir sudan, onun karşısındaki varlığa aksettiği gibi. İşte bunun için ziyaretin tamamı ve en mükemmel şekli, ziyaretçinin kalp ve ruhunun bütün kuvvetiyle kendisini ona vermesi ve bağlanmasıdır. O derece ki, ziyaretçinin nazarında ve kalbinde, ziyaretinde bulunduğu zattan başka bir varlık kalmamalıdır. Kalbini ve himmetini ne kadar o mübarek zâtın ruhu üzerinde toplarsa, feyiz ve istifâdesi de ancak o nisbette olacaktır."

Bunun böyle olması lâzım geldiğini, kendi eserlerinde gerek İbni Sina, Fârâbî gibi felsefeciler gerekse daha başkaları yazıp anlatmışlardır.⁸⁰ Ve eski çağlardan beri, yıldızlara tapanların söyleyip ileri sürdükleri anlayış ve zihniyet de, hep bu merkezdedir. Bunlar demişlerdir ki: "Nefs-i natıka, yüksek ruhlarla ilgilenip temasa geçtiği zaman, bu yüksek ruhlardan kendisine feyiz ve nurlar gelir."

İşte böyle bir zihniyet ve inanışla, yıldızlar adına heykeller dikilip onlara ibâdet edildi. Yıldızlardaki yüksek ruhlar için özel dualar düzenlendi, merasimler yapıldı. Ve yıldızlardaki ruhlar adına mücessem putlar yapıp onlara tapıldı. Kabirleri tapınak edinen-

80 İbni Kemal merhum, kabir ziyaretinin hikmetini ve meşruiyet sebebini, aynen bu felsefecilerin dedikleri gibi açıkladıktan sonra, İmam Fahrüddin er-Razi'nin el-Metalibü'l-Âliye adlı kitabında şöyle dediğini nakleder: "Ben işittim ki, meşhur Yunan Feylesofu Aristo'nun talebeleri, üzerinde çalıştıkları derslerinden bir konuyu çözemedikleri zaman, üstadları Aristo'nun kabrine giderek, bu dersi orada müzakereye koyulurlarmış. Ve neticede müşkilleri- nin hallolduğunu, konuya ait kapalılığın geçtiğini, manifet ve fethetme mazhar olduklarını görürlermiş." (Bakınız, Rasâil-i İbni Kemal, 1/63. İkdâm Matbaası, 1316. (M).

lerin bu duruma düşmelerinin sırrı da aynen budur. Sevgili Peygamberimiz ise bunu ve buna götüren bütün sebep ve vâsitaları red ve ibtâl etmiştir. Bu sebeple müşrikler O'na karşı çıkmış, O'nun yolunu kabul etmemiş, O'nunla çelişip durmuşlardır. Hz. Peygamber, bir yöne ve gayeye doğru giderken, onlar bir başka yöne doğru yol almışlardır.

ŞEFAAT MESELESİ:

Doğrudan doğruya şirk yolunu tutan veya irtikâb ettikleri bid'at ve fitneler sebebiyle sonunda şirkte karar kılan kimseler, "Meşru ve izin verilmiş bir şekildeki" kabir ziyaretini bu hâle getirmekte aldandıkları ve ileri sürdükleri bir mesele de "**şefa**at meselesi"dir. Bunun için burada, şefaat meselesini de ele almak istiyoruz.

Onlar, kendi zihniyetlerine göre, şefaat meselesinde de şöyle demektedirler: "Kul bütün himmeti ve ruhu ile Allah'a yakınlık kazanmış bir zatın ruhuna yöneldiği zaman, kendi ruhu ile o velî zâtın ruhu arasında bir ittisal (birleşme) meydana gelir ve o zât, o kulun kendisi ile Allah arasında bir vâsita, bir şefaatçidir. Dolayısıyla Allah'tan alacağını o zâttan almış olur."

İşte onların bu konudaki iddiaları da bu merkezdedir. Onlar bunu, pâdişâhın sarayında bulunan ve tamamen onun sevgisini, yakınlığını, itimâdını kazanmış bulunan ve pâdişâhın hizmetçisine benzetirler. Kul ile Allah arasında vâsita ve şefaatçi olmayı, bir kimsenin kendisi ile pâdişâh arasındaki şefaatçiliğin aynısı zanne

derler. Yüce yaratıcının lütuf ve ihsanına nail olmayı, bir mahlûk ve fâni olan padişahın yardım ve ilgisine kıyâs ederek şirke düşerler. Bilmezler ki, bütün şirk yollarının kapısı, böylesine yapılan bâtil bir zandan ibarettir. Evet bilmezler ki, bütün putatapıcılar, yaratılmışların hâl ve şartlarını, Yaradan'ın lütuf ve ihsanına nail olmakta bir ölçü olarak kullandıkları ve peygamberlerin bu husustaki ikâz ve irşadlarına kulak vermedikleri için şirk vadilerine yuvarlanmışlardır. Halbuki Yüce Allah; bütün peygamberlerini

ve son peygamber olan Hz. Muhammedi (s.a.v.) bu batıl kıyaslamaları bıraktırmak için göndermiş, eğer, onlar bunda ısrar ederlerse kendileriyle savaşılmalarına izin vermiştir. Peygamber (s.a.v.) ve O'na inzal buyurulan Kur'an-ı Azîmüştân, aynı zamanda onların ebedî cehennem azabı ile azâb göreceklerini de îlan ve tebliğ buyurmuştur. Önceki bütün kitaplar ve peygamberler de bunu böylece tebliğ ve tatbik etmiştir.

Bugün bütün aslî şekliyle mahfuz olarak elimizde bulunan yüce kitabımız Kur'ân; başından sonuna kadar bütün âyetleri ve sûreleri ile, tevhidi tanımayıp şirk yoluna sapan ve bu yoldan dönmeyip ısrarda bulunan müşriklerin bu kıyaslamalarını, bütün bu şirk yollarını red ve iptal etmektedir! Çünkü Kur'ân'ın tamamı; tevhidin hakikati, hukuk ve adabının tatbîki ile ilgili bulunmaktadır. Şirk de bütün yolları ve neveleri ile tevhidin zıddı ve ihlâli olduğu için, onunla ilgili bulunan âyetler dahî, tevhîd konusunu teşkil eder. İşte, meşru kabir ziyaretini ve Şefaât meselesini tahrîf ederek kullananlara ait âyetler de vardır, bizim Kitâbımız'da! Nitekim bir âyet-i celîlenin mealî şöyledir:

"Yoksa onlar, Allah'tan başka şefaâtçiler mi edindiler? De ki: "Onlar, hiç bir şeye güçleri yetmeyen, düşünmeyen şeyler olsa da mı?" De ki: "Bütün şefaât Allah'ındır. Göklerin ve yerin mülkü tamamen O'nundur. Sonra hepiniz O'nun huzuruna getirileceksiniz!"⁸¹

İşte Kur'ân açıkça bildiriyor ki: Şefaatin tamamı; göklerin ve yerin mülkünün sahibine aittir. Yerlerin ve göklerin sahibi ise, sadece ve sadece yüce Allah'tır! Allah, her bakımdan ve mutlak olarak bir'dir! O'nun, hiç bir bakımdan, hiç bir ortağı, eşi, benzeri, yardımcısı bulunmamaktadır! O, kuluna şefaât ettiği, şefaât izni verdiği zaman, bunu; şefaatine izin verdiği kuluna, onun yardım ve hizmetine ihtiyacı olduğu için değil, şefaât dileğinde bulunan kuluna merhamet ettiği içindir. O'nun irâdesi de mutlaktır. Dile-

81 Kur'an-ı Kerim, Zümer Suresi: 43-45.

diği kuluna acır ve şefaati edilmesi için izin verir. Dilemezse o kuluna acımaz ve şefaati izni vermez! O'nun iradesi ve hükmü üzerinde tasarruf edebilecek hiç bir varlık düşünülemez! Ve asla O'nun şefaati etmesi, şefaati için izin vermesi, zavallı bir kul olan ve maiyyetindeki kulların hizmetine ve itimâdına muhtaç bulunan bir kralın şefaati izni vermesine, yardımında bulunması için aracının aracılığı kabul etmesine benzemez, benzetilemez!

Çünkü bir kral, bâzan aracının aracılığı, yakınlarından birinin şefaati kabul etmek zorunda kalır. Aksi halde o yakın adamının yardımını, samimiyet ve itimat çerçevesi içinde devamına ihtiyâç duyduğu hizmetini kaybedebilir! Ve hatta durum iyice tersine gidecek olursa, sarayın bu yardımcıları birleşip anlaşarak kralı tahtından indirebilirler! Krallık iktidarından uzaklaştırabilirler. Böylelesine ihtiyaçlar içinde bulunan bir fâninin (kralın) yanında, yardımcı ve aracı olanların şefaatiçiliği, Yüce Allah'ın olan ve dâimi O' nun iznine bağlı bulunan şefaate kıyas edilebilir mi? Edilirse bâtıl olmaz mı?

Fakat, bâtılı haktan, hakkı bâtıldan ayırabilme basiretinden uzak olanlar, böyle bir kıyasla yola çıktıkları için, ilâhî ve Muhammedi şefaati de yanlış anlayıp yanlış tatbik etmişler, bunu da kendi bid'at ve şirklerine âlet etmişlerdir. Şimdi biz sırası gelmişken şefaatin hem İslâmi ve hakîki manasını hem de Allah'a ortak koşma şeklinde tecelli eden kısmını izah edelim:

Yukarıda geçen ilgili âyette gayet açık olarak haber verildiği gibi, şefaatin tamâmı Allah'ındır. Yâni Allah'tan başka şefaatiçi yoktur. Çünkü yüce Allah, bunun böyle olduğunu haber vermektedir. Demekki şefaati, mutlak olarak hiçbir kula verilmiş değildir. Şefaati ancak Allah'a ait olduğuna göre;

1- Önce Yüce Allah'ın şefaati irâde buyurması lazımdır.

2- Rızî olduğu, sevdiği bir kuluna şefaati için izin vermesi lazımdır.

3- Hakkında şefa'at edilecek kula Yüce Allah'ın acıması, ondan dahî razı olması lazımdır.

Şefa'at; ancak Allah'a ait olduğuna ve bir kulun şefa'atçı olabilmesi için böyle şartlar bulunduğuna göre, işte bu şartlar dahilinde şefa'atçı olan bir kul; ehl-i şirkin anladığı ve ileri sürdüğü gibi, "Mutlak Şefa'atçı" olamaz! Bir kralın veya herhangi bir mahlukun yanında yapılan şefa'at de, asla tamâmı Allah'ın olan mâ-nevi şefa'ate kıyas olunamaz! Aradaki fark, gayet açık ve bellidir. Bid'at ve şirk ehlinin anladığı manâdaki bir şefa'ati, İslâm red ve iptal etmiştir. Bu hususta pekçok âyetler vardır, işte bazılarının mealleri:

"Ve sakının o günden ki, kimse kimseden yana bir şey ödeyemez! Kimseden fidye kabul edilmez, hiç kimseye şefa'at fayda vermez! Herhangi bir taraftan yardım da görmezler!"⁸²

"Ey Mü'minler! Ne alışverişin, ne bir dostluğun, ne de şefa'atin olmadığı gün gelmezden önce, size verdiği-miz rızık ve imkanlardan Allah için harcayınız! Biliniz ki, kâfirler zâlimlerin tâ kendileridirler."⁸³

"Allah'ın huzuruna toplanacaklarına inanıp bu durumdan korkan kullarımı onunla uyar ki, kendileri için Allah'tan başka ne bir dost vardır ne de bir şefa'atçı! Onları böyle uyar ki, belki korunurlar."⁸⁴

İşte yüce Allah bu âyetleriyle haber veriyor ki, O'nun kulları için O'ndan başka bir şefa'atçı yoktur! Her şeye kadir ve mutlak şefâ'atçi yüce Allah, ne zaman kuluna acır, kulundan razı olursa, bu kuluna şefa'at için ayrıca izinde verirse, işte o zaman, bu şartlar ve kayıtlara bağlı olarak şefa'at gerçekleşir. Yoksa, şefa'at dahî

82 Kur'an-ı Kerim, Bakara Suresi: 123.

83 Kur'an-ı Kerim, Bakara Suresi: 254.

84 Kur'an-ı Kerim, En'am Suresi: 51.

yoktur! Kur'an-ı Azîmüşşan ve Hikmetbeyân'ın beyan buyurduğu da budur! Ve bu şartları açıkça bildiren, başka âyetlerde bulunmaktadır. Bunlardan bâzılarını da burada zikretmiş olalım:

"Sizin Rabbiniz O Allah'tır ki O'nun izni olmadan hiç kimse şefa'at edemez! İşte Rabbiniz Allah budur. O'na kulluk ediniz, siz hiç düşünmüyor musunuz?"⁸⁵

"Allah ki O'ndan başka ilah yoktur! Daima diri olan, yarattıklarını koruyup yönetendir. Kendisini ne bir uyuklama, ne de uyku tutmaz. Göklerde ve yerde olanların hepsi O'nundur. O'nun izni olmadan, O'nun huzurunda kim şefa'at edebilir?"⁸⁶

İşte İslâm'ın, onun peygamberinin ve kitabının ispat ettiği, meşruluğunu kabul eylediği şefa'at budur! Bu ise asla, şefa'atçı ve vasıta adı altında Allah'a bir ortak tanımak değildir, İslâm, hiç bir şekilde Allah'a eş veya ortak tanımaz! Tanıyanları da tanımaz, onlarla cihâd ve harb eder! Onları ve onların bütün şirk yollarını bertaraf etmek için bütün tebliğleri yapar, tedbirleri de alır.

İslam'a göre, ilâhi huzurda şefa'at eden kimse, kendisinin şefa'at etmesine izin verilmiş, kendisinden tevhidî ve onun hukukana riâyeti sebebiyle razı olunmuş bir kuldur. Şefa'ate memur ve me'zun kılınmış bir "Abd-i Me'mûr"dur. Kendisine haydi kulum, Ben senden razıyım, falan kulum için şefa'atine izin verdim!" buyurulan bir buyruk adamıdır. Yâni o dahi, ilâhî irâde ve fermanın kulu ve kurbanı olur. Yoksa dilediğine şefa'at edebilen, dilediğini kurtaran bir kurtarıcı değildir. Bütün bu şefa'atçı kulların efendisi =seyyid-i süfea olan Peygamberimizin (s.a.v) kıyamet günü şefa'atine mazhar olacak kimseler de, ancak Tevhîd ehli olanlardır.

Kayıtsız şartsız Allah'ı birleyen, Tevhîd ve imanlarına asla şirk karıştırmamış bulunanlardan başkası, yarın O'nun şefa'atine ere-

85 Kur'an-ı Kerim, Yunus Suresi: 3.

86 Kur'an-ı Kerim, Bakara Suresi: 255.

meyecek ilâhi affa mazhar olamayacaktır. Allah'ın kendilerinden razı olduğu ve kendileri hakkında şefaatte bulunmasına izin vereceği kullar da, ancak ve ancak Tevhîd ehli olan kimselerdir! Şirk ehli, asla kimselerin şefaatine nail olamayacaklardır! Çünkü Yüce Allah, onlardan ve onların şirkinden, küfründen asla razı değildir. Nitekim bir âyet-i celilesinin mealı de şöyledir:

"Allah, onların ne yapıp ne ettiklerini (her şeyi) bilir! Onlar (melekler ve peygamberler), Allah'ın razı olduğu kullarından başkası için şfaat edemezler! Ve onlar O'nun korkusundan titreyen kullardır."⁸⁷

İşte bir âyetinde de Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: **"O gün, Rahmân'ın izin verip sözünden razı olduğu kimse-den başkasının şfaati fayda vermez."**⁸⁸

İşte bu âyetler dahi şfaatin hakikatini ve şartlarını haber veriyor! Bu şartların kullar bakımından en mühimi ise; kendisi hakkında şfaat edilecek olan kulun, Allah'ın kendisinden razı olduğu bir kul olması şartıdır! Şirk ehlinin ise, Allah'ın kendilerinden razı olmadığı kimseler bulundukları kesindir! O halde onlar için asla şfaat olmayacaktır. Bunun sırrına gelince:

İyi bilelim ve asla unutmayalım ki, şfaatin tamamının Allah'a ait olması, emrin tamâmının hep Allah'a ait olmasındadır! Çünkü Allah, Kâdir-i Mutlak'tır, her bakımdan da eşsiz ve ortak-sızdır. Mutlak bir ve yegâne Hâkimdir. Kullarının en faziletli ve en keremlileri bulunan peygamberler ve melekler dahî, sırf kuldur ve hepsi emir kullarıdır. Hiç biri, O'nun huzurunda kendiliklerinden bir söze ve işe kadir olamazlar, O'nun iradesine ve emrine karşı duramazlar.

O izin vermedikçe birşey yapamazlar. Özellikle âhiret gününde, kendi nefislerine ve işlerine bile mâlik olamazlar. Oradaki

87 Kur'an-ı Kerim, Enbiya Suresi: 28.

88 Kur'an-ı Kerim, Tâhâ Suresi: 109.

bütün işleri ve halleri, büsbütün O'nun iznine ve emrine bağlı olarak cereyan eder. Hakikatin bu merkezde olduğunu bilmeyen veya bilseler bile kabule yanaşmayan müşrikler ise, vâsita ve şefaathçi edindikleri varlıkları, adeta Allah'ın ortağı sanırlar. Sanki onlar, mutlak kurtarıcılar imiş gibi, onlara bağlanır, Allah'la kendileri arasında onları vâsita edinirler. Derken bütün nazarlarını, kalbi teveccüh ve himmetlerini bu vâsitalara çevirirler. Peki onların Allah'ın rızasını kazandıklarını, Allah'ın onlar için şefaath izni vereceğini nereden biliyorlar?

Elbette ki bu hususta kendilerinin herhangi bir ilmi bulunmamaktadır. Dünyâdaki kralların, din veya dünya büyüklerini kendi aralarında cereyan eden yardımlaşma ve şefaathlere bakarak Allah'tan beklenen şefaath hakkında hüküm vermek ise, çok büyük bir cehaletin ve gafletin ifadesidir. Kul ile, kulların Yaratıcısı arasındaki işleri; kullar arasındaki işlere benzetmektir! Böyle batıl bir kıyâs ve benzetme iledir ki, putlaştırılmıştır. Bâzı Hristiyanlar'ın: "Ey biricik Rabbimiz Mesih İsa" diyerek İsa'ya dua ettikleri ve tapındıkları gibi, evliyadan bazılarıda bu şekilde putlaştırılmış, mutlak şefâathçi ve kurtarıcı edinilmiştir. Bir velînin türbesi olarak bilinen bir yere gidip de: "Dahîlek yâ Seyyid Ahmed Bedevî = Ey Efendim Ahmed Bedevî, gelip sana sığındım!" diyerek nida edilmesi, keza çok uzaklardan sefere çıkıp tozlu ve zahmetli yollar katederek huzuruna geldikleri zâta hitaben: "Bi-sırrı Yahya Hayati = Ey Yahya Hayati hazretleri, ben senin hayatının sırrına kasem ediyorum!" diyerek yeminler edilmesi, kullara kurbanlar sunulması, hep onun ifâdesi değil midir? Ne diyelim! Yüceler Yücesi Allah'tan bu insanların en câhilleri için, hidâyet ve inayetler dileyelim.

Bu câhillerin cehaletlerinin temeli, yüceler yücesi Allah'ı, O'nun Kâdir-i Mutlak oluşunu, mutlak varlığını ve birliğini, ortak ve yardımcılarından münezzeht oluşunu bilmemeleridir. O'nun aynı zamanda bir "Ganiyy-i Mutlak" olduğunu tanımamalarıdır. Ulûhiyet ve Samediyetiyle O'na arif olmamalarıdır. Çünkü O, öyle-

sine bir Ganiyy ve Samed'tir ki, her şey muhtaç olduğu halde, O hiç bir şeye muhtaç değildir. İşte zavallı kul, kendisinin ve herkesin dâima Zat'ına muhtaç oldukları Kadir-i Mutlak'a sığınacağı yerde, inayet ve şefaati dahi ancak O'ndan bilmesi ve beklemesi gerektiği halde, gidip kendisi gibi muhtaçlara sığınır. Kullara kul-luk eder, şirke sapıp tevhide aykırı gider. Allah'tan O'nun yüce zâtından yüce sıfatlarından gaflet eder. Kendisi gibi bir kulu, Rab ve ilâh edinir. Onun kabrini putlaştırır.

Bütün âlemlerin Rabbi ise, rubûbiyet ve ulûhiyet sâнынı ihlâl edenleri, Kerîm Kitâb'ında işte şöylece teşhir ve ilan eyler! Buyurur ki: **"Allah, Meryem oğlu Mesih'tir diyenler, şüphesiz kâfir oldular! Habibim sen, de ki: "Öyle ise Allah, Meryem oğlu Mesih'i, onun annesini ve yeryüzünde olanların hepsini yok etmek istese, Allah'a karşı kimin elinde birşey var? Göklerde ve yerde, bu ikisinin arasında bulunan herşey O'nundur! O, dilediğini yaratır. O, herşeyi yapabilen (herşeye gücü yeten) dir!"⁸⁹**

Bütün bu âyetler gösteriyor ki, yüce Allah'ın Kâdir-i Mutlak, Ganiyy-i Mutlak olması, şefaatin de tamamının O'nun olmasını gerektirmektedir ve de O'nundur. O'nun izniyle O'nun huzurunda gerçekleşen bir şefaatin şefaatçisi de, sırf O'nun kuludur. Asla ortağı, yardımcısı değildir. Dünyadaki insanlar arasında veya bir hükümdar ile idaresinde bulunan kimselerden biri arasında ce-reyan eden şefaatter ise asla böyle değildir. Daha önce de söyledığımız gibi, bir hükümdar, aslında yanında birisi için yapılan şefâaati kabul etmek istemediği halde, kabul etmek zorunda kalabilir. Çünkü onun yakınları ile kendisi arasındaki durum, Allah ile O'nun kulları arasında ki durum gibi değildir.

O halde, dünya büyükleri, krallar, hükümdarlar nezdindeki şefaatter, Allah'ın huzurundaki şefaaate kıyas ederek yola çıkanlar, yollarını şaşırtmışlar, imandan sonra küfre, tevhidden sonra şirke düşmüşlerdir. O halde iyi anlaşılmış ve ortaya çıkmıştır ki, şefaat

de iki kısımdır. Ehl-i iman, ehl-i tevhîd olanların inanıp kabul ettikleri şefaât; diğeri de ehl-i bid'at ve ehl-i şirkin inanıp kabul ettikleri şefaattir. Bu iki şefaât ise, yer ile gök kadar birbirinden ayrı ve başkadır.

Burada şunu da gözden uzak tutmayalım: Ortakdan ve bütün kusur ve ihtiyaçlardan münezzehtir olan Yüce Allah'ın, Kur'an'da red ettiği şefaât, şirk ehlinin anladığı manadaki şefaattir. Yani bir hükümdar ile idaresindeki kimselerden biri arasında cereyan eden mânâ ve mâhiyette ki bir şefaât; Allah indinde batıldır. O halde Kur'an'da red edilen mânâda Allah ile kulları arasında bir şefaâtçı edinmek şirktir. Böyle bir şefaate inanan kimseler müşrik olurlar. Ve asla böyle bir şefaate inanmanın kendilerine bir faydası olmadığı gibi, üstelik zararı vardır. Çünkü bu yüzden hiçbir şekilde O'na ortak koşmayan iman ehli ise, O'nun indinde, O'nun izniyle tahakkuk edecek olan şefaatten faydalanacak, yarın âhirette bu şefaate layık ve mazhar olacaktır. Ve zaten, ancak böyle kullar için şefaate izin verilecektir. Yoksa kayıtsız şartsız, şu veya bu varlığı Allah ile kendisi arasında vâsita ve şefaâtçı edinen bir kul, şefaâtçı edindiği varlığın şefaâtini görecektir. İşte Kur'an'ın öğrettiği şefaât, onun meşruiyet ve makbûliyet şartları bunlardır.

Şartları bulunmadığı zaman, şefaât de bulunmaz. Şefaât, şefaâtçı edinen kimsenin iradesine veya zannına bağlı bir şey değildir. Nitekim bir âyet-i celîlede de şöyle buyurulduğunu görmekteyiz:

"Allah'ı bırakıp da kendilerine ne zarar ne de yarar vermeyen şeylere tapıyorlar ve: "Bunlar Allah indinde bizim şefaâtçilerimizdir!" diyorlar. De ki: "Allah'ın göklerde ve yerde bilmediği bir şeyi mi Allah'a haber veriyorsunuz? O, onların koştukları ortaklardan tamamen uzak ve yücedir!"⁹⁰

Evet, Kur'ân-ı Kerîm bir çok  yetlerle Allah'tan başka bir  efaat i ve kurtarıcı edinenlerin m  rik olduklarını haber veriyor! Fakat tarih boyunca g r ld   gibi, bazı kimseler, veli veya masum kabul ettikleri kimseleri Allah ile kendileri arasına koyup,  efaat i ve kurtarıcı edinmi ler; onların ruhlarına sığınarak, Allah'tan beklenilmesi lazım gelen  efaat ve yakınlığı, rız  ve rahmeti, feyiz ve nuru, onların kabirlerinden veya ruhlarından beklemi ler, böylece onları putla tırmalardır.  efaatin kanun ve şartlarına uymaksızın, hâlâ f nilerden bir  efaat i aramakta ısrar eden, ne  efaat i olabilir, ne de herhangi bir  efaat inin  efaatinden fayda görebilir! Böylesi olsa olsa m  rik olur ve Allah'ın gadabına uğrar.

Yüce Allah, bunu hakkıyla anlamaya muvaffak kıldığı kuluunu, aynı zamanda Tevhîd'in ve  irkin hakikatini anlamaya da muvaffak kılar. Ve böylece o kul, Kur'an'da red edilen  efaat ile, ispat edilen  efaatin farkını da kavramı  bulunur. Allah'ın nur ve hidâyet vermediği bir kimse ise, karanlıklar içinde bocalar durur.

* * *